aurel rău

„... poezia lui Aurel Rău oferă în totalitate o imagine a însăşinevicii de poezie ca factor esenţial şi caracteristic de impulsionare a fiinţimului. Şi, nu mai puţin, o imagine a libertăţii poeziei de a fi, a căilor şi a soluţiilor încercate pentru a o aşeza şi păstra [...] Năzuinţa spre orizonturi libere de orice restricţie şi ameninţare, poetul refuză tactic nu şi fără fermitate, să le cedeze: aceasta este mişcarea cea mai profundă a liricii lui Aurel Rău."

MIRCEA IORGULESCU

ISBN 973-21-0414-7

1425

800 lei

editura minerva

1425

aurel rău

aurel rău

septentrion

CLUBUL CĂRȚII DIGITALE
BIBLIOTECA ALEPH

Ilustrația copertei după *Marc Chagall*

aurel rău

septentrion

VERSURI

PREFAŢĂ DE DUMITRU MICU
NOTĂ BIOBIBLIOGRAFICĂ DE AUREL RĂU

BIBLIOTECA PENTRU TOŢI • 1994
EDITURA MINERVA • BUCUREŞTI

Pentru această ediție toate drepturile sunt rezervate editurii Minerva (BPT)

ISBN 973-21-0249-7

PREFAŢĂ

Ne găseam, în 1949, anul apariţiei „Almanahului literar", la Cluj, cinci colegi, studenţi şi producători de stihuri: Aurel Gurghianu, Alexandru Andriţoiu, Ion Brad, Aurel Rău şi eu. Tiberiu Utan plecase, pentru studii, la Moscova. În decembrie 1950, Andriţoiu, Rău şi cu mine (resemnat a scrie doar critică) deveneam studenţi (şi) ai „şcolii de literatură" din Bucureşti. Prilej optim de cunoaştere reciprocă!

Ce m-a impresionat (şi chiar m-a intrigat oareçum, un timp) la Aurel Rău era felul în care el îşi lucra poeziile în văzul confraţilor, perseverenţa cu care cizela fiecare vers. Credeam pe atunci, atrăgându-mi ironiile tuturor (şi n-aş putea să jur că astăzi nu mai cred), în „inspiraţie" şi mă miram că unul dintre colegii de dormitor îşi ţinea atelierul poetic în permanenţă deschis, nu ascundea nimănui eforturile de ordin meşteşugăresc depuse pentru a da fiecărui element prozodic maximum de rotunjime, plasticitate, armonie sonică, expresivitate. Aveam să înţeleg, fireşte, cu timpul că Rău nu ascundea nimic amicilor fiindcă avea în toţi deplină încredere, fiindcă nu putea fi în raporturile cu ei decât cu desăvârşire sincer în toate privinţele. Pe acest considerent, cu siguranţă, nu căuta – cum fac, de regulă, tinerii – să dea impresia că scrie uşor, fără trudă, că dacă ar vrea... Preocuparea lui majoră era, cu alte cuvinte, nu de a se remarca neapărat, de a se impune, de a stârni admiraţie, ci de a realiza poezii cât mai bune. Se străduia să compună impecabil nu din dorinţa de notorietate în primul rând, ci de dragul lucrului bine făcut. Aşa îmi explic, şi acum, neabţinerea lui, pe atunci, de a ne recita strofe imperfecte, de a supune

audiţiilor colective repetate versuri făurite recent, ascultându-şi-le, în timpul acesta, el însuşi, cu vigilenţă, pipăind ondulaţiile sonore, golurile şi plinurile succesiunii silabice, cu auzul, asemenea olarului dintr-o viitoare poezie a sa, care probează acustica vasului prin ciocănire. „Aş vrea – avea să scrie Aurel Rău, mulţi ani mai târziu, într-o *Whitmaniană* – să-mi cânte cineva frumos". *Frumos* a vrut poetul – din anii săi cei mai tineri – să cânte şi el însuşi. Vrerea aceasta, de a obţine frumosul, cu oricâte sforţări, este dominanta personalităţii sale.

Dezvăluite tocmai la etatea supremei autorealizări, poemele de adolescenţă (1947 – 1949) relevă un artist aproape format. Un poet care mânuieşte atât versul rimat cât şi pe cel liber – dens – cu dezinvoltură. Nici o stângăcie, nici o nesiguranţă, nici un exces şi nimic epigonic. Perfect simţ al limbii, al ritmului, al compoziţiei. Terminologie matură, discret neologistică, sintaxă impecabilă. Procedee interesante, precum rimarea ultimului vers al fiecărei strofe cu primul din strofa următoare. Şi imagini. Imagini de o reală noutate, deloc ostentativă. „Din munte, un glas de cimpoi/ Coboară în trepte la vale". „Pământul (...) întinde spre cer/ braţe de plopi, chemător". Zorile îşi pun „sărutul ireal pe umerii dealurilor". Poetul de şaptesprezece ani nu scrie, natural, fără modele, dar acestea sunt dintre cele mai bune: Blaga, Arghezi, Bacovia, Adrian Maniu. Un model e şi Iosif, în latura pur artistică, îndeosebi prozodică: „Peste ape-n ger/ fac mătănii plopii.// Înălţând la cer/ braţele ca popii.// Vămi străbat pe grui/ buciume la târlă.// Calea Laptelui/ trup stă, de şopârlă". Nici un tribut, sau unul de-abia perceptibil, poeziei transilvane de factură neosămănătoristă: diluată şi dulceagă. Adolescentul nu imită pe nici unul dintre poeţii în vogă pe vremea când el, în Transilvania nordică, aflată sub ocupaţie străină, descoperea poezia. Imitaţi nu sunt de altminteri nici poeţii de seamă, ci – s-ar putea spune – reconsideraţi, aduşi la modul sufletesc al debutantului. Blaga, de pildă, este identificabil doar în câte un cuvânt, o întorsătură de frază, o cadenţă. Mai uşor de recunoscut sunt Arghezi şi Maniu; primul în ritmuri şi vocabular, al doilea în figuraţia şi mersul sacadat al versurilor câte unei piese ca, îndeosebi, *Moment*: „Înserarea coborâse în sat./ Mugeau câteva tulnice în munte către apus. Pe osii bătrâne truda se întorcea de la arat,/ turnul bisericii îşi făcea loc printre stele în sus". Rău se dovedeşte stăpân pe uneltele poetice

încă înainte de a-i apărea semnătura în vreo publicaţie. La vremea afirmării în periodice literare, Aurel Rău scria stihuri corecte, rotunde, nici mai rele, nici mai bune în general, decât ale celorlalţi poeţi de la revista clujană în care le publica; în orice caz, atât de îngrijit şlefuite încât în Şcoala de literatură treceau drept... „formaliste", iar „formalismul" era considerat drept o maladie mortală pentru poezia „angajată". Aceasta fiind mentalitatea în şcoală (şi nu doar acolo), era fatal ca un scriitor foarte preocupat de stil să fie privit cel puţin cu suspiciune, dacă nu cu nedisimulată ostilitate. Şi cum toţi clujenii se străduiau să scrie decent, măcar stilistic, o seamă de colegi au început să vadă în ei un fel de sectanţi primejdioşi. Dormitorul lor le apărea unora ca un adevărat cuib de complotişti. Într-o zi, directorul de studii i-a spus lui Rău, confidenţial, că socoteşte nejustă linia de conduită estetică a lui şi a celorlalţi redactori şi colaboratori ai „Almanahului" din Cluj, care în loc să înainteze pe drumul „măiestriei artistice" organizat, mergând în acelaşi pas cu întregul detaşament al scriitorilor revoluţionari, o luaseră înainte, anarhic, constituindu-se, neprincipial, într-o grupare de elită.

Într-un asemenea climat au fost scrise şi tipărite poeziile reunite în primul volum al lui Aurel Rău, *Mesteacănul* (1953). Originalitatea unui poet nu se putea declara pe atunci decât în latura tehnică a scrisului său, în execuţie. Şi nici acolo fără anumite riscuri. Nu numai volumul de debut, ci şi următoarele câteva culegeri ale absolventului Şcolii de literatură (*Focurile sacre, Unde apele vorbesc cu pământul, Jocul de-a stelele, Stampe*) au văzut lumina tiparului în cursul unor ani în care poezia din „Almanahul literar", apoi din „Steaua" era mereu acuzată de formalism şi evazionism, cu toate că nu cultiva forma în sine, eludând conţinutul, nu ocolea tematica socială. Ţinută aproape în permanenţă sub focuri, acea poezie a evoluat, totuşi, în sensul decis de natura sufletelor acelora ce o scriau, şi nu în sensul cerut de către publicişti mai catolici decât papii succesivi ai realismului socialist.

Răspunzând „comenzii sociale" cu onestitate, străduindu-se din toate puterile să dea stilului poetic al epocii, stil impersonal, astilistic s-ar putea zice, lustru şi eleganţă, Aurel Rău îşi construia, în anii aceia, în tăcere, personalitatea proprie: alta decât cea arborată în

versurile cu tematică „majoră". Alta nu în substanţă, dar în modul alcătuirii lirice. Îşi construia o personalitate pe care, la debut, nu i-o bănuiam nici măcar noi, martorii de fiecare zi ai eforturilor sale artistice. Cine ar fi crezut, în 1950, că tânărul poet se recunoştea doar foarte parţial în „versurile drepte şi exacte", glorificatoare de „fapte vajnice", pe care le cizela cu atâta îndârjire? Ironizându-şi mai târziu, într-un *Sonet*, acele versuri „foarte apte" de a fi „scandate" în pieţe şi de pe urma cărora avea să agonisească bunăstare şi glorie („Veni-vor bineînţeles contracte/ Şi cărţi la edituri şi presă grea/ Şi faimă şi medalii, cinci ori şapte"), producătorul le găseşte, „în seri târzii, cu stea", lângă foc, „streine şi cam triste". Aşa îi apăreau oare autorului *Focurilor sacre* versurile din primele sale volume: „streine şi cam triste" şi atunci când le scria, când le destina tiparului? Fapt e că, de pe atunci, personalitatea lui publică, diurnă, era dublată de o personalitate încă nerevelată, nocturnă, activă doar în „caiete, pe foi de manuscris răzleţe, în dosare". Aproape douăzeci de ani aveau să se scurgă de la apariţia primului său volum până când o parte din „lirica tăinuită" (cum ar spune Călinescu) avea să intre în volumul *Zeii asediaţi*. În prefaţa acestui volum, poetul altădată „beat de rime" denunţă „obligativitatea rimei" ca una dintre cele două servituţi asumate în compunerile cu caracter reportericesc din prima tinereţe, cealaltă fiind „accepţia strict ziaristică a reflectării". Dar şi versurile unor poezii recuperate din manuscrise vechi sunt rimate, inclusiv cele datate 1947, primele din culegere. Nu adoptarea versului alb (de altfel, fără abandonarea completă a celui rimat), a modificat structural poezia lui Aurel Rău. Modificarea s-a operat printr-o inversiune a însăşi gândirii poetice, a modului de situare în raport cu obiectul transfigurării lirice, a *esthesis*-ului. Tendinţe, tentative de spargere a tiparelor poeziei de tip jurnalistic există la Rău de la început, chiar în textele publicate, şi emanciparea de clişee, de modul reportericesc al receptării realului devine fapt cu mult înainte de scoaterea la lumină a versurilor rămase ani în şir în „dosare uitate". Încă volumul *Pe înaltele reliefuri* (1967) relevă un alt poet decât cel din *Mesteacănul* şi *Focurile sacre*. Dar la deplina – sau, dacă preferăm, la o şi mai elocventă – expresie a personalităţii sale specifice, Aurel Rău ajunge în cărţile de poezie de

după 1970: în *Turn cu ceas, Micropoeme şi alte poezii, Cuvinte deasupra vămii, Septentrion.*

Calitatea definitorie a poeziei nu este, din aceste volume, muzicalitatea. Cu toată iubirea pentru cântec, poetul nu aplică, nici la începuturile activităţii, nici după aceea, principiul „de la musique avant toute chose". Chiar în citata confesie, accentul cade nu pe „să-mi cânte", ci pe „frumos". Idealul este *frumosul*, şi nu *muzicalul*. Muzicalul e mijloc, nu scop. Un mijloc între altele. Citind, în continuare, *Whitmaniana*, aflăm că poetul doreşte să i se cânte *despre*: „Aş vrea să-mi cânte cineva frumos/ Despre un câmp în care seara vine.// Despre un fluviu greu, împovărat de aburi./ Prin care trece un vapor, ca marmora vineţiu (...)". Cântecul dorit e, după cum se vede, unul menit să delecteze *privirea*, să răsfeţe *imaginaţia*. Aurel Rău nu e un simbolist. În loc de a vrea să se *audă* în cânturile altora – şi mai cu seamă în cântecul materiei, al elementelor – altfel spus: să audă în orice glas vibraţia propriei sensibilităţi, el îşi doreşte audiţii prin care să poată *vedea*. Şi poetizează în consecinţă. Poetizează (s-ar putea zice, cu propriile sale vorbe, dintr-un „micropoem") având „ochii deschişi cât meridianele, / aprinşi cât o galaxie". Născut pe meleaguri năsăudene, Aurel Rău creează, asemenea precursorului coregional George Coşbuc, în spiritul lirismului obiectiv. Nu există în poezia sa efuziuni, nici măcar în cea de inspiraţie erotică. Stările sufleteşti nu se declară, ci se comunică pe cale rememorativă: prin recompuneri de scene, prin evocări de situaţii. O *Amintire* juvenilă reface „drumul ce coboară în şerpi de pe Feleac", punctat de „o casă mică, înfiptă între meri", casă din care, cândva, ieşea o „elevă dintr-a cincea", spre a oferi unui adolescent, nu altul decât poetul însuşi, o floare. Un instantaneu liric ulterior, cu tentă de „creion" arghezian (pe cadenţa din *Oseminte pierdute*) înfăţişează o copilă lângă un râu: „Ea vine lângă râul clar în sus,/ Ce foc mă arde încă nu i-am spus.// Pe malul unde-aştept ar vrea să treacă;/ O punte din senin spre râu s-apleacă/ Şi – zbor albastru pe tăcerea apei –/ Ea trece puntea. Doamne, ce aproape-i!" *(Lângă râul clar)*. Pentru a da şi un exemplu din creaţia de maturitate, iată începutul unei „elegii" în care, ca în mai toate poemele, indiferent de tematică, confidenţa trece în planul al doilea, dând prioritate elementului pictural: „Tu eşti tot frumoasă şi stai în faţa mea/ şi nimeni că

povestim nu crede./ Luceferii iar sunt mai mici decât ochii-ţi grei,/ salcia trece prin preajmă, şi ea ne vede.// Cuvintele, roiuri, cum le stârneşti, leagă/ din nou continente, prin foarte sus./ Faţa ta palidă ca sfertul de lună/ întreg până la munţi m-a supus". *(Elegie lângă zăpadă).*

„Joc de-a stelele", în reprezentarea compunătorului acestei sintagme, poezia este omologată de el cu... olăria: „Să modelăm cuvintele ca olarii lutul". Acest principiu implică subjugarea afectivităţii; mai mult decât atât: „Îngheţarea" ei: „Strop de gheaţă se face lacrima". Asemenea anonimului *alter ego* din *Fabulă,* poetul se străduieşte constant „să reprime flacăra" care „îi arde în cap" şi, de regulă, reuşeşte. Descoperirea că „s-a zis cu mai mult de un sfert din viaţă" îi inspiră un „vesel sprint". La trecerea pe celălalt mal, al nevieţii, se gândeşte fără mari anxietăţi, cu un sentiment doar de melancolie blândă, comunicat în „versuri săltăreţe": „Voi pluti spre un ţărm necunoscut/ Atât de-ndepărtat că şi gândul se sperie,/ Gândul etern şi înaripat.../ Dar fie voia ta, maică materie!" *(Versuri săltăreţe pentru sentimentul morţii).*

Traduse în termeni abstracţi, asemenea rostiri exprimă opţiunea pentru doric. „Căutându-şi portretul în arbori", poetul „ocoleşte sălciile cu plânsul lin", pentru că nu vrea să-l găsească nimeni „pierdut în aleanuri tomnatice" *(Portret).* Ocoleşte romantismul interiorizant, şi chiar romantismul în general – şi, cu atât mai mult, simbolismul. Dacă nimereşte, totuşi, uneori, în climatele acestor moduri literare, ceea ce reţine din ele e de natură mai mult exterioară. O seamă de poeme sunt „simboliste" prin motive şi figuraţie (vagoane de marfă, mică gară de câmpie, un oraş de provincie a cărui amintire vine „pe o melodie de dans", ploi ce „trec din oraş în oraş", „străzi vechi", „ploaie măruntă, imperceptibilă", „lung oftat de trenuri") nu însă şi prin tonalitate. Reprezentările nu sunt vaporoase şi lipseşte acea muzicalitate languroasă ce individualizează logosul simbolist. Revenind la autoportretul dendrologic, copacul în care poetul se recunoaşte e clasicul, joescul stejar: „Din toţi (copacii) aleg pentru suflet stejarii". O asemenea alegere este, evident, expresia adeziunii la ordinea clasică. „Adeziune" e un fel de a zice. Opera lui Rău se integrează prin însăşi natura ei în modul clasic. Poetul era predestinat să „aleagă stejarul".

Natură clasică, era în firea lucrurilor ca, într-o perioadă în care poeţii aveau de ales, dacă voiau să publice, între reportaj şi discurs, pe teme date, autorul *Focurilor sacre* să aleagă reportajul, ca mai obiectiv. Descriind în loc de a perora, încorporând, în orice caz, elocuţia în descripţie, Rău evita implicit pericolul grandilocvenţei, al vorbăriei goale, al superfetaţiei, şi piesele ce alcătuiesc primele sale volume *(Mesteacănul,* 1953, *Focurile sacre,* 1956) au putut fi, în consecinţă, realizate cel puţin în marginea artisticului, dacă nu în plin centrul lui. O seamă dintre ele figurează în culegerea selectivă *Versuri* (1982), incluse în cicluri de mai largă cuprindere *(Arma virumque, Memoria lucrurilor),* fără a face notă stridentă. Chiar *Grădinarul,* una dintre cele dintâi compuneri tipărite, datată 1949, e un reportaj-portret ce n-ar părea desuet chiar publicat astăzi pentru întâia oară: „Întotdeauna iese printre crengi odată cu albul zilei./ Treburi sunt multe, nu se sfârşesc/ până seara./ Aici taie mustăţile unui păr, aici mută scara/ şi culege vişine coapte./ Nenumărate, prunele crude îndoaie crengi înfrunzite/ şi merii se risipesc până departe spre haturi." Celelalte reportaje, oricare le-ar fi obiectul, se prezintă şi ele cel puţin onorabil. Poetul este un meşteşugar onest, care execută ireproşabil, tehnic vorbind, comanda primită.

În amintitele cicluri se succed, cu efect, dacă nu pozitiv, măcar neutru asupra cititorului fără prejudecăţi, privelişti ca „sosirea constructorilor", „înfiriparea" unui nou oraş, care „cu mari pălării de ţiglă (...) salută salcâmii/ Rămaşi cu frunţile galbene/ Lângă întâiul etaj", trecerea prin pasul Bran a unui „lung şirag" de camioane, cu „vuiet lung" sau apariţia, noaptea, pe teritorii petrolifere a unui nou cer înstelat: „Azi cerul şi pământul sunt una. Colo sus/ Norodul fără număr al stelelor răsare./ Jos, de asemeni stele. Spre răsărit, spre-apus.../ În crâng vezi Găinuşa, pe vale Carul Mare" *(Luminile sondelor).*

Cu trăsături sigure sunt fixate scene din răscoala de la 1907 *(Ceata, Recunoaşterea).* Menţionabil este şi reportajul-discurs *Izvoarele de foc ale tuturor lucrurilor, construit pe ideea* heracliteană a focului veşnic viu: „Aici sunt izvoarele de foc ale tuturor lucrurilor/ Viaducte aruncate peste abisuri, vibrând în azur,/ Cabluri ce vă întindeţi sub mări,/ trenuri ce colindaţi deşertul,/ Rachete ce, părăsind planeta, vă strecuraţi printre/ constelaţii (...)". Câte ceva preţios există, de fapt, în

aproape fiecare compunere. Versurile unora sunt ornamentate cu imagini notabile. Într-un cimitir de eroi, „în cuib de foi îşi face luna pat/ Şi-n tei aprinde luminişuri rare". Sălciile „se frământă (...) ca nişte clopote". Fumurile unei fabrici de ciment par „întomnaţi stejari seculari/ Cari/ îşi destramă frunzişul fluent/ Peste pulberea stelelor". „Suflătorii de sticlă înalţă tulnicele/ Prin aerul fierbinte al halelor vibrând. ..." Ei „doinesc din zori până-n seară", astfel încât „vocale sublime în aer se încheagă,/ Iau forme de păsări, de sălcii, de lumi cereşti".

Creându-se, cu timpul, posibilitatea pentru poeţi de a-şi hotărî singuri orientarea tematică, Aurel Rău a continuat, firește, să dea curs – dar în mai multe direcţii, acum – propensiunii către obiectiv, inerentă naturii sale. Un volum editat în 1964 se intitulează *Stampe*. Numeroase poezii şi din alte culegeri ar putea fi publicate sub acest generic. Avid de peisaj, poetul a avut şansa de a străbate spaţii din trei continente, şi muza sa n-a dormit în cursul călătoriilor. Ale sale *Cuvinte deasupra vămii,* ciclu reunind în culegerea selectivă piese făurite între anii 1956 şi 1976, însumează privelişti cam de pe tot cuprinsul Europei, de la Paris la Atena, de la Stralsund la Roma şi Veneţia, alături de imagini extrem-orientale, asiatice în general, iar *Mişcarea de revoluţie* (1985) ne transportă imaginativ şi dincolo de Atlantic. Poeziile sunt (cu toate deosebirile prozodice şi în pofida notei de subiectivitate) aproximativ de genul celor din perioada parnasiană a lui Pillat, unele *(Drum spre Basra, Femei din Ur, Asclepion)* fiind de altminteri inspirate de ţinuturi şi localităţi străbătute (cu gândul doar!) şi de autorul *Imnurilor păgâne,* invocat nominal: „Aici izvoare sacre încă sună,/ Bolnavi veniţi pe mare – aduc prinos./ Ion Pillat, iau toana ta drept bună,/ Mă-nchin smerit luminii mari din Cos." *(Asclepion). Lună răsărind* aminteşte de poemul *Lună pe mare* din volumul Balcic: „Trece peste dune rotundă/ cum s-ar rostogoli/ şi găseşte cuibul călduţ al mării". Alte poezii au comun cu modul pillatian doar sursa mărturisit geografică a inspiraţiei. Aurel Rău, spre distincţie de Pillat parnasianul, relatează şi comentează mai mult decât descrie: „Tot stând cu somnul de vorbă,/ lumina m-a-nvăluit.// Voindu-mi scrise impresiile,/ strivind în litere florile/ zilei duse,/ m-a prins târziul orei şapte.// Şi, ridicându-mi din pagini privirile, iată muntele/ Fuji:/ Zeu

alb/ în albastru// Îl văd cum ieri Hokusai, în plan secund". (*Muntele Fuji*). Indiferent însă de apropierea sau distanţarea de evocatorul centaurilor şi al lui Krum, cuceritorul, poeticul *Cuvintelor deasupra vămii* e de tip parnasian în esenţă. Însăşi subiectivitatea este obiectivă, în acest ciclu, şi nu doar în acesta. Pentru verificare, iată primele două strofe din *Oraş hanseatic*: „La jumătatea vieţii. Printre portaluri/ vântul bate din faţă. Cobor grăbit/ spre piaţa Casei lui Arthus. Intru, când?/ Cu cât scad la Poarta Verde?/ Pe-un turn, Sfântul Gheorghe răpune fiara/ lângă o floare de fier imensă, uşor mişcată/ de lună. Se măsoară în chihlimbaruri/ femeia lungă din nord".

Cu tot numărul impresionant de imagini extraordinare din poezia lui Rău (unele contrapunctate de altfel de amintirea tărâmurilor carpatice, în *Karakorum*, de pildă), cele de sursă autohtonă formează covârşitoarea majoritate. Chiar nepunând la socoteală piese ca *Floarea de colţ, Mărul roşu, Salcâm, Fântâna, Cireşele* şi altele ca acestea, al căror obiect nu este localizat spaţial, dar se integrează perfect spaţiului nostru, lăsându-le deoparte şi pe cele de evocare istorică, rămân zeci de alte poezii cu precisă amprentă naţională. Un întreg volum, *Unde apele vorbesc cu pământul* (1961), se întocmeşte din privelişti de Deltă dunăreană. Nu fără a include şi oraţii în stil whitmanian, adus la diapazon românesc prin nuanţări ce sună puţin a Geo Bogza: „Apele ţării veneau şi cântau/ ca lebedele într-o ultimă trecere/ Intrau în mare şi lung cântau,/ lăudând pământul pe care-l lăsau,/ strigându-se// Eu eram acolo pe ţărm în noapte/ şi le ascultam despletita cântare./ Eram unde Dunărea strânge în braţe,/ în cele trei/ braţe ale ei/ toate izvoarele bunilor mei/ şi le-aruncă în mare." Celelalte volume şi cicluri sunt formate şi ele, în bună – unele decisivă – parte (*Pe înaltele reliefuri*, 1967; *Turn cu ceas*, 1974; *Plimbări pe câmp*, 1978 – 1979; *Septentrion*, 1980), prin însumarea de pasteluri sau poezii cu elemente de pastel înfăţişând componente ale pământului străbun. Sunt direct numiţi o seamă de munţi (ai Rodnei, ai Bicazului, Călimanii, Ceahlăul, Apusenii) şi apar frecvent hidronime (Dunărea, Bistriţa, Tazlău, Mureşul, Someşul), precum şi nume de ţinuturi şi de localităţi: Transilvania, Maramureş, Ţara Românească, Câmpia Ardealului, Cluj, Sibiu, Sighişoara, Blaj, Alba, Şcheii Braşovului, Bran, Vatra Dornei, Cetatea Neamţului. „Rotundă şi mare", luna se ridică „deasupra Ardealului,/

Deasupra cetăților vechi și deasupra câmpiei". „Florile de gheață" din poezia cu acest titlu se află „la Vatra Dornei". Cele „de sub stânci", dintr-o altă piesă, cresc „în partea de nord a Carpaților". Chiar și constelațiile sunt, uneori, autohtonizate, prin utilizarea numirilor țărănești: Carul Mare, Găinușa, Drumul Robilor. Mai mult decât atât, Carul Mare e „încărcat cu fân", Pleiadele sunt „luate" de către poet de pe cer pentru a „sorcovi" cu ele „pe tot românul". Orionul e un „smeu săltat". Nu-i însă nevoie de numiri pentru marcarea caracterului național al peisajelor și al unor situații. Este evident că morile ce „stau și rontăie" grâul câmpului (...) ca niște boi tolăniți de veacuri pe mal sunt mori de pe tărâmuri dace, că „străzile vechi" din „orașul cu amintiri literare" și „biserică franciscană străjuită de o madonă de var" sunt străzi ale unei *civitas Transilvana,* după cum „drumul în pădure" din bucata astfel intitulată e, absolut sigur, un drum de pădure românească: „Ah, mereu un drum, mereu un drum, ah/ Îl încep prin pădurea plină de crengi ca o taiga,/ Și oricât merg, oricât merg, înainte, străbat,/ Drumu-i tot la-nceput, drumul nu dă în luminiș./ Însemn trunchiurile, prigoarele, izvoarele, stâncile/ Între mușchiul lanterne verzi și-ntre steaua polară". De-al nostru e, în chip la fel de incontestabil, *Omul de zăpadă,* la a cărui zidire, sub îndemnuri asemănătoare celor din baladele lui Ioanichie Olteanu, cititorul asistă: „Să ne grăbim. Dau anii-n brânci, grămadă,/ Îngheț pândește, lupi colindă iar./ Băieți, vom face omul de zăpadă/ – Vă chem pe toți – în noaptea asta chiar!/ Să stea-ntre el și noi de-acum nu-i Clipă,/ Genune, Spânz, Balaur, Cnut, Alint./ O oală, un cartof, cărbuni, o pipă – / Și vastul dens cât vezi martor de-argint!" Prin fixarea în peisaj a unor scene, a unor „momente", o seamă de priveliști sunt cromatizate și etnografic. Aceasta încă din etapa debutului, când privirea poetică eterniza trecerea prin oraș a unei turme de oi: „O turmă de oi trece prin oraș./ Tiling, talang, clopotele-n cale./ Prin naltele ziduri, pe asprul pavaj. Ce stranie vale!/ Par să își spună cu glasuri de trâmbiți trudiți glotași.// Și turma se-nșiră subt ploaia de marte./ Ciobanu-n cojoc, cel ce merge în frunte se-ndoaie (...)" Într-un tablou de mult mai târziu vedem sărbătorindu-se, după datină, un hram: „Azi ei închină cu țuică fiartă./ Au dus pe la case oile/ care-au descins de prin munți și s-au despărțit/ și vor avea runda dragostei" (*Hramul Sfintei Paraschiva*). O (am putea zice)

„natură moartă" cuprinde imagini de casă părintească: „În patru colţuri masă intactă şi fermă/ umbrele frunzelor nave/ pe crestele frunţilor în luptă cu ţărâna/ Cana cu vin ca la nunta din Cana/ Şanse în veci când apar punctele limită/ să vorbeşti cu-ai tăi grai al păsărilor/ să ia duhul chip de pasăre când alt chip nu e" (*Amintiri din copilărie*). Asemenea producţiuni sunt, evident, ale unui neotradiţionalist.

Ale unui neotradiţionalist în linia Adrian Maniu. Această situare nu exclude prezenţa şi a unor procedee, unor accente, unor tonalităţi de altă sursă, bunăoară voiculesciană, blagiană şi mai ales pillatiană – şi nici, desigur, afinităţi cu moduri poetice netradiţionaliste. Maniu însă, dintre toţi „gândiriştii", e poetul care a profesat cu maximă consecvenţă un tradiţionalism strict artistic. În categoria artisticului total se include, la fel, neotradiţionalismul lui Rău. E un neotradiţionalism fără „tendinţă", mai exact nedeclarativ. Un neotradiţionalism în care predomină picturalul. Mai aproape, în majoritatea poeziilor, de Maniu decât de Pillat este autorul *Septentrionului* şi prin opţiunea sa (încălcată uneori), după 1960, pentru versul liber, prin, în genere, necultivarea fluenţei muzicale. Ce îl deosebeşte de tradiţionalistul modernist din perioada interbelică e absenţa infantilismului. Aurel Rău nu pictează la modul „naiv". Umorul de o suavitate angelică artificioasă, ingenuitatea studiată, stângăcia mimată nu sunt specialitatea sa. Relatând, de pildă – pictural – drumuri ale tatălui şi bunicului, poetul o face fără adoptarea opticii şi, cu atât mai puţin, a vorbirii copilului de odinioară, de la care e de presupus a fi preluat imaginile etalate. Stilizează, altfel spus, asumându-şi condiţia (şi implicit răspunderile) de adult. Ducându-se în câmpia Transilvaniei, tatăl „lăsa în urmă cortegiile de munţi,/ Lăsa în urmă grija ogoarelor,/ Prindea la căruţă cai negri". Străbătând noaptea sate ce „se înşirau unele după altele/ În lătrat de câini şi miresme de iarbă tăiată", vedea cu siguranţă cum „în dreptul lunii se aşezau nori vineţi/ Cu chenar de aur şi formă de vultur". Deasupra lui, „până târziu (....) cântau stelele", în timp ce „suia la cer, asemeni ciocârliilor, cântecul greierilor,/ Slomneau copitele de pământ şi clinchetul frâielor./ Murmurau focurile ce parcă înviau, parcă mureau,/ Departe, la o stână din câmp, alcătuită din taine" (*Tata se ducea în câmpia Ardealului*). Pe bunic iată-l, ca într-o secvenţă cinematografică, înapoindu-se de pe unde va fi umblat:

„Bunicul vede un foc subţire/ (fiindcă focul noi l-am aprins cu frunze verzi);/ se va ghida după acest punct de reper fix,/ oricât vânt s-ar stârni din faţă./ Bunicul trece printr-o-ncercare grea azi./ Se-avântă el, dar vântul culcă uneori flacăra/ şi-atunci e asemeni unei movile, fără putinţă/ de-a zmulge câmpul din rădăcini (...)". *(Drumul bunicului către casă primăvara).*

Am zis că Aurel Rău e mai aproape de Adrian Maniu decât de Ion Pillat – în majoritatea cazurilor. Asta voia să spună că există şi cazuri inverse. Cvasisonetele intitulate *Arpegii* au tonalitatea şi chiar structura strofică şi prozodică a unor piese din *Ţărm pierdut:* „Stai ca pe-un tron în sufletul meu, vară,/ Iulie-aprins frumos să-mi mai dai zile;/ Ierbi înflorite-agiţi, înfloriţi fluturi,/ Prin care-n drum toiag mi-eşti, sfântă Vineri". Cuprinsul unui alt ciclu, *Plimbări pe câmp,* îl formează duble catrene, sugerate, probabil, de *Stanţe*-le lui Jean Moréas, dar nu fără pronunţate afinităţi şi cu ritmurile pillatiene din perioada clasicizantă: „Sub fag, şcolar, declini rar *silva, silvae,*/ Eşti când Tityr, când Melibeau fugar./ Rodna, cad veşti, e-azi scrum sub han-tătar./ Un curcubeu nădejdi dă, dinspre Ilve.// Rugi, să mai ţină-n loc, mure îmbie;/ Aluni, alune; cuiburile mii,/ În cer, pestriţe ouă. Pleci, revii,/ Notar regesc, cuc doar de-o elegie...". Însuşi faptul de a reveni la „sfintele silabe cu rimă şi cezură" e o apropiere de Ion Pillat. Dacă în cele mai multe poezii Rău preia, spre a vorbi astfel, succesiunea lui Maniu (mai ales după 1960), prin – în ordinea prozodică – renunţarea la stihul regulat, el este, pe de altă parte, un continuator al lui Pillat prin observare, în celelalte piese, nu puţine, nici acelea, a normelor clasice. Impunându-şi rigori, autorul *Arpegiilor* nu rămâne la stanţă şi sonet, compune şi în forme fixe proprii poeziei orientale (gazelul, haiku-ul, tanka). Pe de altă parte, utilizează – incidental – tehnici constructiviste, simultaneiste, produce imagini de tip suprarealist: „moara mănâncă râul", „luceafărul schimbă garda". De câtva timp, vădind tot mai stăruitoare aplecări către jocul poetic, scrie versuri în monorimă, inventează caligrame, practică în general exhibiţionismul grafic. Nu ar fi, poate, impropriu a afirma că lecturile, experienţa intelectuală nutresc inspiraţia lui Aurel Rău în aceeaşi măsură, dacă nu mai mult, ca experienţele vitale. Cultura e o sursă de poezie cel puţin la fel de generoasă cu natura. De aici şi diversitatea modalităţilor

poetice. Nu încape nici o îndoială că poetul „mişcării de revoluţie" scrie adeseori (precum altădată Ion Pillat şi astăzi Şt. Aug. Doinaş) sub impulsul emoţiilor proçurate de opere poetice sau artistice, în special picturale. O atestă frecventele mottouri, citatele şi parafrazările din interiorul unor texte, motivele livreşti sau picturale din numeroase poezii. În multe cazuri o atestă înseşi titlurile sau subtitlurile: *Sfinţii lui Tonitza, Grigoresciană, Recunoaşterea (după tabloul lui Băncilă), Scară cu flori, Luchian, Nud din frescele „Judecăţii", Istoria cărţii.* Nimic mai normal, în consecinţă, decât pluralitatea formulelor. Fără a imita, Rău preia de la o seamă de poeţi români şi străini foarte diferiţi principiul formativ. În cele patru secvenţe ale poemului *Fructele pădurilor*, bunăoară, alternează Blaga şi Labiş. Textul debutează astfel: „Noaptea prin somn au venit la mine/ Aparţii stranii, derutându-mă la-nceput./ – Noi suntem arborii! decretară cuvintele/ Şi se băteau de drumuri ca lungi aripi negre./ Noi suntem arborii... Inima-mi se opri/ Şi vroi să ţipe. – Noi venim de sub munţii/ Rodnei şi-l căutăm pe hoinarul de ieri (...)." Nu sună a Labiş? Iată acum contrapunctul blagian: „Un cântec de slavă pentru fructele pădurilor!/ A-nflorit primăvara, florile s-au scuturat/ Şi, lacrimi de mărgean, prin ierburi, cu miile/ Se risipiră fragii. Prin verdele fraged,/ După un copil prins de groază aleargă şarpele/ În opturi lungi şi sub salve de cuc." Rezonanţe blagiene percepe auzul lăuntric în *Veac*, rilkeano-blagiene în *Firavele fete*. Mai mult însă decât oricare alt poet român, afară de Adrian Maniu, este utilizat – când se operează cu mijloace descriptive – Ion Vinea. Nu e vorba – încă o dată! – de imitaţie. *Fosforescentă, Singuratica moară de vânt, Vânzătorul de rodii,* spre a cita doar câteva titluri, sunt replici picturale inedite la *Ioana, Fira, Declin, Septemvrie.* Un singur exemplu: „Ce va fi vrând în amurgul de seară/ Singuratica moară de vânt?/ Din când în când, ca trezită din somn,/ Speriată înalţă aripile./ Apoi, ca din nou copleşită de somn,/ Din nou le coboară". Pe toată suprafaţa operei, Aurel Rău are comun cu Vinea imagismul. Producător de imagini autotelice, detaşabile din context, încă din adolescenţă, de ce ar fi renunţat la această îndeletnicire poetul matur? Şi fiindcă n-a renunţat, citarea câtorva devine obligatorie. „Străzile cântă ca un pian". Crengile unei sălcii aplecate peste râu „atârnă ca nişte sfori lungi". Sturionii sunt „fluierele mute prin care cântă marea". Apele

cântă „ca lebedele într-o ultimă trecere". Într-o anume seară, „stelele sunt ca înflorite" şi „şuviţe de nori, haşurate secret de lună, le dau ceva tandru". Peştii sunt „fluiere mute". Plopul înalţă (...) un foşnet de aripi până la stele. Curmalii sunt „potire de frunze verzi/ Din care bei cerul locului/ până-l pierzi". Dintre liricii altor neamuri, acel căruia am avut sentimentul de a-i identifica mai distinct unele inflexii ale vocii în oraţiile lui Rău – infinit mai pline de concret decât versetele sale – este Saint-John Perse, din care de altfel poetul nostru a şi tradus mai mult decât din oricare altul. S-ar putea transcrie pentru exemplificare, pasaje din *Descânt la venirea iernii, Dimineaţa pe plajele albe, Septentrion, Dacii*. Prin contrast, aceste poeme, şi altele de acelaşi tip, torenţial, trimit la „micropoemele" din ciclul astfel intitulat, a căror concentrare, cu efecte adesea ermetice, ar putea fi pusă în relaţie cu lapidaritatea lui René Char. Sonurile apollinice din *Arpegii* (şi de prin alte stihuri) nu sunt fără asemănare cu acele din *Farmecele* lui Paul Valéry.

Invarianta individualizatoare a creaţiei lui Aurel Rău e ceea ce am putea numi obiectualitatea ei. Avem în acest sens un indiciu din partea poetului însuşi. Dezavuând, în *Poemul obiect*, concepţia utilitaristă a artei („Acesta nu-i un poem care să poată fi folosit"), autorul volumului *Mişcarea de revoluţie* îşi prezintă opera ca obiect de privit: „Un obiect,/ Şi ca orice obiect este numai pentru privit./ Pentru atins cu auzul, ca un parfum./ La nimic altceva să servească nu ne-am gândit." De reţinut specificarea: „numai pentru privit". Versurile lui Rău se adresează în special văzului. Chiar şi de către auz, ele se cer „atinse", semn că sunt concepute ca fiind ceva material. Ceva de speţa ceramicii. Chiar şi atunci când instrumentul poetizant e discursul. Elocuţia e rareori abstractă. Cel mai frecvent dintre procedee în toate poeziile, indiferent de factură, este comentariul estetizant. Zicerile (despre indiferent ce) şi reprezentările (indiferent de natura lor) sunt estetizate nu numai prin împodobirea cu imagini propriu-zise, ci, în mult mai mare măsură, şi prin plasticizări pe cale de simplă numire. Iarna, spiritul poetului se duce uneori „la munţi unde au nuntă fantastice forme/ În ruinele negre, în crivăţ, prin morile ninse./ Şi-adastă să vadă cum cerbii pasc apa izvoarelor" (*Iarnă*). Când rămâne cu spiritul în oraş, adună pe ecranul interior privelişti locale: „Cum să

încep, am iar semne de iarnă.../ Copacii-n parc negri, nori vineţi pe sus/ Într-o harţă dementă cu luna, şi-n hohote,/ Spre Clinici, convoaie de păsări cenuşii,/ Pe când galben arţarul se-ndârjeşte să mai creadă/ În aurul lui plin de cearcăne.// (...) Iarnă, iarnă Menadă albă,/ Somnambulă cu sorcovi de viscol şi lungi/ Gemete pe culmi într-o ţară carpatică (...)" (*Descântec la venirea iernii*). Dintr-o călătorie în afara ţării, poetul reţine că, pe o plajă, „zarea şi valuri cântau din grâuri/ soarele-un punct încă turbure le aprindea timid umbre/ stâlpi negri-n armuri de scoici ieşeau din dune şi se-necau/ rotiri de păsări oficiau/ în timp ce fiii mecenaţilor Europei, de zori loviţi,/ extatici, se depărtau pe lucrarea fluxului (...)"(*Plajă pe Knokke-le-Zoute*).

Nu numai din aceste citate, ci din tot ce s-a reprodus se poate vedea că, estetizând în permanenţă, Aurel Rău nu estetizează oricum. Estetizează în consonanţă cu principii poetice introduse de Maniu şi Vinea, Blaga şi Pillat, Valéry şi Saint-John Perse, adică în spirit modern. Asemenea lui Ion Pillat şi Adrian Maniu altădată, autorul Jocului de-a stelele este unul dintre poeţii de azi prin care neotradiţionalismul devine o formă de modernism.

Nu acesta e, însă, lucrul esenţial, ci realizarea artistică, indiferent în ce stil. Diferenţa între poeziile în care Aurel Rău a debutat şi cele de maturitate e mare, sub toate aspectele. E mare şi, totuşi, există ceva care unifică scrisul poetului. Conştiinţa artistică. Indiferent de factură, şi chiar de calitate, versurile lui Aurel Rău s-au alcătuit întotdeauna sub impulsul năzuinţei la perfecţiunea literară. Activă, de la început, autoexigenţa nu l-a părăsit pe poet nici o clipă, în cursul celor peste patru decenii de activitate lirică.

DUMITRU MICU

NOTĂ BIOBIBLIOGRAFICĂ

Aurel Rău s-a născut la 9 noiembrie 1930 în comuna Josenii Bîrgăului din judeţul Bistriţa-Năsăud, din părinţii Iacob şi Floarea. A absolvit în 1953 Facultatea de Filologie din Cluj. A fost redactor la „Almanahul literar" încă din primul an de studenţie. Această revistă fusese condusă, de la înfiinţare, de Miron Radu Paraschivescu. Ea a devenit mai târziu „Steaua". În 1950 A.R. a fost trimis la Bucureşti ca elev la Şcoala de literatură „Mihai Eminescu" de pe lângă Uniunea Scriitorilor. După absolvire, în 1951, a fost numit redactor la „Almanahul literar". În 1954, prin schimbarea denumirii revistei, ca şi a conducerii, devine redactor şef-adjunct al revistei „Steaua", redactor şef fiind A.E. Baconsky. Din 1959 şi până astăzi este redactor şef al revistei „Steaua".

1948 – Debutul literar, cu versuri, în „Suplimentul cultural" al ziarului „Lupta Ardealului" din Cluj, apoi în „Almanahul literar" şi „Viaţa românească".

1953 – Debutul editorial cu placheta *Mesteacănul,* la ESPLA.

1956 – *Timiditate şi proletcultism,* articol publicat în „Contemporanul" din 6 aprilie şi reproducând, prescurtat, alocuţiunea rostită la Conferinţa pe ţară a tinerilor scriitori.
Călătorie turistică în Iugoslavia, ceea ce marchează şi începerea lucrului pentru viitorul volum de versuri – *Cuvinte deasupra vămii.*
Apare culegerea de versuri *Focurile sacre,* ESPLA.

1957 – Este trimis de către Uniunea Scriitorilor în R.P. Mongolă, iar la întoarcere face o escală mai lungă la Moscova.
Se căsătoreşte cu Oltea Gabriela Rău.

1960 – *La marginea deşertului Gobi,* volum cuprinzând impresii de călătorie în Mongolia, apărut la Editura Tineretului.

1961 – Volumul *Unde apele vorbesc cu pământul,* pasteluri inspirate din „descoperirea" Deltei Dunării, apărute la Editura Tineretului.

1963 – Volumul de versuri *Jocul de-a stelele,* Editura Tineretului, apărut într-un moment de înăsprire „ideologică".

1964 – Tipăreşte *Antonio Machado. Poezii şi poeme,* traduceri prefaţate de Rafael Alberti, la ELU.

1965 – Apare ediţia *Ion Pillat. Poezii,* EPL, unde poetul şi opera sa sunt generos reconsideraţi.
Traduce Ghiorghios Seferis – *Cele mai frumoase poezii,* în colecţia cu acelaşi nume, Editura Tineretului.

1966 – Primul voiaj în Grecia, vizitându-l pe Seferis, proaspăt laureat al Premiului Nobel.
Antologie Lucian Blaga – *Cele mai frumoase poezii,* în colecţia cu acelaşi nume a Editurii Tineretului, ilustrând afinităţile elective cu marele poet transilvan.

1968 – Ediţia critică Vasile Voiculescu – *Poezii,* două volume, EPL.
Volumul de articole literare *Elogii,* EPL.

1969 – Saint-John Perse – *Poeme,* volum de traduceri, Editura Univers.

1970 – Reeditarea volumului *La marginea deşertului Gobi,* la Editura Dacia din Cluj.

1971 – *Turn cu ceas,* volum de versuri, Editura Dacia.
Konsatin Kavafis – *Poezii,* volum de traduceri, Editura Univers.

1972 – Volumul de versuri *Zeii asediaţi* la Editura Albatros.

1973 – *În inima lui Yamato,* jurnal de călătorie în Japonia, Editura Albatros. Volumul cuprinde şi versuri originale, ca şi traduceri din poezia niponă clasică şi contemporană.
Volumul *Törékeny lànyok (Firavele fete),* versuri proprii traduse în maghiară, Editura Kriterion, Bucureşti.

1975 – *Micropoeme şi alte poezii,* volum de versuri, Editura Dacia.

1976 – Călătorie în Franţa şi Italia, cu care ocazie îl vizitează pe Saint-John Perse la locuinţa sa din Vigneaux, Aix-en-Provence.

1977 – Volumul *Întâlniri cu scriitori* (români şi străini), Editura Univers.
Participant la „International Writing Program" organizat de Universitatea Jawa-City, SUA, sub conducerea lui Paul şi Hualing Engle.
Volumul *Cuvinte deasupra vămii,* Editura Eminescu.

1978 – Culegere de poezii proprii în limba greacă, prefaţate de Nicolae Manolescu, la Editura Nea Skepsi, Atena, cu titlul *Poisi.*
Volumul de versuri pentru copii *Omul de zăpadă,* Editura Ion Creangă.

1979 – Volumul de note de călătorie *Grecia – călătorie incompletă,* Editura Cartea Românească, distins cu menţiune de Ministerul elen al Turismului.

1980 – Volumul *Flori din cuvinte,* articole şi mărturii literare, Editura Eminescu.
Volumul *Septentrion,* versuri, Editura Cartea Românească.
Volumul de traduceri din poezia proprie *Auf diese Weise schlaf ich eigentlich (În felul acesta, de fapt, nu dorm),* Editura Kriterion.

1981 – Volumul de traduceri din poezia proprie *A Hoémber (Omul de zăpadă),* Editura Europa, Budapesta.
Conferenţiază la Zürich, Elveţia, la Universitate, despre *Poezia română contemporană* şi par-

ticipă, la Geneva şi Lausanne, la aniversările legate de Centenarul „Tudor Arghezi".
Participă, alături de Louis Aragon, Tehar Ben Jelloun, Bernard Delvaille, Jacques Roubaud, Serge Fauchereau, Jean Ristat ş.a., la sărbătoarea cărţii organizată de Municipalitatea din Aulnay-sous-Bois, lângă Paris, Franţa. Îl vizitează pe poetul Philippe Soupault.

1983 – Volumul *Oameni de aer,* schiţe şi nuvele, Editura Cartea Românească. Versuri, antologie prefaţată de Mircea Iorgulescu, în seria „Poeţi români contemporani", Editura Eminescu.
Reeditare cu adăugiri: Saint John Perse – *Poeme alese,* Editura Univers.

1985 – *Mişcarea de revoluţie* – volum de versuri, Editura Dacia.

1986 – Participă la Festivalul internaţional de poezie de la Struga, alături de Allen Guinsberg, Guillevic, Justo Jorge Padrón, Miodrag Pavlovici, Mimmo Morina, Oliver Friggieri ş.a.

1987 – Volumul de versuri *Ritualuri,* Editura Cartea Românească.
Volumul de traduceri *Poeţi francezi,* antologie panoramică de la Charles D'Orléans la Yves Bonneffoy, şase secole de poezie, Editura Dacia.

1989 – *Efigii,* articole şi studii literare, Editura Eminescu.

1991 – *Zodiac,* volum de versuri, Editura Eminescu.

A. R.

FOCURILE SACRE (1956) şi versuri anterioare

GRĂDINI

Grădini brumate, înflorirăţi iară,
Cum înfloriţi în fiecare-april,
Spre calme toamne legănând prin vară
Străvechiul vis al ramului fertil.

La fel cu voi am înflorit şi eu,
Năpraznic foc şi floarea mea o-nseamnă;
Se va-ndoi de fructe ramul greu
Când frunzele vor zăngăni a toamnă?

Se vor opri drumeţii-n preajma lui,
Pe drept cuvânt să binecuvânteze
Şi solul de sub care străbătui
Şi ploile luminii pururi treze?

Eu cred în toamna mea. Dar merg spre vară
Sub mari furtuni ce mă lovesc febril –
Grădini brumate, înflorirăţi iară
Şi-o să-nfloriţi cu fiecare-april.

PASTEL

Noaptea.
Cerul mocneşte ca un foc ud printre tăciuni,
stelele ard.

Satul, în seculare rugăciuni adâncit
ca un schit în creier de munţi,
adie cu aripi lungi sufletele celor fără de somn.

Pământul, de paşi bătucit
şi schimonosit din strămoşi,
mereu, în nopţi, întinde spre cer
braţe de plopi, rugător.

Lucrurile toate s-au umplut de tihnă
şi oameni crescuţi în spre zări
stau în zăpezi, cu degetul dus la buze mirat.
Totul pare a fi o poveste cu pământ
şi cer
o poveste de piatră pe care apele o spun.

FLOAREA DE COLŢ

Verzuie, tivită cu-argint,
Străluce pe stâncă sihastru.
Şi-o boare pe sus adiind
O clatină-n cerul albastru.

În pacea severei lumini,
În aspra tăcere din veacuri,
Evocă ai şesului crini
Şi nuferii calmi de pe lacuri.

Bătrânele stânci în popas
Privire-i trimit idolatră
Că singură-n toamnă-a rămas
Şi încă mai arde în piatră.

Se mişcă atât de uimit,
Atât de înalt străluceşte,
Că muntele-ntreg, de granit,
Învie prin ea şi trăieşte.

MOMENT RAR

Înserarea coborâse în sat.
Mugeau câteva tulnice în munte către apus.
Pe osii bătrâne truda se întorcea de la arat,
turnul bisericii îşi făcea loc printre stele în sus.

În jurul ogrăzilor dealurile se întâlniră cu cerul,
luna fu salutată de corul broaştelor de prin livezi,
ultimul zgomot se potolise cu turma de iezi,
prin părul sălciilor adormea vântul, năierul.

Dar luna albise atât de mult drumul şi casele satului
de ai fi zis că sunt palizi strigoi,
care înoată pe ape cu umerii goi
ca în povestea cu lacrimi şi fata-mpăratului.

În acest loc de lumină şi pace
am vegheat până la ora temută
şi îndelung priveam cum stelele ard şi se mută
şi picură stropi de lumină prin foi ca nişte ace.

Într-un târziu păru că s-a făcut o mişcare ciudată
pe care am văzut-o nu cu ochii, hapsânii:
îşi dezgolea natura sânii
plină de vrajă, plină de vrajă, beată.

Am ridicat braţele în sus, neputincios, şi am strigat,
corăbier aruncat departe de coama uscatului.
Dar pe lângă apă în jos arborii şopoteau legănat,
stelele ţineau sfat cu casele satului.

IZVORUL

Ţâşnit din lanţul mineral
Şi viu întruchipând azurul,
Sub şase brazi luceşte purul,
Întâiul râului cristal.

O clipă, sau mii de ani,
Oprit stă-n aer ca o spadă,
Apoi se-ntoarce scurt, să vadă
În valea unde trec ţărani.

Sub conul soarelui, de fum,
Migrează plutele departe
Prin ceaţa joasă...şi se-mparte
O turmă la răscruci de drum.

E-ntâiu-i, grav, abecedar,
Întâia frământare-n aer:
Un pas, un zvon, un zbor, un vaer –
Şi lumea fără de hotar...

Dar iată-l coborând hai-hui,
Cântând încet din trepte-n trepte,
Pe când molifţi cu braţe drepte
Răsfrânţi dansează-n stropii lui.

UNDĂ

Peste ape-n ger
fac mătănii plopii.

Înălţând la cer
braţele, ca popii.

Vămi străbat pe grui
buciume la târlă.

Calea Laptelui
trup stă, de şopârlă.

Focuri ard clipind
ori se sting spre culmi.

Vântul ţese-argint
printre foi de ulmi.

Mori de apă-n lung
clipocesc şi scapăr.

Doamne, cum te-ajung
doina şi-un luceafăr!

ULTIMA SFORŢARE

lui Mircea Rişcă

Poezie,
ţi-am desenat cu zăpadă urmele
pe poarta cetăţii
cu dibăcia unui şcolar care n-a văzut niciodată
femeia goală
şi totuşi îşi umple caietele
cu nuduri şi forme ascunse.
Începusem îndată ce zorile
îşi puseseră sărutul ireal pe
umerii dealurilor.

Cu mare sete de lucru şi foc în priviri
lucram cu strădania unui Meşter Manole
pe sfert îmbătat de aroma sfârşitului
(lălăia un luceafăr cu nuanţe de cântec
prelungi şi subţiri).
Până când soarele s-a oprit în popas
să împartă ziua în două
am muncit
netezindu-ţi
trupşorul sălhui.
Modelând din zăpadă
unde line şi moi.
În făptura năimită pe poarta cetăţii
licăreau stele albe, verzui.
Atât de firavă era făptura
ivită din linii şi cercuri altfel;
pier toate cuvintele în faţa ei,
toate cuvintele pier.
Era la mijlocul zilei,
soarele vărsase lumină prea multă
încât s-a topit tot ce meşterirăm din zori.
Pe poarta cetăţii curgeau şiruri lungi de sudori.
Tiranul! îmi pedepsise
cea mai din urmă insultă.

SĂLCIILE PLÂNGĂTOARE

Din zori un vânt a-nceput să bată
Şi sălciile, căzute-n pământ,
Ş-au ridicat şi se joacă-n vânt
Şi umplu de teamă fântâna curată.

E atât de rar să le vezi urcând
Tristeţe uitând şi privire plecată.
Ca nişte glasuri ţâşnite deodată
Prelungile crengi în rebel legământ.

Vântul le-alungă şi iar le strânge
Şi se frământă şi ele rotat
Ca nişte clopote ce-au colindat
Zările rând, înroşite la sânge.

Dar, vântul când va pleca furişat,
Din nou se vor posomorî şi vor plânge.

MĂRUL ROŞU

Pe masa mea şi-a găsit loc
Un roşu măr.
De lumină îmbată
Foile, cărţile, camera toată.
Roşu de tot ca o sferă de foc.

Doar o mică
Albă,
Rotundă
Pată
– Ca o lacrimă –
Se vede-n mijloc.

O amintire de-o frunză lăsată.

Şi-mi pare, cum stau şi privesc
La mărul de-acasă primit,
Că seamănă lacrima albă
C-un ochi cunoscut, liniştit,

Prin care se uită la mine
Grădina în care-am crescut,
Altoii cu flori şi albine,
Lucerna cu fluiere line,
A sturzilor gureşă gloată.

Şi copilăria-mi toată.

O TURMĂ DE OI TRECE PRIN ORAŞ

O turmă de oi trece prin oraş.
Tiling, talang – clopotele-n cale.
Printre naltele ziduri, pe asprul pavaj, „Ce stranie vale!"
Par să îşi spună cu glasuri de trâmbiţi trudiţii glotaşi.

Şi turma se-nşiră subt ploaia de marte.
Ciobanu-n cojoc, cel ce merge în frunte, priveşte,
pe gânduri, departe...
Între el şi oi sub desăgi un asin se-ndoaie.
Printre căldări şi sumane doi miei tineri
Scot din desăgi oacheşe boturi pe care apa şiroaie.

Şi alţi doi ciobani păşesc după turmă.
Păşesc impasibili, dar când
Vre un camion se iveşte, auzi-i cum strigă la oi, bâtele ude
săltând!
Trei câni bătrâni pe trotuare se-aţin şi-n urmă.

– Unde vă duceţi, măi români?
– Până la Sibiu ne ducem noi.
– Dar până-acolo calea e lungă, de săptămâni!
– Sântem învăţaţi, de departe venim, tot prin vânturi
şi ploi...

Iar poetul aude în timpuri de jale
Cântul Mioriţei sunând agale.
Şi ploaia deasă pare un codru uriaş.
Turma se duce pe străzi, prin oraş...
Tiling, talang – clopotele-n cale.

EMOŢIE DE PRIMĂVARĂ

Vine un an şi altul şi altul.
Soarele fulgeră cerul, înaltul.

Vezi câte flori primăvara aceasta?
Tu deschide spre Someş cu zgomot fereastra

Şi caută-n turburea lui oglindă.
Vezi, eşti mai tânără iar. Te cuprindă

Freamătul valurilor – şi al ramului
Ce se reflectă în aburul geamului.

Eu voi intra-n pădurea-nverzită;
Acolo, din fluiere moi de răchită

Susură vântul. Şi pasărea cearcă
Noi melodii, inedite parcă.

Şi rarele pâlcuri de tristă zăpadă
Se roagă luminii să nu le vadă

Şi îmi aduc aminte agale
Paloarea din iarnă a mâinilor tale.

*

Dar toate acestea s-au spus, s-au spus...
Şi totuşi, prin ele, mi-i sufletul sus

Cu frunza, cu soarele, cu cerul înaltul.
Vine un an şi altul şi altul.

PLOAIA

Plouă pe străzi, plouă cu linişte rară,
Străzile cântă ca un pian –
O, început, soare, trezire, elan!
Şi tu, primăvară...

Fără liman
Setea de-a fi creşte cu ploaia de-afară.
Ca un pian sufletu-mi se înfioară,
Pe care cosmosul cântă cu mâini de titan.

LÂNGĂ RÂUL CLAR

Ea vine lângă râul clar în sus.
Ce foc mă arde încă nu i-am spus.

Pe malul unde-aştept ar vrea să treacă;
O punte din senin spre râu s-apleacă

Şi – zbor albastru pe tăcerea apei –
Ea trece puntea. Doamne, ce aproape-i!

Obrazul pal, pieptănătura blondă,
Le frânge-o clipă unda vagabondă

Şi silueta, ca un fulger mut,
Din râul clar în suflet mi-a trecut.

Vai! Oare eu i-am scris aici să vină?
Sunt ca o umbră prinsă de lumină.

NOX

S-a oprit afară vântul. Nu mai bate
Ceasul din perete, ceasul din cetate.

S-a ascuns şi steaua. Raza ei albastră
Nu mai pune teamă-n suflet şi-n fereastră.

Nu-i decât tăcerea. Ca un cosmic şal
A-nvelit planeta într-un somn egal,

Legănând-o-n spaţii printre largi inele.
Doar lumina scrisă a ferestrei mele,

Cum plutim departe, se zăreşte-arzând,
Semnalând pierdut, căutând...

TABLOU VECHI

Ştefan cel Mare priveşte în văi
Cum turcii ard bisericile sale,
Cum urcă încet rotind iataganele
Umplând asfinţitul de jale...

Cu oastea lui mică, în vârful de munte,
Priveşte cum vin şi nu se mai opresc;
Reci stropi de apă răsar pe frunte.
Dar brazii atât de cucernic foşnesc
Din cetina lor strălucind ca aurul!

Şi undeva, într-un veac neştiut,
Cineva potriveşte un basm cunoscut
Cu Făt-Frumos aşteptând balaurul...

PESTE RÂU SE APLEACĂ SALCIA

Peste râu se apleacă salcia.
Ca nişte sfori lungi
crengile-atârnă.
Din vârf
pornesc. Cu mâna le-ajungi.

Pe aici am umblat odată...
Cât de frumos era!
Pieptănătura bogată
cu salcia semăna.

Verzi şi adânci ca şi-acum
tremuratele foi,
sunând
peste-al apei fum
căđeau.
Şi căđeau peste noi.

Adia vântul încet,
clătinând iarba şi puntea.
Ochii mei urmăreau
linia gurii, fruntea...

Peste râu se apleacă salcia,
ca în ziua dintâi.
Pletele-i mari, şcolăreşti,
îmi vine să le mângâi.

STANŢĂ

Mi s-a părut că văd înaintând
pe râul mic o plută uriaşă.
Prin praf,
printre perechi de case noi
umblând
    în zori
    împleticit
prin ceaţă.
Şi-un fluviu râul mi-a părut,
fără sfârşit.
Şi-un vânt de larguri mă purtă departe
o clipă.
Şi când clipa s-a prăbuşit
am râs
şi am intrat în parcul singur.

FOCURILE SACRE

„Iar acolo, undeva, în fund, e zbuciumul necontenit,
măreţia şi vuietul dealurilor petrolifere"
Geo Bogza

Sunt focurile sacre. Priveşte-le cum ard,
Cum străpungând pământul se năpustesc în aer
De parc-un zeu al beznei temut şi revanşard
C-un zeu al bolţii clare a-ncins un crunt încaier!

Din veac în veac se saltă şi cad. Din an în an
Printre păduri şi turme fantoma lor se-amână.
Şi ca-n amurgul dacic strămoşul meu roman,
Sau ca-ntr-un templu-al Vestei, smerit rămân şi tânăr.
E o comoară-ascunsă ce flăcările-o spun?
E o grozavă boală cu prevestiri de moarte?

Şi sângele de taur stropeşte lutul brun...
Şi cântece păgâne duc jertfa mai departe...

CLOPOTNIŢE

În codri răzleţite, fără de timp, sihastre
Ele-şi vorbesc prin surde clopotniţe-n amurg.
Şi-o-ngrijorare-s clopotele care curg...
Trec înspre turle umbre mari şi-albastre.

LA VALEA ALBĂ

„Sculatu-s-a Mahomet împăratul turcesc
cu toate ale sale răsăritene puteri".
(*Dintr-o pisanie*)

Lucrurile îşi au memoria lor:
Pământul cu măguri în zare,
Şi apa Moldovei domol coborând,
Şi aceste ierburi din nou înspicând...
Dar vai! ce uriaşă depărtare!
Şi totuşi e un statornic fior
În această deschidere – turburător
Stârnit; ca de o nevăzută aripă.

E o mâhnire în aceste coline
Ce-n aer a rămas
Şi-n suflet la mine
Din negura vremii ţipă.
Trebuie să fi fost, într-adevăr,
Îngrozitor să stai sub cer, aici,
Să te doboare tunurile
Ca pe copacii înalţi sau mici,
Să te străpungă săgeţile
Venind în zbor fluent de rândunici,
Să năboiască sângele,
Să te surzească vaietele,
Să te frământe copitele...
Izbuteau ceva ca un cântec de jale
În care Moldova toată plângea
Şi soarele se-ntuneca.
Dar nici un cuvânt nu-şi are rostul acum
Când lucrurile şi-amintesc.
Asculţi... şi asta e tot.

LECŢIE DESCHISĂ

Baterea apei în piuă
Noaptea şi până la ziuă.

Baterea apei în scoc,
Baterea tâmpă pe loc.

Baterea baterii-n bateri.
Combateri, răzbateri...

1953

ÎN SCHITUL RĂZBOIENI

„Şi căzut-au acolo mare mulţime
de ostaşi moldoveni... "
(*Dintr-o pisanie*)

Ce potolit citeşte preotul
Din galbenele sale psaltihii!
Poate de teamă să nu stânjenească
Somnul profund de sub temelii.

Căci de veacuri cinci odihnesc aici,
Spun şi legenda şi cărţile,
Mari pârcălabi şi oşteni voinici
Adunaţi de prin toate părţile.
Luptaseră crunt, lungă zi de vară
Sub arşiţă fără vânturi.
Nimeni ca ei n-ascultase-n vreme
Ceasul de bronz al acestor pământuri.
Apoi au căzut, la căderea serii,
Legenda şi cărţile povestesc,
Durară peste ei o mânăstire,
Ca-n rai cu Dumnezeu se odihnesc.

Şi ce potolit citeşte preotul
Din galbenele sale psaltihii!
Şi cât de albastră cade lumina
Prin geamurile mici şi fumurii!
Şi cât de uşoare păşesc maicile
Prin singuraticele chilii...

CEAS

Vreau să fiu,
Dar n-am cum.
Ceas pustiu,
Gol şi fum.

Vreau să cânt,
Dar n-am glas.
Trist taifas,
Foi de vânt

Freacă lung
Un asfalt.
Mă arunc
În înalt

Şi pe-o stea
Stau năuc.
– Steaua mea
Fă un truc,

Fă un truc
Şi nu cădea.

SFINŢII LUI TONITZA

Vai! Vai... Clopotele-n soare
Plâng după ceva îndepărtat.
Călugări vin pe rând şi-ngenunchează
Sub sfinţii ce Tonitza i-a pictat.

Şi a-nceput o rugăciune lungă.
Părintele citeşte tot mai greu
Şi rândurile sare...
Lumina cea de seu
Prea multă vreme n-are să ajungă.

Năluci de umbre duse-n veşnicie
Stau schivnicii şi-ndură calvarul monoton.
Moaştele Sfântului Pantelimon
Au adormit şi ele pe laviţă-n cutie.

Şi asta va dura. Şi parcă-i seară.
Iar vremea curge-atât de inutil.
Subt bolţile înguste s-a stins orice profil.
Şi rândurile sare...
Dar afară,

Afară munţii-nchişi, poiana verde
Şi norii albi – contraste vii aprind.
De plictiseală, sfinţii lui Tonitza
Din fumul zugrăvelii se desprind.

VERSURI SĂLTĂREŢE PENTRU SENTIMENTUL MORŢII

Voi pluti spre un ţărm necunoscut
Atât de-ndepărtat
că şi gândul se sperie,
Gândul etern şi înaripat...
Dar fie voia ta, maică materie!

Apă va sta un timp, şi prefacere
Iar stelele, sus, neschimbat vor valsa.
Într-un cândva un şcolar va-ngâna
Aplecat peste-o carte: *iaceo, iacere*...

Plantă va sta apoi, şi lumină –
În fine, din nou printre fraţi!
Se spune că multe surprize or să vină;
Ferice de toţi cei care mai staţi!

Ci până atunci, ce imens, ce greu,
Drumul în necunoscut...
Nu vă sperie?
Azi, dintre voi, şi prea repede, eu...
Dar fie voia ta, maică materie!

VAGOANE DE MARFĂ

I

Au şi ele tristeţea lor, vagoanele de marfă.
Suflete fără libertate, mereu alergând
Sub soare, sub stele fixe.
Mereu alergând încărcate cu altă povară
În monotonia de moarte a drumului drept
Urmând o voinţă grozavă ce pare a lor.

II

Dar viteza şi zgomotul roţilor
Sunt beţia care le face să-şi uite soarta.
– Priveşte, draga mea, ce falnic trec vagoanele de marfă!
Zum-zum, traversele cântă alergând înapoi în păduri.

III

Şi iată, în gara aceasta mică de câmpie,
Pe această linie moartă, acest convoi încremenit şi posac.
Oare de câtă vreme stau şi aşteaptă
În cantonare obscură, în vastitate?

O, acum nopţile sunt şi mai triste!
Ai atâta răgaz pentru amintiri...
Senzaţia irosirii fără de nici o ţintă
Abia acum apasă cu toată greutatea.

Şi totuşi, moţăind pe roţile înţepenite,
Pe când preajma conspiră ostil şi străin prin tăcere
Iar greierii amplifică ironia cu ariile lor desuete şi reci,
N-au nimic mai bun de făcut vagoanele de marfă
Decât să viseze la noi alergări
Sub soare, sub stelele fixe.

1956

FRAGMENT

Hotel, undeva...
Scriu pe o melodie de dans –
un geamăt de altădată.
Şi valsul inundă prin geamuri, cu clinchete
de râs, de pahare.
Scriu, să nu mor.

Într-un alt oraş
ori poate-ntr-o altă viaţă
mai asculţi acest cânt.
Pierdut, c-o femeie învesmântată
în dragostea ei cu tine.
Muşcând din enorme roşii coapte
ca din sfintele voastre trupuri
în paradis.
Deodată, lung, vântul.

PRESIMŢIRE

Pierd, pierd ceva! Oare vara, ce pleacă,
Oare ploaia, cu verde lumină căzând?
S-ar spune că urc... Dar colina săracă
Liturgic scaieţii şi-i scutură-n vânt.

Cineva mă îndeamnă să stau, să aştept,
Prin lume sunt paşi care fug, care latră...
Pierd, pierd ceva. Ceru-i şters, plat şi drept
Şi cărarea se sparge în zidul de piatră.

1957

CAMIOANE PRIN PASUL BRAN

Lung şirag şi vuiet lung prin pasul Bran;
Ţara Bârsei trece-n Ţara Românească.
Mai oprim? Dar vechea vamă-i loc viran,
Vrea un cuc să îl ascult, să mă-nrobească;
Ce păcat că n-am la mine nici un ban!

Şiruri lungi, sub vuiet lung, de voluptate.
Un stegar, cel de pe urmă, în castel
S-a făcut de fier şi uită, dat pe spate.
Domnii vlahi cu ghioagă-n vânt şi cu inel
Dorm prin schituri pe sub lespezi înflorate.

Iar în urmă, juzii palizi – fum şi iască.
Prin tiparniţi, doar Coresi, cât cuprinzi.
Lung şirag. Şi vrea un cuc să mă-nrobească.
Ţara Bârsei trece-n Ţara Românească –
Iconari din Şchei, viforniţi de oglinzi!

OVOID DE BRÂNCUŞI

Trecut de ora trei.
Lună roasă, un ovoid de Brâncuşi.
O văd din pat, printr-un sfert de geam spart.
Orice gândire sau formulare incompletă.
Starea de cântec se ţese lin.
Asemeni Ei, câte unul ne ridicăm
şi desprinzându-ne de oameni, de dragoste,
se fericire, lucim.

MAIS OÙ SONT. . . ?

Complicate sunt căile voastre,
Albe stele de sus.
Complicaţi sunt şi anii prin care
Tinereţile noastre s-au dus.
Foşnetul palelor galeş
Vi-l mai simt, vi-l ascult.
Unde sunt toate, tandrele,
Gesturi şi voci de demult?
Şi culorile toate, şi umbrele
Pe care le strigau trecând;
Mutând în legendă orele
Şi râzând şi plângând?

Toate vor fi în vreun loc,
Albe stele de sus!
Pe unde sunt şi palele voastre de foc,
Pe unde şi tinereţile noastre s-au dus.

1959

FEBRE

Îmi place, lucrurile în mâini să ţin
şi pe lucruri mâinile-mi să se-odihnească –
adesea, iarna, când febrele vin
şi de moarte îmi cântă sub fereastră.

Ard toate-atunci, ard clădirile drepte
în apele geamului puse s-aştepte,
cele din stradă şi cele din vis.
Ard, prind lumină de şoim închis
şi de brad albastru. Cărţile mele
coboară din rafturi şi-n flăcări rebele
îmi fulgeră creierul rămas deschis.

De unde-am venit, nu mi-aduc aminte.
Pe un ţărm pustiu, însângerat, fierbinte,
Îmi pare că trupul meu zace părăsit
pe o masă mare, c-un gol nesfârşit
înapoi şi-nainte.

Vai, în asemenea clipe oarbe,
umanitatea-ţi cum se resoarbe!
Binele, răul, iubirea ta,
Femeie, ce vecinic păreai a-mi sta
dinainte-n toate – cum se mai sting
în dans, pe zare, pe paing!

În acest infern sunt atât de-aproape
de bazalturi, o! şi de fier, de mioape
amoebe plângând. Din acest infern
ce-mi pare străvechi şi-ntr-un sens etern,
doar închipuirea cu-n chiot, scapă.

Se smulge din mine, şi-n salt nebun,
de runică, asiatică iapă,
până pe câmpuri nu se opreşte,
unde adoarme-n zăpezi.
Până pe verzi şi umbrite livezi
unde sub fântâni
nevrotică, însetată se-ntinde
jucând prin veacuri şi săptămâni...

Îmi place, atunci, în mâini
lucruri să ţin,
pe lucruri făcute de mâini omeneşti
mâinile să mi le uit, să le-anin.
Să-mi pară atunci,
pe când totul în ură
de flăcări rebele
se prăbuşeşte,
că umana, îndreptăţita aventură
a-nchipuirii
aievea trăieşte.

februarie 1961

JOC DE DOI

Mâinile ei frumoase, prelungi,
mâinile lui prelungi;
ochii ei mari, împăienjeniţi,
ochii lui împăienjeniţi;
respiraţia ei înaltă, pierdută,
respiraţia lui pierdută

s-au căutat toată noaptea-n somn.

Era târziu şi era departe.
Luna fugea printre nori şi se ascundea,
se aprindea şi se stingea
printre scamele foarte albe
în ţară
de lacuri şi păduri.

Mâinile lui frumoase, prelungi,
mâinile ei prelungi;
ochii lui mari, împăienjeniţi,
ochii ei împăienjeniţi;
respiraţia lui înaltă, pierdută,
respiraţia ei pierdută...

FABULĂ

Mereu se străduia să reprime flacăra
care în cap îi ardea.

O flacără, în cap! năpustită
spre ochi, spre cuvinte. Zi şi noapte
s-o ascunzi, s-o reprimi...

Om cu flacără, om care se păzeşte
cum ar purta strâns sub haină un steag
printre junkeri şi călăreţi,
printre trepte.

Ci într-o zi, omul nostru s-a pripit.
Într-o zi îi păru că aude soarta vorbind
foarte încet –

şi-a lăsat-o atunci să ardă;
şi-a lăsat-o dintr-o dată, pe faţă, să-l ardă,
flacăra lui din cap...

UNDE APELE VORBESC CU PĂMÂNTUL (1961)

INSCRIPŢIE LA DELTA DUNĂRII

În roşii asfinţituri te iroseşti fecund,
Silabisire calmă de spaţii vegetale.
Mari pogorâri de cornuri şi fumuri lungi ascund
Petrecerea, sub larmă, a ciclurilor tale.

O semilună scrisă, un plâns de cormoran
Şi – leneş flutur negru pe cerul mov din apă –
O barcă şi pescarul... Descins de-acest liman,
Scăpat din vraja Circei, Ulise nu mai scapă.

REGII SCIŢIEI

Fără de seamăn e somnul vostru
regi tenebroşi ai Sciţiei.

Ca-ntr-un vis de poet
vă leagănă cântecul mării.

Din loc în loc, în puterea stepei –
călătoare valuri de pământ,
asemenea mormintelor...
Dar numai stelele vechi ce-au văzut
şi clipesc tainic
ar putea deslusi care-i opera omului,
care-i opera firii...

Veţi fi aţipit în războaie grozave
sau de bătrâneţea frumoasă...
Căci atât de împăcat şi solemn
aţi coborât în moarte.

Nimic nu vă nelinişteşte.

Chiar şi când viscolul cade din nord
răscolind pământul şi aprinzând zăpada
şi umplând cu groază casele noastre –
de bună seamă vă spuneţi că nu e nimic...
sau că sunt numai oştile înfrânte
ale lui Darius ori Lisimach
care se întorc bâjbâind, istovite
şi nu ajung în sud niciodată.
Nu mai ajung niciodată

CARPOV PESCARUL

I

Noapte târziu,
poeziile mele pe masă.
Zac pline de plante
şi de păsări în mii de culori.
Mereu plante cu muguri sub valuri
şi cu foi ofilite
şi păsări fluturând culori...
Nici măcar urmă de pas omenesc,
apropiat şi viu.

II

Ci vino tu, bătrâne Carpov,
şi traversează-mi cartea!
Aşa cum m-ai condus prin imperiul bălţilor
şi mi-ai arătat minunile lor,
dând la o parte continentele stufului
şi strecurând barca...
În cetatea cu turn luminat,
unde scriu,
ceasul tocmai arată trei.
Tu de bună seamă acum
ieşi din casă spre mal,
închizând uşor poarta...
Nu s-au trezit nici puii de gâşte
care dorm în gârle retrase,
nici lebede – albe sănii
încă nu taie luciul.
Doar stârcii se ţin de vânat
cu ţipete groase
amintind zvonul luptei şi larma
unor crengi în furtună...

Tu vâsleşti încet şi privind norii
îţi spui că ziua se vesteşte bună.
Sunt rari ca firele de păianjen toamna
şi merg spre stejarii din Insula Letea
ce se leagănă-n somn de iasomie.

De acolo va răsări şi soarele.
Discul lui roşu
te va face să surâzi totdeauna.
Barba ta de culoarea inului
înfloreşte de raze.
Şi-ţi freci cu plăcere mâinile
simţind căldura cerească.

Apoi începe lucrul.
Mi-amintesc primul crap
când speriat a sfârtecat lumina.
De o mie de ori se dau peste cap
în zbor, pescăruşii.
Până adânc în seară
cu cerul lor de oţel
te-mprejmuie zările.
Grele-ţi pătrund fiinţa
substanţele bălţii –
miazmele, parfumurile –
şi glasurile care vorbesc cu sufletul.
Şi toate ascunsele vigori.

Ca un profet
pui mâna în năvodul închis
şi eliberezi broasca ţestoasă...

Iar ziua se stinge
peste-un maldăr de aur şi vesel argint
ca verile mari din Carpaţi.
Ziua se stinge aprinzând barca
şi umerii tăi lăsaţi.

III

În cetatea cu turn luminat, unde scriu,
zorii combină imagini.
Dunărea e foarte departe
şi eu mai am de scris.
Ci tu, bătrâne Carpov,
nu te retragi cu noaptea,
Te întorci printre plante înalte
şi păsări în mii de culori.
Şi surâzi când soarele răsare.

Cu barca încet străbaţi
înnegritele mele pagini.

ECOU DEPĂRTAT

Mă gândesc la femeile grece
când umblau pe aici.
Naltă a crescut trestia,
seducător de mlădie.
Mă gândesc la femeile grece,
trestia-i cu amintiri...
Amurgul în raze de aur
mângâieri petrece.

... La Histria, poarta cetăţii
rămăsese deschisă.
Şi vântul sufla nepăsare
în ziua aceea.
Şi bărbaţii ieşiseră toţi
plutind către Insula Şerpilor
cu navele-n mare.

Atunci, de pe lacul Razelm
au căzut piraţii...
Frumoase-s femeile grece
pe vechile amfore...
Line,
fragile vibraţii...
În ziua ce se-ngrozea...

Nalte au crescut trestiile
foşnind uitare.
Numai acorduri de harfe
în cerul bătrân.
Dar când de pe Razelm tiranic
năvăleşte vântul,
cum se mai zbat şi plâng şi rămân
cu faţa spre mare!

PETROŞELUL

„... unul din cei mai mici peşti de la noi"
I. ŞIMIONESCU

Încet,
printre ferigi şi flori subacvatice...
Toată lumea-l mănâncă.
Încet, încet...
Şi peştii cu cozi puternice
şi stârcii cu pliscuri lungi
şi copiii pescarilor.

Încet, încet...
Roz, cafeniu, de argint
ca să poată fi văzut de departe.

Încet...

PRÂNZ LA CHERHANA

Din mahune cătrănite ies pescarii
Şi fac foc pe ţărm înalt, la cherhana.
În ceaun dă apa-n clocot. Marea s-a
Resemnat şi joacă alb între fruntarii.

Vântul aprig a cedat şi el; apasă
Sus pe dig un pâlc de sălcii violet.
Borşul brun, urcând prin aburi moi, pe masă,
Umple clipa cu miresme de oţet.

Iar în ceşti cu smalţ albastru şi cu floare
Curge-acum „1001", vinul roş.
Prin oglinda saramurei, nori scămoşi
Trec spre far ca nişte paşnice vapoare.

Şi mai trec frumoşi nisetri, lungi păstrugi,
Pui de somn, toţi mustăcioşi şi clăpăugi
Şi-un calcan cu-n singur ochi mereu deschis
Peste vastul apelor abis.

FOSFORESCENŢĂ

O fată înaltă, într-una
Noaptea peste nisipuri.
Apa şi vântu-i descântă,
Întunericul o sfătuieşte,
Prin spărtura cortului stelele
Îmbracă mii de chipuri.

Împrejur, de somn, năvodarii
Au umplut tot pământul.
Verzi îi sunt ochii şi aprig
Trupul. De piatră şi salcă.
În doi stejari din apus
Ea râde când se-ntoarce vântul.

E fata pescarului bătrân.
Parc-ar culege mătrăgună.
Rochia ei ca un far poleit
Cu scoici colorate şi solzi de peşte
De ce mă priveşte atât de uimit
Răsturnată pe lună?

Aş vrea să se-oprească! strig
În nisip să se-nece
Pasul ei alb înflorind pe dig;
Într-un foc să se-ncingă
Privirile ei de un falnic frig
Peste somnul meu care nu vrea să-nvingă!

Ci fata pescarului bătrân
Într-una peste nisipuri...
Trece sub mari năvoade
Atârnate pe zare.
Râde în stelele nopţii
Îmbrăcând mii de chipuri.
C-un ac de argint se apleacă să-nnoade
Firele rupte de mare.

BLESTEMUL STURIONILOR

Noi suntem fluierele mute
Prin care cântă marea.
Adânc în valuri plutim
Şi-n furtună ni-i somnul.
Soarele ce străbate-n adânc
E foarte puţin
Ca-n temniţi.

Noi nu vă răpim nimic
Decât bunătatea.
Ne ţinem departe de ţărm
În sărătura verde
Unde totu-i nesigur.
Numai când vântul egeic
Aduce parfumul de lămâi înfloriţi
Gurile Istrului ne sug
Cu apa lor dulce.

Ne aşternem atunci înspre nord,
În felul cocorilor.
Coloraţi de văpăile dragostei
Ca florile care vă fac să visaţi.

Şi conduşi de un glas –
Cine oare se-aude
Din timp sau din mugurii de pe ţărm? –
Vâslim lângă aerul ce ni-i oprit.

Şi iată, în cale apare ceva.
Ceva ca nişte tufe subţiri de sălcii
Când vă plimbaţi cu iubitele seara.
Se leagănă lin, segmentându-ne calea
Cârlige subţiri ca săgeţi otrăvite
(De care vă-ngroziţi amintindu-vă...).

De ce nu ne lăsaţi să ajungem sus
Unde toată iarna am visat a ajunge?
Şi noi vestim primăvara,
Oameni blestemaţi!
Şi noi în mai înflorim
Ca simţirile voastre.

Ca nişte fluiere mute
În valuri plutim.

FATA CU COZILE LUNGI

Iată Melié, vine Melié
să cânte *Fata cu cozile lungi*.
„Când mergi, tremură şi umerii tăi,
fată frumoasă cu cozile lungi... "
Iar, iar,
iar, aman, aman,
azi Melié are cozile lungi.

Noi stăm în bănci – şi din stea în stea
albe caicuri de nori subţiri.
Vine Melié şi tremură şi ea
din vârful umerilor ei subţiri.

„Fată frumoasă, cine te-a pieptănat
cu părul ăsta greu şi bogat? "
– Lăsaţi-o să cânte singură, he!
„... Te-a împletit dar nu te-a împletit strâns ".
Sub cerul stepei, acum Melié,
o sută de neamuri, bairam, ne-am strâns.
O sută de neamuri, plutesc, vuiesc,
în undele jocului tău turcesc.

Cântă Melié; dansează Melié,
şi stelele nopţii sunt roşii văpăi.
„Fată frumoasă, eu vreau să te răpesc"
repetă privirile toate-n văpăi.
Iar, iar
iar, aman, aman,
„Dar nu vreau să ştie fraţii tăi... "

Şi iată, din umerii ei subţiri
şi din braţele-i păsări, pleacă Melié.
Pleacă agale – şi noaptea învăluie
cozile lungi ale fetei sale.
Şi numai stepa se-aude repetând
pe scena-n lumină, sub cerul de sat.
Fată frumoasă, cine te-a pieptănat?
Te-a împletit, dar nu te-a împletit strâns.

INSULĂ PLUTITOARE

În amurgul presărat cu aur,
printre linişti mari şi nemişcate,
vine-ncet o insulă de plaur
răspândind sub cer singurătate.

Ca-ntr-o arcă a iubirii, naltă,
a unit, să umble fără ţintă,
nuferi albi şi galbeni crini de baltă,
trestii lungi şi tufe moi de mintă.

Cât va rătăci aşa-ncărcată,
cărui ţărm o va sorti destinul?
Patru zări uimite, deocamdată,
străluceşc în ea ca-n cupe vinul.

Cu vibrări, de nimeni descifrate,
duce-n lumea largă, pare-mi-se,
somnul cel mai legănat din toate,
cele mai nepământene vise.

Şi atât de falnică sub cer e
şi atât de mică şi-nfricată –
tocmai cât să poţi, dacă s-ar cere,
să te-ntinzi alături cu o fată.

DESPĂRŢIRE

„At tibi qui transis ne sit grave
quisquis amasti Dicere Nasonis
moliter ossa cubent".

Odihnească în pace oasele
Poetului Naso.
Iată-n aceste cuprinderi
Doarme neştiut.
În aceste grâne de aur
În aceste olane roşii,
În aceşti ciorchini albaştri.

Am iubit, desigur, în viaţă,
Cei aici trecând...
Şi paşii de vânt ai femeii,
Şi ţărmurile libertăţii,
Şi formele-n veci schimbate...

Odihnească-i poetului Naso
În pace, oasele.
În dulci seminţele grâului.
În lumina din vânt.
Odihnească-se dulce oasele
Poetului care
Cântând cu tristeţe pământul ce-n mâini ne are
A scăpat de pământ.

ESCADRĂ ALBĂ

Se întoarce o ceată de pelicani
De la prădat, de la truda zilei...
Se întorc în grup compact ca să nu se
Umple întreagă oglinda lacului
De cercuri subţiri, suprapuse.

Amurgul, ce bate mai mult
Marginile, depărtările,
Târăşte pe urma lor
Un năvod de aur strălucitor
Mare cât toate mările.

Vin astfel, triumfal, studiat;
Atât de tihnit, de parcă au ancorat
Neclătinaţi de mai multe ceasuri;
Şi numai arare, pe la cotituri,
Dacă-şi mută dintr-un punct cardinal într-altul
Pliscurile ca nişte securi.

FARUL DIN SULINA

Farul înalt din Sulina
singur
deasupra apelor...

Ca regina nopţii
Se deschide odată cu seara.

Împrejurul lui
singurătatea e aspră:
mereu acelaşi zbucium
al valurilor ce se-ntrec
să spună că totu-i zadarnic.

Dar farul înalt din Sulina
stă deasupra apelor.
Nu-l cuprinde urâtul
şi nu aţipeşte.
Iar când trec vapoare sub zare
el vesteşte tuturor
că în capătul acesta de lume
începe pământul românesc.

Înfloreşte în fiecare seară.

CÂNTEC DE TRECERE

Apele ţării veneau şi cântau
ca lebedele într-o ultimă trecere.
Intrau în mare şi lung cântau,
lăudând pământul pe care-l lăsau,
strigându-se

Eu eram acolo pe ţărm în noapte
şi le ascultam despletita cântare.
Eram unde Dunărea strânge în braţe,
în cele trei –
braţe ale ei
toate izvoarele bunilor mei
şi le-aruncă în mare.

Auzeam în noapte Oltul, străinul,
cum din propria-i soartă lunecă.
Şi auzeam în noapte Argeşul
despre care s-ar putea spune că
singur îşi cântă numele.
Şi era şi Someşul meu acolo,
în care nu o dată ne-am privit.
Şi Siretul, ca însăşi Moldova, dulce.

Sunt zvonuri că tot ce au văzut în cale,
tot ce-au oglindit pe unde-au plutit
apele aduc la vale.

Iar deasupra, deasupra ardeau stele...
Stelele sub care ne-am ivit noi
şi ne-am desăvârşit prin timpuri;
sub care ne vom stinge rând pe rând
cum aceste râuri.

Şi apele toate îşi strigau albiile
ca anii din copilărie –
Someşul, Argeşul, Oltul, Siretul,
pentru ultima dată...
Şi cum le priveam străbătând, îmi părea
că însăşi ţara – albia mea,
însuşi pământul meu cobora
în lume cu ele.

Îmi păru atunci lângă țărm în noapte
că și eu înspre mările lor mă avânt.
Și eu, desprinzându-mă fără-ncetare,
ca spre alte vârste –
închei un cânt.

Și eu mă petrec, între viață și moarte
mereu mai în larg, mereu mai departe.

JOCUL DE-A STELELE (1963)

PORTRET

Încep să-mi caut portretul în arborii
Cu coaja crăpată...
Întotdeauna când vântul de primăvară
Loveşte coroanele lor a cădere
Urc pe colină să-i aud sunând
Ca nişte apuse oşti răscolite.

Din toţi, aleg pentru suflet stejarii.
Ocolesc sălciile cu plânsul lor lin
Care prea des îmi ţin calea în ora serii
Şi un grai robust, un suflu ca de furtună
Râvnesc prin toată fiinţa deasupra
Florilor mărunte şi vesele.

Aş vrea moartea să nu mă găsească
Pierdut în aleanuri tomnatice;
Ochii mei prin care pătrund culorile
Auzul meu prin care lumea cântă
Mâinile mele prin care toate s-au făcut
Să umple preajma de focul fără margini
Al dorului vechi de mai bine.

Vuiţi arbori, soarele-i sus prin foi.
Timpul sculptează în trunchiurile noastre
Slove adânci. Însă omul neînchinat
Leacul şi-l bea din izvoarele curcubeului
Şi stând în faţa anilor hrăpăreţi
Cu-n fier mai dur îi înseamnă.

CLIPĂ

Cu mai mulţi prieteni, pe drumuri de seară.
Frunză de fag verde întunecat,
Frumos se face cucul când îşi presară
Penele-albastre-n văzduhuri.

Cu mai mulţi prieteni, şi nimeni nu vrea să tacă.
Sunt atâtea fete-n ferestrele oraşelor
Şi vinul râde prin cupele tinereţii...

Pe aceste drumuri vom mai umbla.

TATA SE DUCEA ÎN CÂMPIA ARDEALULUI

Tata se ducea în câmpia Ardealului...
Lăsa în urmă cortegiile de munţi,
Lăsa în urmă grija ogoarelor,
Prindea la căruţă cai roşii
Şi în ritmul domol al roţilor sub povară
Cobora spre câmpia Ardealului.

Era demult, în lume sfârşise războiul
(Cel dintâi război mare – cum se spunea),
Satele se înşirau unele după altele
În lătrat de câini şi miresme de iarbă tăiată
Şi cu popasuri la crâşmele unde se tocmesc şi se cheltuiesc
oamenii.
Trecerea lui o vestea, nelumească,
O torţă de smoală şi cârlţi.

Urmau apoi orele nopţilor, singure...
În dreptul lunii se aşezau nori vineţi
Cu chenar de aur şi formă de vultur;
Prin noroaiele-adânci caii umblau cu paşi de resemnare,
Oraşele se relevau prin turlele cu ceas,
Pe lanţul întins tata-şi sprijinea capul.

Şi până târziu deasupra lui cântau stelele,
Suia la cer, asemeni ciocârliilor, cântecul greierilor,
Slomneau copitele de pământ şi clinchetul frâielor,
Murmurau focurile ce parcă înviau, parcă mureau,
Departe, la o stână din câmp, alcătuită din taine;
Toate se-ncrucişau deasupra lui şi-i traversau somnul
Şi se scufundau în sângele lui supt puterea nopţii...
Acum, anii aceia s-au dus, au crescut copiii,
Părul a prins şuviţe de zăpadă, drumurile s-au strâns
Ca firele de aţă pe un ghem, s-au întors acasă.
Şi rosturile acelor ani s-au închis, ca poveştile cu hanuri.
Unul din băieţi pe cai de metal iuţi ca vântul
Aduce acum printre munţi priveliştile oraşelor.
Iar altul, îndrăgostit de drumuri, străbate mereu
Aceleaşi locuri mereu şi necunoscute locuri
Ca să asculte cântecele vechi şi noi ale zilelor şi nopţilor.

DINTR-O VARĂ

Am auzit izvoarele filosofând,
Şi mi-ai fost dragă foarte.
– Uite, luna va cădea! strigau.
Şi te-ai ferit. Şi-o auzirăm căzând.
Şi cum s-a prăbuşit, aşa, în apă,
Te îmbrăcase în flăcările ei.

Şi tu râdeai
Şi izvoarele filosofau
Şi mi-ai fost dragă foarte.

VEAC

Când am văzut lumina, veacul avea treizeci de ani.
Exact vârsta mea de acum. Şi cerul mă-nvăluise.
De răni salvat, smuls dintr-un greu război,
Îşi contempla cu nelinişti palmele bătătorite
Şi în larguri mişcate-şi lăsa enormele transatlantice
Să plutească sub fum greoi...

Atunci mă născusem eu şi viaţa mi-a fost dată.
În arbori de-argint, subt geamuri stând, ursitorile
Se-ntrebară ce-mi pot ursi pentru un drum mai lung,
Şi hotărâră ca un ev de pace să-mi crească în suflet.
„Nu va fi soldat! ". „Dar lumea, de va şti să şi-o apropie,
Să fie toată a lui! ". „S-o deprindă cântând! "

Astfel se urniră anii, fluturându-şi clipele.
Ci noile cheaguri de nori din zare în zare,
Sângele-n uliţi vărsat, învrăjbirea raselor
Şi cel de al doilea război, mai cumplit decât primul,
Îngustară cerul copilăriei – la hotarele-i când
Se ivi statura muncitorului cu bluză albastră.

Acum, vârsta mea, cât a veacului mai-nainte!
Lumea cu crimele ei, cu candorile ei,
Cu fapte şi chipuri, cu plânset şi râsete vesele
Vine spre mine năvalnic prin fiece clipă;
Se-nalţă prin mine
Ca marea printr-un pisc de recife.

Acum, s-ar spune, poţi priveghia şi-alege.
Rememorându-ţi viaţa şi toate feluritele arătări
Ale anilor duşi şi-ale tuturor celor viitoare,
Poţi să cunoşti în ce scoarţe de carte stai,
Cât azur cuprinde puţinul acestei treceri.

Se-aprinde fruntea: Iată pe aripi subţiri
Omul s-a ridicat şi vâsleşte printre sulițele turlelor.
Iată-l, uitând povestea cu iad şi rai,
Sus, ca un nou demiurg, la fereastra stelelor.
Mâinile cuib duc în aer seminţele grâului,
Firul de praf dă căldură şi sens cât soarele.

Veac douăzeci, anii sosesc şi pleacă.
Străluceşte, păzeşte, ca la focul pe care-l aprinzi
Marea-mi credinţă în tine să nu se stingă.
Deşertul să nu mai pândească vetrele noastre.
Sânge să nu mai curgă din vieţi omeneşti.
Străluceşte puternic şi-nvinge, ca să fim văzuţi

Prin spaţii

Prin timpuri.

ÎMI PARE MEREU

Îmi pare mereu că-mi apari prin cineva
În locuri imposibile, departe...
În colţuri de stradă, în nopţi enigmatice
Din zgomotoase oraşe streine.
Femeia se-apropie încet, grăbit,
Inima-mi la pândă, ca lupii.
Femeia se-apropie, trece – m-a minţit
Părul ei blond, vaga melancolie
A privirilor duse în infinit.

Trupul tău fuge din ea, deodată,
Umbletul tău, pe coline de aur,
Umbra ta iarăşi în sălcii şi-n vin...
Am să mă rog pentru noi într-o carte.

FRUCTELE PĂDURILOR

1

Noaptea prin somn au venit la mine
Apariţii stranii, derutându-mă la-nceput.
– Noi suntem arborii! decretară cuvinte
Şi se băteau de drumuri ca lungi aripi negre.
Noi suntem arborii... Inima-mi se opri
Şi vroi să ţipe. – Noi venim de sub munţii
Rodnei, şi-l căutăm pe hoinarul de ieri
Care-alerga desculţ pe sub bolţi enigmatice.
Am venit să-i aducem prinosul pădurilor,
Câte s-au copt prin clinele verilor...
Mult mă uimiră, cu glasuri. Când luna
Se aprinse în vânt. În lumina-i văzui
Ramuri la nesfârşit împletindu-şi coroanele
Peste râuri de-argint şi poteci sihastre.
– Într-adevăr, dacă mi-aduc aminte,
Voi sunteţi arborii Rodnei, cunosc chiar locul
Din care v-aţi rupt lunecând până-aici,
Părăsind lămpaşele de zăpadă ale Pietrosului.
Uite, voi sunteţi fagii. Laudă am s-aduc
Jirului brun descinzând fără grabă
În părul electric al mistreţilor. Voi – stejarii
Ţinând pe tave de cleştar belşugul
Ghindei. Voi – bunii, generoşii aluni.

2

Un cântec de slavă, pentru fructele pădurilor!
A-nflorit primăvara, florile s-au scuturat
Şi lacrimi de mărgean, prin ierburi, cu miile
Se risipiră fragii. Prin verdele fraged,
După un copil prins de groază aleargă şarpele
În opturi lungi şi sub salve de cuc.
Un cântec de slavă, pentru ofrandele pădurilor!
În coş de nuiele, sub foi de podbal,
Ciuperci regăsiră umbra. Cu glas de moarte
Cerbi depărtaţi îşi strigă prin muguri dorul
Sper un clar fără tihnă al izvoarelor.

3

Mă voi duce din urmă (cu grave reproşuri
La adresa celui pierdut printre cărţi),
Mă voi duce, sub calme văpăi şi sub neguri,
Până în caldul august, acum când zilele scad.
Ehei! modulează cineva. Din zare în zare.
Şi fetele munţilor, pe guri de raiuri,
Se-nşiră bătute de lună. Un fluier
Se răsuceşte în jurul molizilor. Ehei,
Ursul s-a făcut nevăzut. Ciocănitoarea
Caută aur sub scoarţă. Şi-n căzi adânci
Se strămută amurgul smeriu, sau dulcile
Trofee-ale smeurei coapte. Cu fetele
Acestea din mit, cu aceste făpturi înalte
Care-şi zgârie gleznele prin rugii tineri
Voi cânta toată noaptea la focuri.

4

Acum, că în somn au venit să mă vadă
Codrii copilăriei, fie-mi iertate
Versul potolit, rătăcirea cuvintelor.

Am înţeles: pe Carpaţi, cu tăriile ei
Toamna instaurează roşul şi galbenul,
Frunzele trebuie să sune în ramuri
Bătăi de clopot – şi să cadă enorm
Desfăşurându-şi zborul până la umerii stâncilor.

Fără de mine au cântat prigoriile
Şi fără – arţarul s-a-mbolnăvit frumos
Întrecând stelele cu fascicol de raze.
Am lăsat periplurile mele silvestre
În inima pădurarilor. Mereu
I-am auzit toată vara, umblând ca grădinarii
În jurul sălbaticelor tulpini...
Voi sunteţi arborii.
Cântecul acesta la voi mă poartă.

MEDIODÍA[1]

Sus, în cetatea Sighişoarei sus,
Trot, trot şcolăriţele.

Se adună în pâlcuri să citească afişul,
Râd deodată unui gând fără cuvinte,
Se uită la caii târgoveţilor.

Trot, trot. Soarele din belşug.
Sânii deformează jerseele roşii.
Genţile-abia şi le duc.

Şi-n vânt
Atâta istorie şi geografie...

1 Amiază (sp.).

ÎMI SCRIU DE ACASĂ

Îmi scriu, de acasă, că orbeşte bunicul.
Asta-nseamnă că muntele din faţa casei
Aşezat acolo departe-ntre ape
Unde un pod de lemn sună de paşi grăbiţi
Nu se mai face niciodată verde
În urma nopţilor mici din april
Când o mie de privighetori (sau numai una cu
mii de glasuri)
Încep să cânte în sălcii, după grădini.

Asta-nseamnă că vântul venind de peste câmpie,
Unde a scuturat petalele perilor sălbatici
Şi a bătut în porţile de lemn din mai multe sate
Spre a stârni moriştile cu zvon de bondar cănit,
Nu mai înclină în largi amurguri
Lungile trâmbe de fum spre nord.

Asta-nseamnă că verile toate, cari vor veni,
Iernile toate cu sănii zburând năpraznic,
Fagii din marginea zării şi zvelţi mesteceni
Repetând prin ani toate undele curcubeului
Şi făcând sufletul să tresară de-atâtea ori
Cu gândul la plug şi la seceri, la timp de coasă –
Nu mai răsar din ţărână şi din azur,
Sunt mereu albastre şi-amestecate.

Îmi scriu, de-acasă, că orbeşte bunicul...
Mâinile lui, învăţate cu frigul
Şi cu focul din arşiţi, muncite optzeci de ani,
Îmi apar pentru o clipă dinainte, speriate
Cum ar căuta ceva nedesluşit...

Apoi mă găsesc, devin dintr-odată sigure.
Suntem pe un drum de demult, drumul suie
Şi pe când palma mea înfloreşte-n căldura lor
El se apleacă să ferească din cale un ram cu spini
Rătăcit de prin arborii lumii.

JOC

Trec peste albia Dunării
Cu mai multe bărci.
Darius! spune apa
Desfigurându-mi chipul.

Stau lângă podul mare
Ce creşte pe mal.
Apolodor! se aude
Apa râzând.

Şi ca nişte valuri trec
Miile de ani
Cu fruntea galbenă
De atâtea amintiri.

FIRAVELE FETE

I

Nu poţi nimic să întorci, au trecut anii-aceia.
Florile acelea de cais până la una s-au scuturat.
Se chemau când Maria, când Ioana...
Se chemau când Elena,
În pâlpâirile lor de stele mici şi turburate foarte.

Le cunoaşteţi cu toţii. Apar uneori şi dispar
Prin inima noastră, grăbit, ca lumina prin rarişti.
Poate cu-acelaşi nume sau cu nume schimbate,
după cum s-au vorbit
Părinţii, suav copleşiţi de orgolii trecute...

Stăpânesc în inimi. Adânc în inimi rămân,
Lângă primele cărţi descifrate la marginea somnului,
Lângă primul înot cu mari ochii deschişi pe sub râuri,
Peste pietrele-n mii de culori, lunecând fermecat.
Stau acolo tăcute. Dar iată, un grilaj înflorit,
Un murmur de tocuri prin piaţă, o punte zvârlită
Stângaci peste lac, o deschidere bruscă de uşă
Pe un strâmt coridor de liceu – şi-mpietrirea s-a frânt:
E totul în vuiet. Se întorc vaporoase şi grele,
Mirate, pierdute priviri. Încărcate de-o vastă
Părere de rău. Progresează subţiri, calde talii,
Unduindu-se lin ca o lume de plante acvatice,
Adâncindu-se-n noapte cu braţele lor veşnic albe.

Le descifrezi glasul. Şi-l recunoşti. Iată vocea cântată,
Cristalină, ne aminteşte privighetori şi o casă de sat,
În care, venind de pe câmp, ai dat buzna cu-ai tăi
Să te aperi de ploaie. Cei mari trăncănesc despre grâu,
Sub fruntea ei joacă pe un caiet pătrăţele şi cifre.

Iată vocea şoptită. Care se-ascultă. A unei mâini ce flutură
O batistă enormă ca o enormă dalie întoarsă.
Iată vocea rugând. Iată plânsa. Iată zori delirând
În acest vesel glas. Iată vocea uşor tremurată,
Întretăiată. În marile-i spaţii de tăcere, trenând,
Când braţele s-au atins şi se tem să rămână, ca între
fulgere,
Îşi strecoară de sus nişte plopi respiraţia grea
Şi se disting două clare bătăi ca de tâmple sau aripi,
Singure în golul imens la hotarele toamnei.

II

Îngândurat şi vesel, aprilie, anotimpul şcolăriţelor
Va fi descins acum în memoria lor derutată.
Cu dureri prea mari pentru mintea adolescenţilor, lung
A trecut războiul prin veac lăsând în arborii caselor
Lună romantică şi un dor fără margini de a trăi.
Îţi aminteşti. Au murit treptat îngrozitoarele tunuri,
S-au pus foşnitoarele rochii... De pe umbrite alei
Curg spăimântătoarele acorduri ale unei viori ţigăneşti.
– Ai văzut! îmi spune. Ai văzut? Printre crengi lopătând,
Sub vântul bătând sacadat, peste sânii ei mici
Sticleşte în bătaia stelelor un şirag de mărgele,
Adus de pe undeva de prin Tatra
Într-o sărmană raniţă...

III

Cu încetul, anii au trecut. Pe nesfârşite drumuri
Vârstele pun sure cercuri. În largul şuvoi
Al vieţii, sunt mândre-mpliniri. Însoţindu-ne trecerea,
Firavele fete de-atunci azi duc alte-ntrebări
În privirile lor. În această extatică noapte
Când stau la fereastră şi numele lor îl ascult,
Le salut sfios cum aş sta pe un chei în amiază.
Le urez drum bun în lumină! Prin parcuri, în vânt,
Pe terase, pe câmpuri, sunt noile flori fără număr,
Noile primele şoapte...
Dar cele de-atunci
În inima noastră vor rămâne etern neschimbate.
Nu cunosc plânsul. Nu mai pălesc întâlnind
Vârstele sure. Nu ştiu tăgada, uitarea...
Sunt mereu prezente. Doar ochii lor vii, dilataţi,
O părere de rău încă pun în întinderea orelor,
Acum când prin noapte străbat...
Oare unde se duc
Unduindu-se lin ca o lume de plante acvatice?

Se chemau când Maria, când Ioana...
Unde se duc
Luminându-mă straniu cu braţele lor veşnic albe?
Unde se-ndepărtează? Cine-i acel care râzând
Le sărută în treacăt şi în viscolul mare se prăbuşeşte?

WHITMANIANĂ

Aş vrea să-mi cânte cineva frumos
Despre un câmp violet în care seara vine.

Despre un fluviu greu, împovărat de aburi,
Pe care trece un vapor, ca marmora vineţiu.

Despre o fată subţire care duce pe umeri
Himera unei amfore sub azurul înfierbântat.

Despre un lan zornăindu-şi monedele, de-o pădure,
De un oraş ce sub nea şi-a aprins luminile.

Să-mi cânte despre toate acestea, aş vrea,
Când voi sta-ntre bătrâni, liniştit, şi ceaţa
Peste vastele întinderi ale simţurilor mele va cădea.

SĂNIILE

Sănii, sănii... A început să ningă peste pământ.
A început să cadă zăpadă albă care-nroşeşte văzduhul.
A început să ningă şi oamenii-s prin parcuri şi eu mă
gândesc
La fiorul straniu pe care-l încearcă săniile-n această
seară.

Vor trebui să tresară curând... Dintr-o clipă într-alta,
Să-şi scuture clopoţeii de foc prin gerul ce sfâşie
Luna, pe câmp, ca o haită de lupi – şi să fulgere
Vesele plesne de bici, ca-n pluguşoarele vechi.

Sănii, sănii... Parcă vă văd împlinind gesturi grave,
Deschizând depărtări, înlăturând văluri, scăpărând
prin noaptea
Copilăriei mele, şi scoţând din ea, încărcate de nerăbdare.
Parcă vă văd trecând în cadenţe solemne, în săgetări
demonice.

E abia în zori... Peste câmpia ca o foaie nescrisă
Evoluaţi tăcut după boii grei cu coarnele lor trâmbiţi,
Sub trenă de aburi purtând bălegarul negru
Spre marginea zării unde aşteaptă grâul de subt
pământ.

E în plină zi... Şi aţi uitat tăcerea. După iuţi cai tineri
Alergaţi pierdut ca purtate de febră: la pădure, la medic,
La nunţile oarbe de alcool, la umilele târguri
Unde ţipă un gramofon răguşit şi sunt atâtea culori.

Alergaţi, plutiţi... Noaptea vă găseşte la drum,
Peste poduri sonor împietrite, prin vântul de sticlă
Al crestelor, prin streini... Drumul – în jocul copitelor
Subt pălirea de moarte şi semn şi-ntrebare a stelelor.

Sănii, sănii... Chipuri ale melancoliei mele,
Chipuri chemând alte chipuri... Noaptea oraşului, ce
albă!
Timpul vă mută în amintire... Din nou fulgi de pace
Trec printre case şi oameni cântând fără voi.

LIPSEŞTI ÎN SEARA ACEASTA

Lipseşti în seara aceasta şi mi-eşti dragă.
Atât cât dragostea, vastă mai poate fi.
De-acum, s-ar spune, pot liniştit să trec
Cu chipul grav, concentrat prin cetate,
Vorbind cu pietrele şi copacii.
Vârsta mi-e scrisă pe faţă, şi pot
Să trec liniştit printre glasuri şi foşnete;
Fetele toate, în rochii subţiri,
Venind cu gene de urmă nu râd
Când le las să-şi ducă, neprivite parcă,
Pulpele ca nişte superbe lacrimi.

CONTINENTE

Stau continentele-n apă, până la brâu.
Ca nişte sirene jumătate om
Jumătate peşte.
Plutesc în apă, şi vuietul de talazuri –
Lung, sub ferestrele porturilor.

*

În acest hamac unde zac tăcut
Şi privesc astrele printre ramuri de seară,
Umblu cu Europa prin spaţii şi caut
Un punct de sprijin în infinit.

*

Frumoase sunt toate poveştile
Câte s-au spus pe pământ.
Cele despre naşterea munţilor,
Cele despre foc
Şi cele despre criptici eroi cu plete
Care umblă călări după apa vie
Încolo şi-ncoace.

*

Puţine mări am străbătut şi puţine drumuri.
Dar iată vecini îmi sunt Polii sub gheţuri vii,
Planetele Sudului, cerul pictându-l verde,
Himalaia cu umerii arşi de stele.

*

Apă sonoră, rece şi nestatornică.
Apă fierbinte, clară, vijelioasă.
Peste oglinzile tale vrând să m-aplec,
Înfloresc deodată crângurile de mărgean
Şi, fluiere mute, peştii strălucitori
Îmi iau privirile şi pleacă.

*

N-am scris stâncile vechi din Sahara,
Runele nordului, templele greceşti...
Dar în venele mele curge fantomatic
Sângele celor care simţind că nu-i
De-ajuns să observi numai păsări şi arbori
Au citit în propriile palme, primirii,
Jungla modernelor atlase.

*

Stau continentele-n valuri, plutind tăcut.
Forme de inimi, de lire, de cai.
Dacă aceste imense nave desfăşurate
Nu-mi cer nimic pentru această trecere,
Focul din creier le aparţine.

*

Acum, prin stepe, grânele şi secara.
Aurul,
Sarea,
Uraniul miraculos -
În vânt şi-n ere stratificate.
Acum, ivindu-şi profilul în zare,
Munţi de beton, râuri verticale,
Oraşele par uşoare ca nişte fulgi.

*

Sunt mulţi acei care merg prin vreme cu mine!
Bat drumuri, durează poduri în veac,
Strigă poemele libertăţii sub sfintele
Steaguri
Ale visului lor
Care au dobândit culoarea speranţei.
Decât să te schimbi în argilă şi bronz
Mai bine cu ei, printre lucruri.

*

Chezaşă, inima mea îi îmbărbăteze.
Pe care front, din care tainic turn,
Pe ce potecă de umbră şi lumină,
Pe malul cărui lac întunecat,
Acest suspin de dragoste pentru mine
Răzbind prin frunze aburite?

*

Stau dinaintea lor fără ascunzişuri.
Ca fiii insulelor pe ţărmul înalt când Columb...
Navele noastre-ntre clopotele mărilor.
Deasupra noastră soarele şi luna.
În faţa noastră cel mai mare drum.

COLINĂ ÎNALTĂ

Era o colină înaltă
Şi un steag bătea.
În vânt,
Deasupra colinei,
În ora
Despărţirii...

De ce ne adunaserăm astfel şi cine
Înfipse acel steag, şi pentru ce, tăcuţi,
Trebuie să urcăm,
Într-o aşa solitudine,
Deasupra oraşului?

Ştiam doar atât: că suspendatei ore
Moartea dragostei noastre va urma;
Moartea, adică moartea fiecărui
Pentru celălalt.
Steagul înalt bătea.

Nici azi nu ştiu
Nici azi nu mai pot
Locul întocmai pe hartă să-l găsesc.
Acelui copac ce se zbătea în vânt
Cu ale sale, aprige, de mătase, ramuri,
Gata să cadă, gemând, tunând –
Eu îi eram rădăcinile încordate,
Ea, care s-a retras, îi era pământ.

CASA LUI CRIŞAN

„Capul lui a fost înfipt pe casa lui, iar celelalte
părţi ale corpului s-au trimis pentru
a fi împlântate pe străzi".
(Alba Iulia, 31 martie 1785)

– Acum eşti din nou aici... Vântul îţi sună
Prin orbitele goale şi prin gura deschisă,
Ca printr-un steag dac...

– Da, de aici văd pădurile-nsingurate.
Sunt foarte lăsate spre văi, prind mugur,
S-au făcut frumoase dintr-odată.

– Acum pe drumurile ce joacă spre Mesteacăn
Se văd umblând stegarii împăratului,
Şi pumnii mâinilor tale, care se strâg
Departe unul de altul, s-au uscat
Albaştri, secaţi de sânge.

– Da, mâinile mele sunt departe.
Vor fi tăcând acum... Pe sărmane case pustii
Parcă s-ar stinge-un bucium...

– Acum e iar frig şi vântul te clatină.
Sprijină-ţi urechea stângă pe lemnul meu,
Luna tocmai răsare pălind şi vrea
Să-ţi lumineze tot chipul.

– Da, luna-i frumoasă peste păduri.
Şi simt cum cineva se uită la mine,
Mă vede din arbori şi nu vrea să plângă.
Pumnii mei i-a furat din răspântii
Şi-i duce să doarmă liniştiţi subt pietre.
Are-n ochi parcă argint.

–Acum noaptea e fără sfârşit.
Parcă ne-am smuls din pământ şi sub mine
Mici au rămas cetăţile ferecate,
Oarbe, neputincioase ca moartea.

– Da, drumul ni-i fără sfârşit.
Aşa cred şi eu că umblăm printre zile
Şi nopţi, necuprins. S-au făcut foarte mici
Stemele prinţilor, turmele clopotelor...

Numai buciumu-acela parcă mai sună.

DOR

Mi-e dor să se legene talia ta
Ca o iarbă înaltă din nou lângă mine.
Mi-e dor să te-ntorci, când te voi striga,
Printre arbori mari şi amurguri line.
Mi-e dor, pe un drum de pământ, cu ploi,
Când îţi vorbesc, să-mi aleg cuvintele
În aşteptarea tandră ca-n amândoi
Să-şi îndure ora sfintele
Pogorâri de ramuri care se-ntreţes
În timp ce luna simpatetică străbate.
Mi-e dor să fie mult vânt, mult şes,
Şi printr-un abur, peste singurătate
Să treacă trenurile fără noi,
Şi răscrucile drumurilor – inoperante...
Şi îţi aminteşti? Pentru paşii tăi goi
Eu să tot despart nişte plante...

PLOILE PRIN ORAŞE

Ploile trec din oraş în oraş, peste câmpuri...
Vin după cum e natura, cu harfele lor,
Verzi ca o iarbă, galbene, gri-ntunecate.
Şi anotimpurile stau în substanţa lor, ca-n seve.
Când sosesc deplin şi se leagănă larg în aer,
Muzica lor reparcurge-un întreg destin.

Le auzi întâi abordând cartierele umile...
Cu gulerul ridicat, un tânăr umblă, escortat
De mii de burlane triste fugind în ceaţă.
Pe vechi mansarde, pe ţigle roşii aţipind,
Cum tresar ani depărtaţi cu poveşti stinse!
Cum se toarce firul ştiut al unui mic!

Le rezervi apoi în căutare de gări şi porturi.
Oameni care pleacă, oameni care vin grăbiţi
Sau greoi, tăcuţi, căci au deprins să privească ploaia...
Şi fluieră trenuri. Ţipă sirene târzii.
Gem pescăruşii cu glasurile lor stricate.

Şi iată-le-acum între blocuri, în marile pieţe.
Întind terasele petunii şi crizanteme.
Vuiesc ventilatoarele halelor ca morile de râu.
Se-aprind luminile-n teatre, unde nervii freamătă.

SALCÂM

Crengile-i negre-n azur
Creste de valuri.
Spumă de valuri
Florile
Lui
Sidefii.

Catarg singuratic
Creştetul
Exilat fără foi
Printre stelele nopţii.

VECHILE DANSURI

Vechile dansuri reapar uneori
În săli de bal, sub mari candelabre,
Candelabrele se rotesc încet ca nişte stele
Prin sute de ani, nu dau ameţeală.
Şi vechile dansuri coboară din viori
Şi din lungi alămuri, din clape vibrate.
Au chipuri de-o sobră melancolie.
Ele spun, plutind: „Am slujit pretutindeni.
Şi-n curţi regeşti, şi-n tavernele porturilor,
Şi-n largi saloane, grele de adieri,
Şi-n prag de mai, la serbări câmpeneşti, prin verde.
Lăsaţi-vă-n braţele noastre de aer,
Căci veacurile ne-au fost simple săli de trecere
Şi pământul un singur parchet".

Şi mai spun, cu suflet: „Ne faceţi loc!
Am dăruit roze şi am înfipt pumnale,
Ne-am strecurat în sângele părinţilor voştri
Şi-am pregătit nunţi şi-am aprins regretul
Şi am fost iubirea prin toate ţările,
Căci păstrând ritmul nu am schimbat
Decât serile şi cuvintele".

Şi viorile plâng aşteptări sub lună
Sau cuprinderi, valuri cu bărci voluptuoase.

Inimi se-apleacă peste inimi, parcă dorm,
Rochii graţioase imită vârtejuri
Şi viaţa se duce. Lăsaţi-vă-n braţele
Iine, de aer; nu dau ameţeală.
Tristeţea, n-o-nchizi în săli de bal. Candelabrele
Sunt prinse direct de cer.

GHICITOARE

Umblă scriindu-şi numele pe case,
Nendurător pe plante şi pe chipuri,
Numele lui de amorez nesigur,
Chiar şi pe sânii tăi drepţi.
Noroc de salcâmii aceştia-nfloriţi
Care-ţi iau râsul cristalin şi pleacă
Şi joacă pe câmpuri de-a lungul zilei
Până unde maci roşii îngânduraţi
Întâmpină negrele trenuri.

PE ÎNALTELE RELIEFURI (1967)

PE ÎNALTELE RELIEFURI

Cunoşti podişul unde şerpii sug stelele.
Drum odihnit, de ierbi rotunde şi stei,
Subt paşi curge-acolo şi istoveşte.

În aspru ţinut, printre cremeni, uşor
se prăpădeşte cel nedeprins.
Sub clopotul cerului, mare inversă,
profilurile noastre de crai lunari
în rea-naintare se văd din văi,
înşirate pe-o margine.

Şi totuşi podişul acela conduce
Spre-o ţară de foc, doar atât întrevăzută.
Ochiul, încordat până la sângerare.
Nimbul pădurilor ce de jos părea nimb,
roţile acvilei,
zimbrii din asfinţituri...
Piscuri posibile, dănţuind pe-aproape...

Anii mai puţini.

FÂNTÂNA

Sap o fântână la răscruce.
Un ochi în adânc.
Locul l-am ales
unde cerul se-ntâlneşte cu pământul.

Mâinile cât e ziua
mi-s acolo, iar noaptea de mă-ntorc
şi somnul începe să mă cuprindă,
ele repede se desprind de trup,
fug de la mine ca nişte aripi,
îşi continuă rostul zilei.

Visele, de urmează,
sunt numai din pânze freatice,
din duceri şi-ntoarceri de cleştare,
din glasuri borborosite.

Mi-am trimis astfel viaţa
în falangele degetelor care sângeră
scobind şi clădind.

Sap o fântână. Dar când va-ncepe
ochiu-i să vadă în adânc,
nu mă mai ucideţi ca-n alte dăţi
când luna şi stelele şi copacii
şi femeia cu cornul sânilor cald
şi corbii cu frigul
şi însăşi cumpăna
vor începe să-mi semene!

CÂNTEC LA LUNĂ

Lună rotundă şi mare deasupra Ardealului,
Deasupra cetăţilor vechi şi deasupra câmpiei,
Lună deasupra colinelor lungi, înclinate spre Mureş,
Deasupra prispelor albe unde dorm fete.

Umblă aşa, liniştită, cum umblă, noaptea,
Caprele sălbatice pe stânci sau ochii izvoarelor;
Cum umblă amintirile prin suflet, cum umblă noaptea
Prin străzi cutropite de somn şi prin somnul oamenilor;

Şi nu-mi hărăzi, glas din necuprins, decât gânduri veşnice,
şi aprinde-mi iară în sânge dorul de drumuri,
Şi du-i celui treaz vestea bună că sunt
La fereastră
În noaptea de iunie.

RUGĂ DE RÂU

Greu e ah greu e
să ai să te caţări printre conurile vulcanilor,
şi să te zgârii de cuarţuri.

Greu e ah greu e
acolo unde bezna-n lumină se travesteşte
să ţii o parcelă de claritate, o undă
indivizibilă,
un murmur neîntrerupt.

Greu e ah greu e
să-ţi duci printre creste, sub măguri şi prin câmpii,
prin ierburi streine şi la roţile morilor,
aceeaşi,
perechea ta de maluri.

Greu, mult mai greu decât să mori în războaie
ori să stai suspendat în spaţiu.

Greu e să-ţi faci din sunet casă,
din oglinzi
un destin.

PE-O INIMĂ DE ŢĂRANCĂ

Linişteşte-te imaginea mea,
priviri vă destindeţi –
acolo,
pe-o inimă de ţărancă.
Nu sfârşesc zilele,
va fi poate mâine ce azi nu e;
bufnind surd cad orele.
Braţele dor de căratul lemnelor
şi bărbatul e-n somn cu caii
şi cu foşnetul cosmic de prin lucerne.
S-a stins vechiul foc
şi căruţele nu duc spre Vatra Dornei
pândirile voastre de cuplu tânăr.
Bate repede repede
ceasornicul tainic ce m-a deprins
cu scandările şi cu trecerea;
urneşte oceane
de linişti şi forţe telurice
care-mi trec iar în sânge;
deschide spre fântâni
ce ies dintr-o ceaţă, tresar
şi îşi lasă brusc pleoapele.
Nu sfârşesc zilele,
va fi poate mâine ce azi nu e,
scoate-mă dintre griji.

Iată sting lampa
şi las numai stelele Scorpionului
prin atâta distanţă
acolo
în crucea ferestrei,
să-ţi murmure
mai departe...

VASUL MIRACULOS

vasul în care se topeşte cositor
şi argint şi aur la infinit,
în care metalele fierb în clocot
ca un lapte făgăduit;
unde caratele tari se coc
şi ating durităţile pragul râvnit,
în larmă de iad şi-n adânc tăcute
combustii, de nimeni cunoscute;
din sfânt corindon alcătuit;
vasul acesta miraculos
până la urmă s-a topit.

MUNTELE ŞI PASĂREA

Muntele în formă de cal
Îl revăd după ani în miazănoapte.
Are aceeaşi coamă sălbatică
Ce cândva despărţea provincii
Şi aceleaşi stele-i lucesc în preajmă
Care-au lucit când sub lung nechezat
A sărit din lavă.

Şi totuşi, privirea-mi ca altă dată,
Nu mai aşează acolo sus
Un trup de copil, drept în şea,
Aducând la chip cu mine;
Drumărind peste măguri şi sâhle
Sub cearcăn de fulgere.
Ascultând cum în sură cavalcadă
Îl urmează mulţime de oarbe timpuri
Şi noroade cu făclii.

E numai un munte singuratic.
Treaz prin seninuri şi triumfal
Între leneşe pâcle-ameninţătoare.
Iar eu, fără pace, cu ştiinţa
Acelei vechi păsări a Egiptului
Ce trebuie-n veci să cunoască focul
Şi alta la fiece nouă ardere
Se întoarce-n lumina zilei.

CONVALESCENŢĂ

Iată, mă întorc şi ne vom iubi:
viaţă cu munţi sub zăpadă şi falduri
de aur prin vajnicul august.

Acum sunt foarte fericit că inima
nu mi-o mai simt... Ea lucrează ca şi-n trecut
fără stridenţe:
adună sângele
şi-l împrăştie iar ca pe-o apă vie
în degete şi-n creier.

Am ieşit şi sunt pe zăpadă şi am
un creion pentru filele blocnotesului.

Şi-o pasăre sură cântă-n pădurea
fără o pasăre, tragic de frumos
şi zadarnic, fiindcă nici o pasăre nu-i răspunde
de prin arini.

DRUM DE NOAPTE

Negru cer, negru.
Negru înapoi şi înainte,
deasupra şi dedesupt.
Şi albe, spre ţinte neadormite,
stele: planete şi sori.
Şi-n rest chiar nimic.

Trebuie să rostesc cu voce tare
cuvintele mele româneşti –
tot ce am cu mine.

Ca să nu-mi fie frică de vreun duh
ce-l sperii cu paşii;
să nu mă potopească urâtul
printre atâtea tremurătoare luminiţe;
să nu mă prindă somnul, mai ştii!
şi să cad.

CÂNTEC ŞOPTIT

Cântec domol, de legănat teii...
Drag mi-i de cineva, drag.
Cântec pierdut, pentru paşii femeii
Care prin somn, noaptea, se retrag.
Cântec visat, de scuturat petale,
Dor mi-i de cineva, dor.

Cântec şoptit, pentru inima dumisale
În care toate drumurile mor.
Şi pentru orele sale toate,
Care amestecate cu gânduri mici sunt
Şi care se întorc la mine prin toate
Lucrurile de pe pământ.

MOARA DE APĂ

I

După ce-au văzut piua, şi teascul, şi cuptorul cu oale negre,
care mult i-au solicitat,
vizitatorii sunt conduşi să vadă moara de apă.
Aici sunt aduşi mai la urmă, căci se mizează
pe un efect sporit: piesa-i unică în felul ei
şi îşi dă nota singură – spune ghidul –
prin forma încrestăturii, evlavia şi migala
cu care meşterul anonim a-nflorit stejarul.

Fruntarul încântă ochiul
şi-n aer sunt leagăne argintoase, imprecise
şi Ó!-uri şi fulgerul scurt al fleşurilor.
Apoi seara cade
peste piuă şi teasc şi cuptorul de oale negre
şi turla din Maramureş ca o rachetă.

II

Într-o vreme văzusem această moară cântând
în marginea unui râu o cântare ce niciodată
nu-mi păru să adoarmă ori să trezească.

Dintr-un nor al minţii mele coboară de-a-ntregul nins
un bătrân, printr-o pulbere aurie, ca o viespe.
Are dreapta bolnavă şi ţine-n stânga strâns
o lopăţică ce vorbeşte cu făina.
Privindu-l, gândeşti că stă pe-o sită
ce tremură-ntr-una, până când, în fine, clopotul,
o talangă, îl cheamă să lege sacul

Noi n-avem timp de el. Năvălim printr-o uşă mică,
acum închisă, în locul unde cu soarele
imensa roată se mişcă în sensul undelor.
Nici gând să păstrăm distanţa
de jgheab, unde domn e doar racul-dracul
sau sorbul cu aprig sfredel.
Cunoaştem, prin zdroaba şcolii,
că apa-i din cer scoborâtă pe firul ploilor
în munte, şi iar va urca la cer
şi iar va cădea prin ţarini...

III

În uşă, acolo unde stâlpii sculptaţi lipsesc,
puneţi aceste rânduri pe care le-ncrest, din carte:
Există o cântare depărtată şi tainică
rămasă intactă pe-o margine de apă;
ea nu poate fi smulsă, redată sau cumpărată,
o lucrare cerească plânge-n tăcerea ei.
Le puneţi, să nu fie nici un greş, nici o iluzie.
Lângă râuri am stat cu speranţa noastră mare
din ora ivirii. Cu altă speranţă-n vânt,
superb e pământul românesc. Ci noi ne pierdem
ca şoaptele-acestea vechi.

ZICERI DE LUNĂ ROȘIE

Roșie lună printre meri,
silabe de toamnă.

Un munte
înhămat la Carul Mare
reface o clipă iluzia
că va fi un leac, o schimbare,
o poruncă mai grea
înaintea
sorocului mare
al tuturor.

*

Mă tem că zadarnic înalță plopul
un foșnet de aripi până la stele.
Tot nu va zbura.

*

Dă-mi numai roua ta de ieri
și disprețul tău de lucruri.
Și bătaia cu bulgări, din cuvânt
și iubirea ta nouă pentru-o veste
ce stă după zare – uriaș
madrepor
gata-gata să irumpă.

*

Sufletul, sufletul.
Și-a pus cataligi și tacticos
singur se plimbă printre case.
A băut și o cupă de otravă.
Dar nu-i de prin partea noastră.

Dinaintea porţii, un om. Sau o umbră?
Să bată să nu bată...
Greu se desprinde ştiinţa de-a-mbătrâni,
de-a muri încet ca izvoarele veşnice
printre ierburi aromitoare.

*

Roşie lună pe-o frânghie
din hotarul toamnei.
Şi acèle adânci conţinuturi
care ies şi ne pâlpâie în ochi
şi le surprinde fotograful...

CIRCUIT

Merg lâng-o apă şi-mpreună cu malurile
traversez sub lună oraşul de piatră.
Mi-i sufletul iluminat ca tăriile
şi curge-ntr-un fluier transparent: am ajuns
într-un loc fără zid; bănci se văd unde-o voce
obseda; şase albe coloane eleate
sprijineau peste-un fel de gineceu acoperişul
între grile înalte, îndepărtând.
Nu cred că o iubeam mai mult decât astăzi
când nu-i mai ştiu rostul; şi n-o sărutasem,
deşi ştiam; şi nu risipisem cu vreun cuvânt
misterul păstrat ca un cearcăn în pubertatea-i
încâtva tristă, absenţa fiindu-i soartă.
Acum, goale bănci: pentru şoaptele-ndrăgostiţilor,
în mai noua concepţie urbanistică. Trandafiri
şi săruturi. Şi totuşi la privirile-i înfricate
de un vuiet abstract ce fiinţa i-o cuprindea
foarte tainic, pierea golul fără de margini

al atâtor prelungi după mese burgheze,
din duminici, când singuri în străzi sunt propulsaţi,
stăpâni, patru ceasuri, pe lume, poeţii
şi militarii; la zâmbetul palid al gurii ei
triumfând în ore de insomnie peste vârtejuri
şi ceaţă, cum dorul de spaţii se potolea
şi sunetul stelelor greu şi-n singurătate
înceta să mai doară de-a lungul nopţilor!
Mi-i sufletu-ntreg o lumină-nvăluitoare
curgând în timp ca un râu printre mari clădiri.
Traversez, traversez, mă strecor lângă geamuri
şi porţi ferecate, aidoma îmbătaţilor
de comori, între o lance ruginită şi frumoasă
şi-o alta lucioasă şi rece; şi port,
spre câmpuri, o casă cu şase coloane albe
bătută de lună şi plină de nesfârşirea
unei voci care timbrul şi l-a uitat.

DESCÂNT LA VENIREA IERNII

Cum să încep, am iar semne de iarnă...
Copacii-n parc negri, nori vineţi pe sus
Într-o harţă dementă cu luna, şi-n hohote,
Spre Clinici, convoaie de păsări cenuşii
Pe când galben arţarul se-ndârjeşte să mai creadă
În aurul lui plin de cearcăne.

Am semne de iarnă şi umblă peste mine
Un soi de tumult, cad ca frunzele temeri
de moarte şi urcă – oh aerul tare
Ce-mi intră în piept – presimţiri despre-o nouă
Sosire de lupte cu tihna, cu spaime,
Cu golul din creier când burniţele se duc
Printre semeni, şi mână cu mână nu se găseşte
În lungile ceasuri de insomnie.

Iarnă, iarnă Menadă albă,
Somnambulă cu sorcove de viscol şi lungi
Giruiete pe culmi într-o ţară carpatică.
Iarnă a marilor domuri de cristal
Şi a oarbelor sănii care duc vântul,
Iarnă cu fete adăstând în pridvor
Sub un roşu dor ca o iederă-ngândurată.

Iarnă spre inima mea ascultând
Cu fine antene-ntre curenţi invizibili,
Iarnă a soarelui, iarnă a nopţilor,
Iarnă ce scutură pe-un joc de pajeri
Petalele celui mai feeric vis,

Iată ridic împotriva ta
O infinitate internă de ruguri.
Ridic împotrivă-ţi torţele suspendate
Cu care oraşele respirând prin ger
Fac să pălească însingurările stelelor.
Ridic împotrivă-ţi râsul necuviincios
Cu care prin munţi tăietorul de lemne
Întâmpină bradul uriaş clătinat
Retezat de fier şi vuind în cădere.
Ridic împotrivă-ţi tinereţea mea
Încă proastă în vuietele-i prime, robustă
Ca larma seminţelor sub ţărână...

Tu vii enormă, dar cazi lângă mine
Ca vântu-n arbori. Treacă vestirea ta!
Arzi foi şi muguri, dar frunze au să răsară,
Torni plumb în claruri, iar eu fac să ardă
Miliarde de sori la hotarele tale
Şi totuşi, pe fruntea-mi bolnav înfierbântată,
Femeie absurdă – slăvească-te cine-o vrea –
Lipeşte-mi o creangă de chiciură înflorată,
Sărută-mă fără a mă-ngheţa!

FUGIND DUPĂ HIMERĂ

Fugind şi fugind după himeră
n-a văzut drumul ce-n totul era pavat
cu efigia ei, şi pădurile-nvâlvorate
de furtuni, care toate-aveau faţa ei,
şi palatele ce sub lună par haina ei,
şi erupţia de petale – adică ea – şi zăpada
şi tăcerea de umbră a vinului când
noaptea pe chei e sub străjile colorate
ale morii de vânt, şi petarda de flori
ce-o trimite cocoşul de munte din pragul morţii
crezându-se fericit...

Nu le-a văzut. Şi era toate-acestea.
Pe urmă i-au scos înainte-un zid negru
prin care trecând, se umplu de lumină;
Şi nu-şi mai dă seama.

ALB

Trenul mă duce prin ţara ninsă.

Singur lângă geam, pe când toată lumea doarme,
prăbuşit în mine sau în cerul înstelat
sau în somnul Lor –

mă gândesc cum sunt una cu-aceste braţe
şi pleoape lăsate şi gânduri destinse,
cum stăm împachetaţi între roţi metalice,
cum vine spre mine Ursa Minor.

Vine un brad catedrală, o stâncă
filozofică, un vuiet indefinit...

Ce-ar fi să apuc, pe când toată lumea doarme,
semnalul de alarmă, şi să trag? S-ar opri
acest ţipăt al vieţii care fuge?

Aş putea să cobor fără grabă
să pornesc
printr-un basm pururi alb
şi bătrânii, întâlnindu-mă,
cu capul bolnav ca o lună de iunie
sau ca regele Lear conversând cu furtuna,
să spună: E unul de demult, îl uitară,
nu-şi ştie numele, s-a pierdut dintre ceilalţi,
era bun,
huiduiţi-l cu blândeţe...

TURN CU CEAS (1971)

SUB UN LUNG TURN CU CEAS

Într-un oraş din adâncul Transilvaniei.
Laşi Loara, Turingia, Pragurile şi Pusta,
Laşi Poarta şi Pindul, Iaşi Bosnia, Prislopul
şi deodată: în ţară de dincolo de păduri,
ca Iancu de Hunedoara când umple deasupra
munţilor
pocalul său roşu ce râde stelelor.

Acolo în Transilvania, sub un lung turn cu ceas
murmurând toată noaptea şi uitându-ţi-se în sânge
cu mari ochi de bufniţă galbenă.

Singurătatea îmi pune pe cap coroană de flăcări,
timpul mă trage pe roată în faţa obştei –
stihuitor, om câştigându-şi traiul
din cuvinte, din garmond, din întâlnirea
de fiecare clipă cu aspra
întrebare
care asfinte, care asfinte
unde-i capătul cel de veac.

Vin la voi să descânt sau vin la voi să vestesc
sau să vă plimb numai aşa prin dreptul ochilor
această pană de păun a desprinderii, votivă,
din austrii, această coamă
de roib al lui Pintea, fluturând, această larmă
de gnomi ce strâng aurul pe sub rocile Apusenilor
pentru steme... În rest...

Dar cine să-ţi împrumute imensa lui togă albă,
cu un rictus? Abstractă, sub stările ei de foc,
planeta – în roi de mesagii. Laşi Loara,
Turingia, Pragurile şi Pusta, laşi Poarta,
laşi Pindul şi Bosnia, Prislopul...

MEDITAŢII ÎN MARTIE

Zvon cosmic, miez de martie.
Suferinţi prin grădinile publice, zeci şi zeci
de Pietà: virginal, înlănţuit
ca rădaştele, încleiat precum mugurii
prin castani – viitoarele lustre albe.
Strigăt ce stă să zgâlţâie
luna. Treci mut prin atâta spasm,
lucrare, miracol, prevestire.
Fete sfinte, cu sân rotund.
Toate-n braţe de Shiva, de zei ai dragostei
asiaţi. Ca pământul
în faţa soarelui. Să deschidă, să nu deschidă?
Să ardă-n această linişte?

STILOU

Nu, nimeni nu decide cine sunt.
Singur, pe când Sfetnicul mă coboară
pe când Armaşu-şi înalţă prietenul,
stau la masa mea de brad din istoria literară
vezi ochii negri negri negri
e-un zbor planat
între orgile de fântâni.

Dau totul în veac pe nişte stări
aeriene, pure.
Merg la reni şi la aprinderea în tăcere
a sferelor pe pământ.
Urc la locul de răzvrătire al cuvintelor.
Şi ca prin joase hublouri,
ca prin alge albastre, prin rouă, prin nouri,
ca sub steme cu cap de bour –
contemplu peştii de aur care se-ntorc
din iubirea de primăvară.

EXPERIENŢĂ

Cum să mă apropii de noaptea orbului?
Când desprind cel dintâi cuvânt
lumina-ncepe deodată în ochii minţii
să vină de prea departe ca din povestea
genezei,
de peste ape –
iar imaginea izvorăşte din morfeme şi din consoane
de parcă nu eu exist, ci vederea pe veci pierdută
domneşte singură-n
golul pe-a cărui margine
mă clatin, mereu mai stins.

Rămân în preajmă-i tăcut şi-amân o clipă – mai mult...
Să mă aplec peste-acea fântână, să renasc
ca din cenuşă. O schiţă atât de veche
a feţei, în linii acum schimbate
ori în schimbare. Nori vagi care-n cerul pur
şi mov tocmai strică, destramă
o formă aşa perfectă de corabie,
de ulm,
de trei magi,
pe care foarte cu greu le-au împlinit pe deasupra caselor
din apus...

E noaptea orbului grea ca o primăvară
pe care-o simţi dintr-un mormânt. Mă spune câinele,
mă spune fumul mânat de vânt,
mă spune liniştea bruscă din casă. Dar omul meu,
bătrânul cu mâinile ca nişte grape,
urnite acum, ghicind
unde-s ţigările de pe masă, chibritele,
e-atât de calm – Cine spune, cine trece?
e în război sau pe câmp?
e-ntr-un oraş sau undeva-n tinereţe?
pierdut e cine?

PATRUZECI DE ANI

Am fost în deşertul Ţin.
Am aruncat pe drum armele, sfeşnicele
şi podoabele femeilor, ca să trecem
cu bine prin golul Ţin.
Şi mult ne-a fost dor de cântec;
şi se iveau ca fantasme prin marginile memoriei
acordurile de harfă din vechiul templu.
Şi am ieşit din iadul Ţin.
Profeţii au îmbătrânit şi au murit rând pe rând,
copiii s-au făcut mari şi au râs de bătrâni
şi, cu teama de fiare ce ne pândeau din tot locul
şi cu somnul prin grote, ne-am deprins.

Acum se va cere să dăm lupta.
Păsări cântă fără tăgadă prin arborii
promişi. Arde muntele Nebo
în claruri. Înfrânt este „Regele
Mardonului, regele Haţorului"

şi „Regele Dorului, din plaiul Dor".

PROFIL DE IULIE

Trece spre cărți și privește,
cu gravitate, trandafirul.
Profilul său aspru, integru,
se luminează puțin de cer.

Petalele bat spre alb în afară,
spre roșu în interior.
Structura e numai cercuri spre punctul
central, orb, al vieții.

Văzut din fereastră pare străin
de soare, de foșnetul din solstițiu.
Tăcut, cum și-ar duce în mână urna
asfinte printre clădiri.

Și nu contemplă, gândește
miracolul, forma care-l devoră.
Adânc, ca spre altă a lui venire
pătrunde în trup, în suflet,

puterea ascunsă, discretă,
parfumul prin care lunecă.
Mireasma subțire a trandafirului,
pierdută, nepământească.

CANDELABRU

„De-acum pe cărți..."
BACOVIA

Cât mi se pare de frumos, seara...
Zeii mei de argint, de abanos
s-au retras fără zarvă – la mânăstiri,
în cimitirele parcelate,
în grădinile
numai toamnă, sau doar în fum.
Atunci vin din nou, purtători de nimburi
și au trupurile lor iarăși și ochii
scăpărători de-nceput de gând.
Aud cum coboară râul din munții moților
și duce ocult spre mare
leacuri line, speranțe, lacrimarii,
frânturi de aripi, rădăcini.
Aș gândi că sunt părăsit.
Preajma doarme cu oamenii care mâine
își sună pașii în zori
când vine somnul buimac peste-aceste rânduri
care-mi sunt spada, insemnele, șoimul
și ce mai poate despresura.
Se văd prin fereastră deasupra turlelor catolice
Carul Mare, Găinușa, Luceafărul –
mă întreabă
dacă mi-i bine...
E frumos astfel seara în Ardeal
și vin în casa ta oaspeți
păduri, țări streine, orașe
și stau la masa tăcerii cu tine,
la cina ta cea de taină
ca să nu mori de tot, să te pierzi
prin atâta întins nețărm.

VEVERIŢA SE JOACĂ

pentru Oltea

Noi pe zăpadă suntem forturi negre.
Veveriţa se joacă şi pata ei albă
de
pe
piept
este când sus când jos
este când sus când jos;
pădurea nu cunoaşte migrena
la atâta rotire, răsturnare, frumos.

De pe brad pe molift, pe zadă...
Cât de lent cel mesteacăn
se prosternă când forma se decide să treacă-n
altă formă, nici cursă nici cuib –
între labele mici o alună adevărată
jderului în frunte o alună de foc
poetului o privire fulgerată

prin care spaima, tenebrele, tot ce-i fiară
se-ntreabă o clipă apoi surâd
cântă-n crengi
în pământ
şi iar simţim dinspre soare sau într-o doară
vânt de nunţi ce-nfioară.
Basmul ei nu cunoaşte umbra mea,
cercul dur ce se strânge în jurul tulpinilor.
Pe zăpadă suntem forturi negre.
Veveriţa se joacă.

IUBIRE FĂRĂ LIMITĂ

Între munţii Rodnei şi Călimani
pe un drum care leagă provincii
trec din când în când.
Trec fără să ştiu,
cum nu ştie
podul de lemn din răscruce
că la-ntoarcere-l iau cu mine.
Deasupra, orizontale ploi de stele
migrând în sens contrar;
jos, piatra, căruţe cu mici lămpaşe
şi corul antic al vântului.
Între timp inima şi-aminteşte:
de oameni care umblă să scoată aurul
ca sobolii, pe subt pământ.
De oştiri ce roiesc în toate zările,
se ucid, mai înalţă câte-o cetate
şi sfârşesc uitându-şi graiul şi banii
prin muntele fără nume.
Atât de înalt şi atât de stins
un dangăt prelung de clopot –
Invocă sau plâng pe cineva...
O pasăre doarme pe-o piatră scrisă,
moara mănâncă râul.

Pururi. Şi pururi o casă albă
ce mai stă între două ape.
Un tânăr cu ochii iluminaţi
privind încordat să surprindă clipa
când luceafărul schimbă garda.
Nu-l abat ploile dinspre măguri,
zăpada cu diamante,
strigările tainice ale cărnii.
Va sfârşi prin a birui?

Îl vor smulge din acest privilegiu unic
pândirile turburi ale eriniilor,
anii
şi nepăsarea?

Îl iau iar cu mine la întoarcere?
Salvăm de fapt ceva?

LARG

Nu mi-a rămas decât o barcă într-un ocean
îndepărtat.
Rotundă ca o lună ori ca un sfert de geamandură
ori ca o amforă.
Atât cât abia să te poţi ţine între vuiete –
Claun în larma circului.

CĂRUŢE ŢĂRĂNEŞTI

Încet,
dureros,
cu câte-un spasm,
cu câte-o spaimă,
trec noaptea.
Cobor
– încă tot mai sperând s-adorm –
spre zi,
ca un ac pe cadranul ceasului.
Când iată încep să sune
venind de departe cu plânsul Iancului
căruţe ţărăneşti.

Ilicit,
înşelând toate veghile
se strecoară-n timp
moţii
pe pietrele
Clujului. Copite
de cal. Adiere nebună
de rai
pe pământ.

ZI DE NOIEMBRIE

Ziua mea, o zi de noiembrie.
Soarele vine printr-o pulbere difuză
apoi străluceşte cu un fast dureros
în cea mai grea cumpănă din an
când culorile
din melci îşi scot ocrurile grozave.
Prin margini sunt mari bufniri de iarnă
şi-amiezi care fug spre sud.
Încât pe o orgă cu sonuri stranii
se visează-n nopţi cântul.
Tinereţea e pusă-n gardă
că vast şi mirare vin după joc
şi mereu va fi joc prin lume.
De aici faţa gravă
a frazei, când droaia de iambi răzleţi
ar putea duce-n iureş pe munţii zeilor
cereşti nunţi de muguri.

Ziua mea, o zi de noiembrie,
fiară ce-mi doarme-n sânge.
Floare de crizantemă,
monetă
zimţată de dinţii larilor.

Să-i caut o zare ceva mai blândă,
mai posibilă, mai destinsă.
Iată suflu o cometă din cuvinte
în norii cenuşă verde.
Am crengile mâini lunecând pe cer,
duc vuietul val de val.
Ştiu straturi de cremene care scapără.
E-atâta mişcare-n cuiburi...

FLORI DE GHEAŢĂ

Regina nopţii,
agave,
parcă lotuşi...
Încet se caţără, până îmi fac fereastra
catapeteasmă
ori lespede înflorată
de domn creştin.
Flori de gheaţă
la Vatra Dornei.
Şi ora bună se lasă.
Ora bună se lasă aşteptată.
În somn
coboară sângele,
viaţa,
Voroneţul,
turcii vântului.

RUSTICĂ

Mi-e dor de prieteni adevăraţi
Şi de negre clăi sub lună.
Prin satele-acelea se bea rachiu
Şi sunt foarte albastre stelele.
Mi-e dor să trezim iar birtaşul
Şi ţiganul cu şuie strună.
O hoardă de clopote prin zăpezi.
Când intră-n lume anul
Ne smulg de la cărţile din odăi
Printr-o straniu cerească jale.

De-mi strigă: „Ce vrei cu-aceste scâncete?"
Sau: „Nu te mai recunoaştem"
Sau: „Trebuie dat iar la şcoli",
„Atât de agresat deodată!" –
N-am decât numele voastre pure
Şi privirile voastre flăcări
Şi gustul subit de a grăi tare
Când trecem prin dreptul morii.

Acum, că v-aţi ivit,
Vom râde sub geamuri sau vom dansa
Tangouri şi-absurde valsuri,
Între galbene becuri şi duşumele
Sub privirea ţărânii mame,
Cu fetele-acelea din aşteptare
Uimite şi transpirate,
Care ne-mping lângă stogurile de paie
În Moarte şi-n Absolut.

ÎNTRE TURLE

Ca să învîng multa milă, care-i în noi şi-n afara noastră,
urc pe deal, vechiul castru. Ploaia măruntă,
imperceptibilă, caldă, îi face bine
meteculuí, în duminici.

Şi sunt aici, între turle.
Vin şi se duc valurile de vaier ale clopotelor
ori se lovesc încet de stânci. Ca un zeu turnul gotic
domină totul – şi spune ce tumult îl stârnise –
ducându-şi ritmurile mereu mai abrupt spre ideea crucii
retrasă-n claruri – cu mult peste coifurile rotunde
de clopotniţi venind din Asia prin Bizanţ – zboruri drepte
în nu ştii unde. Blocat între veşnicii
deodată: a pietrei şi a omului

şi a bronzului, lung pătrunzi sensul
însingurat al plecării sau al întoarcerii, care sunt toate
de sus.

ŞOAPTA

Ai înţeles greşit, vroiam să nu înţeleagă ceilalţi
– vocile groase,
grotescul râs;
abia-mi ţineam răsuflarea,
sub mască.

Sosind în sfârşit în grabă la locul ştiut
din Catul
din Ovidiu
din Petrarca
am fost atât de surprins să constat că n-ai venit.

DRUMUL ÎN PĂDURE

Ah, mereu un drum, mereu un drum, ah
Îl încep prin pădurea plină de crengi ca o taigă.
Şi oricât merg, oricât merg, înaintez, străbat,
Drumu-i tot la-nceput, drumul nu dă în luminiş.
Însemn trunchiurile, pripoarele, izvoarele, stâncile
Între muşchiul lanterne verzi şi-ntre steaua polară.
Ah un drum, ah mereu, mereu un drum, ah,
Care nu se repetă dar sfârşeşte de unde-ncepe.
Disperat, urc în vârf de molifţi şi văd roată
Numai pânde rotunde ori ţuguiate, de crengi.
Cântă păsări în nuntă, şi jgheaburi, şi vântul
Şi deodată sunt iar în acelaşi decor ştiut.
Cunoscut îmi e numai acest decor; luni şi ani
Merg uitându-l şi iar dau de el ca de-o zare.
Nici un semn nu-mi slujeşte. Şi câte asemeni versuri
Se vor scrie pentru simpla învârtire a roţii.
Ah un drum, ah un drum care nu duce nicăieri,
Luminişul e doar tărâţa pe care-o presari mergând.
M-am născut în pădurea plină de crengi ca o taigă,
Toate drumurile sunt drumuri care sfârşesc
unde-ncep.

ISTORIE III

Sunt unul din milioanele de oameni ai pământului,
dintre cei care ameninţă prin număr, prin înmulţire,
să-i înghită pământului plantele, peştii,
lighioanele – în goana lor flămândă
după hrană, jur-împrejur.

Mă culc seara în vizuina mea, mă trezesc
dimineaţa printre cuvinte răsturnate de vântul nopţii
şi spre capătul veacului, când primejdia va fi dublă,
mă duc prudent, într-o aşa contrarietate,
cum aş păşi printre cuarţuri ascuţite ascuţite,
printre aşchii de os şi printre pene de păsări,
printre temple transparente, subacvatice.

STRĂZILE VECHI

Laşi ploaia să cânte-n surdină, uitat, şi mergi pe
străzile vechi,
în oraşul cu amintiri literare; seara însăşi, un fel de
lacrimă.
În piaţa mică simetric încadrat monumentul de patru tei
– şi intrarea în biserica franciscană străjuită de o madonă
de var, ca un drept încă nesistat pentru toţi cei de
vârsta ta –
înfloriţi. Poate cartea care urmează, poate un fapt insolit
să i te smulgă. Ceilalţi au purces fiecare în felul lor
printre stânci, prin frumoase tuneluri drepte, printre trepte.
Laşi ploaia să cânte încet. Pe-un zid vezi cifra 1608
care se uită-n vitrina cu porţelanuri. Şi treci grăbit
strada-ngustă,
deodată clară-n memorie – da, aici, la etaj... Locatari
în fiecare din cuiburile iubirii, unde totul a fost jucat
cu cinism. Are dungi de lumină fereastra cu storuri trase
spre care scara o ia fără veste. Stâlpul gros, de afişaj,
complice vechi. Dar o poartă se închide, o firmă strâmbă,
de neon,
clipeşte tâmp. Când profesorul de latină pe care toţi
îl credeau nebun îţi taie calea şi se îndreaptă spre fosta
casă de toleranţă, singur cuc
ca un poet blestemat. Toată noaptea laşi ploaia
să-şi amintească.

CIREŞELE

Prin ploi, prin neprielnic, cireşele s-au copt.
S-au rumenit, printre frunzele aburind, cireşele.
A înflorit roşul pieliţei lor şi acum seamănă,
cât e ziua de lungă, c-un răsărit.
Şi fără să contenească aversele, vântul,
înorarea, se vor trece cireşele, neobservate.
Cum vremea lor a venit, se vor trece cireşele
neobservate. Aversele, vântul, înorarea...

LUCIAN BLAGA

la a doua întrupare prin harul mâinilor
lui Romul Ladea

„Calea aici ce greu se găseşte"
graiului,
vai,
de pământ!
„Lucian Blaga e mut ca o lebădă",
„zăpada făpturii ţine loc de cuvânt".

Dar lacătul fără îndurare
încerc să-l desferic.
O singură undă de surâs pe faţa lui
cumva de tresare,
„dezbracă patria de întuneric".

Ci el, ca printr-un somn „lângă Sibiu, prin lunci",
printre stejari...
Clipa nu mi-i
sustrasă vastei reverberaţii...

„Adus puţin din umeri
şi aplecat peste întrebările lumii",
pogoară marile spaţii
ale privirilor tale nelumeşti,
de sorb,
care văd „în adâncuri toate misterele",

peste sufletul nostru turburat şi orb,
peste vetrele noastre
şi peste sferele
unde păsări măiastre
zboară,
vechi luminând înaltul!
„De pe-un umăr pe altul
tăcând" îţi treci „steaua ca o povară"...

VINDECARE

Suflă-n lume vânt.
În lumea pregătită de primăvară după ce
a suportat

tăcerea
şi nopţile.

Suflă-n lume vânt.
Foşnet de gheţuri ce se topesc şi se duc
spre Dumnezeu.

PE UN MOTIV DE MESTROVICI

Îmi amintesc de o femeie prin înserare – părea
că umerii ei plâng, cum stătea lângă mare
cu braţele fără gând, abandonate – cânta
trupul scris, poate simţurilor mele, poate apei
ce înflorea într-un Ave necunoscut.
Credeam confuz, fericit, că se ivise din verdele
şi din albastru-n sticliri, dinspre Umbria.
Şimţeam că brusc, dintr-o clipă în alta, va pleca
şi iată nu mai e nici un chip s-o reinvent printre pardoşii
care sunt galbeni sau orbi sau indiferenţi.
Sunt convins că era iubire acel început de zbor
ce ne făcea să vorbim ca zeii, prin neoprit, prin semne
luminoase, cum soarele scăpăta.
Voi fi mereu într-o piatră, pe jumătate numai cioplită,
cu mâna-n iarba foarte rară, uşor mişcată,
de ţărm sărac şi al nimănui.

VISUL MIC

Iese, dintr-o cutie fermecată,
ca un cuc
din ceasul cu cuc,
visul mic
cât o ghindă sau cât un fulger.
Ea, stând parcă să-ţi vorbească.
Zăpada rochiei, ca argintul. Înflorită
în valuri iarba.
Şi-n mâna lebădă o batistă
pe care-o ţine cum ar scoate-o
din mare.

Presupun, luna mai.

Doarme-n regatul sacru-al copilăriei
imaginea. Când şi când
se trezeşte deodată
se năpusteşte
cu-n fel de furie luminoasă,
prin alte vise.
Te fixează aşa, o clipă.
Şi intră iar în cutia fermecată
ca un cuc
după ce-a cântat.

MORMINTE TURCEŞTI

Doarme sultanul şi doarme paşa cel sângeros
Şi doarme spahiul întotdeauna gata de luptă –
Turbane mai mari, turbane mai mici, turbane
de piatră
în care-şi sfâşie ceaţa bogatele falduri trecând.

Chiparoşii sunt mult mai tineri
ei nu-şi aduc aminte;
iar noi oamenii imaginăm foarte greu...
Cât de tare striga sultanul
cât de cumplit lovea paşa calul său negru
şi cu ce chiot beat alerga spahiul peste ţările
altora!
Turbane mai mari, turbane mai mici
care sfâşie ceaţa.

1956

PROVINCIE

Ploaie măruntă, imperceptibilă,
râme pe toate lespezile.
Luceşte crud vâscul şi foşgăie
larve sub coaja putredă.
Se scurge pe geamuri griul
şi duce poştaşul scrisori jilave
soldaţilor, în vertebre.
Un film, o romanţă –
şi până la urmă treci iarna
cu lungul oftat de trenuri.

CUVÂNT LA ARNOTA

Înflorit de tăcere în lavra lui
Matei Basarab, domn român,
Ascultă ninsoarea deasupra Arnotei.
Ştiţi, Arnota e-un cuvânt
La el acasă-ntre toponime
Ca-n flora locului o liană încet de vânt
Purtată de peste mări.
Şi domn român e-o săgeată
Care-a fost trasă din arc de mult şi nu
cade

Şi Basarab e un clopot
Îndepărtat ce tresare prin vecernii.
Şi ninsoarea, un alt cuvânt...

ISTORIE IV

Am vârsta primilor cosmonauţi, sunt generaţia lor,
a celor ce au înscris primul cerc şi a celor ce merg
pe lună –
călcau prudent şi răsucindu-se brusc au văzut
suspendat pământul
ca pe o amforă verde, sonoră, tăcută, ca pe un astru
străin. Fruntea noastră, tiară pâlpâitoare.
Azur. Când citim din oraş în oraş planeta
frumoşi sunt copacii-n amiaza blândă.

Dintre toate cununile posibile, aceasta.
Am vârsta primilor temerari ce păşesc pe lună
cum ar păşi pe metaforele poeţilor. Printre marile
uragane ce se ridică înspre oastea persană
şi ne acoperă cu nisipurile cât munţii, de mii de ani –
privirea noastră, scrutând încă o altă zare,
speranţa noastră, în cumpănă, pajeri cu cap de lup,
borne la drumul cerului.

ZEU NEVĂZUT

Vântul se joacă de dimineaţă
Printr-o lumină grecească.
Jucăriile lui sunt frunze,
Frunze galbene, palide sau roşii
Şi e-un foşnet în tot oraşul
Pe lucruri, pe feţele ieri crispate, în zborul spasmuri
Al păsării sure deasupra apei.
Inimioare, continente de prin atlase,
Decupate cu grijă, flori de cuarţ
Ucigându-se înc-odată.

CONDIŢIE

ochii deschişi cât meridianele
aprinşi cât o galaxie
dureros de fixaţi asupra punctului
unde arde mocnit un astru.

NAŞTEREA PERLEI

La firul dur de nisip,
la firul dur de nisip al zilelor şi nopţilor
în carne, ca un glonţ,

strop de gheaţă se face lacrima,
glob ceresc minim gheaţa – iar farul strigă,
marea leagănă.

ACUPUNCTURĂ

Acum poate tăia cuţitul.
În punctele presupuse sensibile
iarna a-nfipt sub fulgi
mii de ace de brad. Dar durerea
se redresează.
Îşi schimbă vatra ca râurile.

BABA-OARBA

Regele nou alerga prin cimbru,
regina-l vedea cu sânii.
Perdeaua bluzei pierdea semnul răului
care-n nori de catran pândea.
Regele îi putea prinde mâinile
şi gleznele, ca-n lasouri.
Dar ea vede numai cu sânii,
îl crede încă-ntre fulgere.

BIOGRAFIE

Şi-a prins pe obraz masca râsului
şi-a trecut printre toate străjile.
„Ai!" plângea inima,
„Ah!" scrâşneau nervii
şi-a ieşit în văzduh cu bine. Bătrânii
cetăţii
au bărbi de-argint.

OMUL DE BOSTAN

Omul de bostan l-am cioplit.
L-am scobit şi l-am lustruit.
Lumânarea, prin gură, prin ochi, prin nas,
stă cu vâlfele la taifas.
Dar vâlfele sunt pe dealuri, la foc puţin.
Cu el cum îmi luminez
se face inima gheaţă în huhurez,
imperii se duc şi vin.

7 VACI SLABE

Fiecare zi e un dar pentru înţelept.
O, de ar trece aceste zile proaste,
aceste şapte vaci slabe. Bărbatul de ceară
şi femeia de ceară
şi împăratul de ceară
care lucesc în muzeul de ceară al capitalelor
au ştiut n-au ştiut.

NUD DIN FRESCELE „JUDECĂŢII"

Ea stă cu sânii pumni.
Dacă-i mai strângi, poate noi căi lactee
vor poiecta printre brazi,
dintre brânduşele plaiului în roirea
de licurici bombardând pământul.
Trupul gol
rememorări de religii
canibalism
forţa cântec al germinaţiei.

RAPORTURI

Credeam că de umilinţă ne-am separat.
Dar umilinţa, ca şi iubirea, e străveche.
Un om înghite flăcări şi flăcările
ating niveluri profunde până când iarăşi
sunt râs şi aer şi lacrimă. Nimeni
nu-i alarmat. Trenuri pleacă şi vin.
Luna moţăie cu zăpadă.

REGRESIUNE I

În loc de stilou am o praştie
şi de za o praştie
Gestul meu pacea să ţi-o dea
pacea să ţi-o ia

REGRESIUNE II

Trilul din fluier de răchită
opreşte un avion
Îl face de douăzeci de ori
să se-ntoarcă în jurul cozii

BĂLCESCU

Libertatea,
ca aerul şi ca apa.
Bălcescu,
da, pumnul îmbujorat
de tronul
lui Louis-Philippe.
Îl aprind
dimineaţa şi seara,
în spirit,
ăst bulgăr roşu.
Libertatea,
ca aerul şi ca apa.

ÎN JURUL ARICIULUI

Noi nu-ntrebăm dacă-i place.
Ajunge că orice sunet e şi zvâcnire.
Izbim din vătrai şi-i seară.
Iar larma, prin carnea cetăţii lui,
prin cârlţii ăcelor lui antene.
Cum ar plânge metamorfoze
ori ginţi dispărute şi fără scriere,
adulmecă luna plină;
ascultă-n pământ ca un arbore.
Noi nu-ntrebăm dacă-i place.

AGATÂRŞII

Noi nu suntem nici la nord
nici la sud.
Nici la est,
nici la vest.
Noi nu suntem nici la centru.

Şi ştim să cântăm anotimpurile.
Să-ndoim fier în dinţi.

DANS CU MĂŞTI

De fapt, iubeam, uram.
Mă poţi întinde pe roată, eu te privesc
drept în faţă, fiu al femeii.

Sunt portocale în geamuri şi sori în geamuri
sunt stele-n geamuri şi luni în ramuri
şi ce-i dacă, vezi doar, îmbătrânim,
ne julim, ne ciupim,
ne tutuim. Am o fată de măritat.
Am o fată de vindecat.
Printr-o tumbă. Decât să te vinzi pe-un os,
mai bine-n draci pân-la os.
Mai bine criţă şi-n panglici şi-n obrăzar,
mai bine-n doi prin mărar.
Sunt portocale în ramuri şi luni în geamuri
sunt stele-n geamuri şi sori în ramuri.
De fapt, iubeam, uram.
Mă poţi întinde pe roată, eu te privesc
drept în faţă, fiu al femeii.

SENS PIERDUT

Pumn peste pumn, ca vertebră
Peste vertebră
Şi am ajuns
Am ajuns unde trece un car neuns
Şi trezeşte morţimea toată

COMORI

Eu nu cred că trebuie să tacă poetul.
Dar nici să cânte nu cred că trebuie.
El are-n mâini miliarde
de monete
din colecţia-i de cuvinte
care o dată la fiece generaţie se aprind.

El deţine metode de tortură
mai nemiloase
spre a-şi întinde vertebrele
până-n punctul de unde vede.

„O RUS!"[1] (HORAŢIU)

Fratele altoieşte în grădină
Bunicul bate-ntre cânepi coasa
Mama strigă la uliul dinspre vânt
Tatăl intră din ţări cu caii
Iar eu mă voi smulge din acest basm.
Un munte scapă-n albastru luna
Deodată roata fântânii scânceşte surd
Subt pernă *Tonio Kröger*

DIPLOMATUL MIRON COSTIN

...Dar peste noi nu ne place *să să lăţască*.
Ce imens *dar* memoriei!
Şi bea cu turcii cafele şi râd cu toţii.
Şi-i taie capul Cantemir.

1 O, sat (lat.).

LUNA ROZĂ

Ce fericire să mergi sub luna roză pe lângă râu.
Ce fericire ca prin oraşe streine prin ceaţă să priveşti cum respiraţia ta există.
Şi-n preajmă lumea să-ţi pară... o mieluşea.
Şi canalia să se scarpine.

ÎNTORS

Întors în Ithaca
a mai trăit... ani.

Şi a murit
vicleanul Ulise
de dorul
îndepărtatei
lui
soţii...

COMUNIUNE

Florile dalbe... Şi roşii şi galbene...
Cântă prin asfinţitul de primăvară îngândurate.
Se dăruie vântului, droaie, petalele;
iar gliilor, fructele. Ca sâmburi mărunţi enormi
vezi sfere cereşti strălucind în sintaxa ploii.
Consoane ţin partea frunzelor.

POEŢII VECHI

Capul ce se pleacă... Şi toată noaptea
rândunele-n cuibul lor ciripesc de săbii
şi de penaj şi de ouă şi... nu-l taie...
Şi vântul dă şovăielii-un ghiont.

EXORCISM

buburuză-ruză
şapte puncte negre
emisferă-eră
două aripi roşii
suie-mă-n căruţă
poate-aflăm scăpare
tu de luna lămpii
eu de lampa lunii

PE SPALIERI

Să stau frumos şi să strig
„Aur!", „Soare!"
am crengile-n lungul sârmelor.

De cel din dreapta şi
cel din stânga
iau act.

Aşa-ntinşi-toţi-şi-rodind...

JOC DE COPII DIN MUNŢI

„Are-un covrig pus de-o parte:
cine scuipă cel mai departe!"

Strâns, printre dinţi! „Până-n grindă!"
„Până la trepte!" „Până-n tindă!"

„Până-n car!" „Până-n creasta curcanului!"
Ploaia sună pe ţigla anului

iar. „Sunt admişi, s-au clasat
toţi care au scuipat!"

CIRIPIT

Dacă am sta pe o creangă
Şi nimeni nu ne-ar vedea
Şi ar ninge încet numai pentru noi
În toate simţurile

DE VEAC

A început să vorbească.
Iar gândul meu
s-a schimbat într-o albină
lăsându-mi trupul
pe scaun,
absent...

Apoi s-a-ntors, cu aplauzele.

SARCOFAG

Au dat de el, cum săpau.
Cum implantau rădăcinile de beton
în locul casei medievale.
Şi acum se aşteaptă să vină de la muzeu,
să deschidă,
să preia...
Un sarcofag de copil.
Lucrătorii se miră cât de mult a
urcat pământul
în numai două mii de ani.

ATLAS

Ce greu să-mi duc capul pe umeri.
Şi ce şansă.

*

Universul în forma unui craniu
omenesc.
Plin de stele.

*

Cât a plâns inima mea subt povară.
Dar s-a supus.

SCENETĂ DE PRIMĂVARĂ

Femeia râdea şi se dezgolea
printre firele invizibile.

Nu-ntreba unde duce drumul,
află singur, își amintea

sau făurea el dictonul. Cireșii,
înfloriți...

ICONOSTAS

Văd cum sfântul se ia din icoană
pe sine
cu mâna lui.
Văd cum Ion Botezătorul își duce capul
pe tavă
între rubine.

VECHI JOC DE COPII DIN MUNȚI

– Cimil, cimil, moartea mi-e soră.
– Unde ai dat de ea?
– Pe-un drum nebătut;
Avea ochi de iezer și mâini de lut.
– Avea bot de leu;
Mânca dintr-un blid cu Dumnezeu.
– Mergea și venea;
Zicea că ne schimbă pe toți în stea.

LÂNGĂ MARILE-MPĂRĂŢII

Ne-am luptat şi-am muncit.
Ne-am rugat şi-am muncit şi ne-am luptat
Şi n-am avut timp de jocuri.

În chip de săgeţi pedepsitoare
ne-au fost cuvintele
întoarse-n
copilărie
şi de păsări măiastre lăncile

Ne-am jucat şi-am trăit.
Lângă marile-mpărăţii întotdeauna.

Şi vorbim părintească limbă.

CUVINTE DEASUPRA VĂMII (1976)

L'ÎLE DE LA CITÈ

Înfiorat,
mă gândesc cum putea fi...
Stau valurile, se sparg ca de-o
proră
şi crengi prelungi le
triază.

*

Cum aici se-mplineşte unghiul
şi cum nimic
nu deslegi din ce-i legat,
Luvrul şi Quai d'Orsai
şi buchiniştii
sunt vâslele mele-n soare.

*

Conduc un
tren de plăcere
cu punţi
şi coşuri
şi catarge
de piatră toate.

Întregul „verde-galant"
și iubirea –
un paradis
artificial.

*

Soseşte spada cu text cifrat
din Egipt,
dă semne vatra lui Brâncuşi
şi-acel păstor zvelt
de fier,
tour Eiffel,
soseşte
Pont Mirabeau!

*

Înviorat
mi-apari, profet al aventurii.
„Nelimitatul",
„l'onde si lasse...",
„Sezonul minţii şi-al bănuielii".
Îmi e busolă
o floare din Levant.

*

Transport
catedrale de morţi frumoşi,
zboruri fov de ogive-arzând.
Regăsesc
o monadă de alt tărâm.
Sorţii
nimic nu-i cer.

CLOŞARZII

Ei stau cu trupurile-adunate ca nişte morţi din Pompei.
La transformarea Pleiadelor în mirese de Chagall
Duc toată Rue des Moufetardes cu grosul lor sforăit
Cum prind şi-şi trag pân-la frunte gerul în chip de mari
cuverturi albastre.

Vulcanii suflă sub fier ca boii
Deasupra Senei un avion deodată-i stea călăuzitoare
În toate frunţile luminate se nasc monştri negri
Spre nervii mei din Hotel „Le Globe" vine somnul
Ocean Pacific.

EVOCARE VAN GOGH

Din câmpurile cu grâne se-ntoarce singur
purtând spre capătul ei durerea prin nesfârşirea
luminii, deodată calme.
A vrut să-ncerce numai? Şi trebuia?
Ca un cuvânt pe care nu-l poţi retrage – glonţul.
Acum paşii îi sunt mai grei, mai precauţi
când trec pe lângă Biserică,
prin dreptul ceasului – soare, azi, pe-un catarg –
şi lasă-n urmă cimitirul
şi zborul strigătelor corbilor. Cum picioarele
se transformă în rădăcini!
S-a transformat, ce anume? Aceeaşi, scârţâie
scara de lemn la han
de la pământ până în cerul mansardei.
„Tristeţea nu va avea sfârşit..."
„O artă nouă şi tânără în sfântul mâine..."
Şi cazi pe patul de fier, tăcut.

Auvers-sur-Oise, iulie 1974

CATEDRALA DIN STRASBOURG

Cu flămânzii, cu pleava Europei,
pactizând în această pace.
Găsesc poziţia, iată, în sacul cărnii,
comodă, oasele frânte
de-atâtea graniţi. În scaunele de papură
de-a-dreptul sufletul se afundă,
sustras vuirii. Şi primele adieri
care şterg faţa stelelor,
primele tropote ale soarelui,
încă departe, le simt sfinţii gârbovi,
cavalerii turnaţi în fier şi femeile,
subţiri, din vitralii.

FÂNTÂNI CU CUMPĂNĂ

Dintre fântâni, cea cu
cumpăna dreaptă
îmi place în Hortobágy.
Un T perfect.
Un totem ce-mi îngăduie
teurgii
s-aştept.
Lună tăiată-n două
şi soare
rotund
şi-un salcâm în piept.

*

Amurg,
prin efluvii amare
de ierburi liliachii.
Un apaş cu cobiliţa-n spinare
ce cară două scâfârlii.

*

Fântâni, mori de vânt
ale Pustei,
ceasornice dereglate.
Amnare,
în slavă la Kisuiszállás,
în care grindina bate.

*

Pescari cu undiţi.
Nimic nu prindeţi
prin vasta
monotonie,
cu ceru-n spate.
Decât pe mine,
de-a pururi
solomonar
la prag de albii secate.

*

Găleata coboară şi se ridică
pe-un orizont de paprică.
De printre maci care şi ei, curând, la dracu!
intră-n noapte de-a berbeleacu'.

*

Bâtlani preistorici
brăcuind
pe-un uscat prund de mare.
Pândind broasca ochiurilor de
apă.
Nemaiştiind să zboare.

*

Cu cobiliţa-n spinare
sub zare
singur cel om hirsut.

Ciori fixe şi iepuri cu ochi de Argus
îi sunt
prin lumină
scut.
Oh, merge, de gută să se caute
în pădurea cu mii de flaute
dinspre Tisa.
S-a şi stârnit vânt.
Care-i varsă,
prin toată vecia arsă,
merindea de iezer sfânt.

INSULA DRAGOSTEI

Este în Adriatica
un pumn de pământ.
Un buchet de măslini, de palmieri şi pini
legănaţi sub vânt.

Vechii locuitori ai Raguzei
îi spuneau insula dragostei;
descindeau cu bărcile pline de flori
şi vin negru în căni descoperite.
Femeile îşi priveau profilul în apă
şi râdeau cristalin când picioarele lor în sandale
atingeau ţărmul primele.
Acolo mă plimb eu
înconjurat de tăcerea mării...
Şi de suspinul lung
al chiparoşilor
ce sus, la ceruri, nu mai ajung.

ÎN PEŞTERA POSTUMIA

Stropii de calcar
pic, pic...
Pic, pic
din bolta înaltă.

Timpul sculptează fără daltă.
Afară nu se aude nimic.

Şi trece un an
şi o mie-au trecut.
Michelangelo
doarme de mult, tăcut...
Şi zgomot lung
în lumina de-afară
se înalţă oraşe,
imperii coboară...

Dar aici mai este de lucru un pic,
un secol sau două – mai nimic.

Şi stropi de lumină
sub noaptea bolţii
lucrează-n tăcere.
Pic, pic...

PODUL DIN MOSTAR

Podul turcesc din Mostar
doarme-ntre ziduri vechi de cetate.
Din adâncime, susurul apei
până la el în văzduh nu străbate.

Cum stă sub cerul dogoritor,
peste casele mici, până la el ajung,
c-un şuier mut, ca veacurile lung,
doar suliţele minaretelor.

LA KARAKORUM

Era după miezul nopţii, în Asia,
sub stelele albe, la Karakorum.
Iurtele-n vânt murmurau ceva
despre un ev care se-ndepărta –
Şi singur stăteam lângă zidul cetăţii,
părăsit de gânduri...

Îmi mai aduc şi acum aminte,
flacăra lunii căzuse
la un metru deasupra pământului.
Repezit asaltau hergheliile vântului,
porţile rămâneau ferecate.
Ca un fum de pe cotropite vetre
fantome hune piereau în zări.

Şi deodată, în inima mea,
ceva ca un fluier de la Carpaţi.
O, îmi părură atât de aproape
câmpiile drepte ale Bărăganului!
– Calea lactee arcuindu-se-n slavă
abia aşteaptă să mi te poarte
până la Dunăre şi mai departe...

Şi era după miezul nopţii aceasta,
şi eram singur sub cer străin
la răspântia tuturor apuselor treceri.
O gloată de trâmbiţi nestăpânite,
de glasuri sălbatice, de copite,
din timpuri, mă potopi.

Dar stelele albe şi luna joacă
un cântec, un cântec de pace strigau
în toate tăriile –
Şi peste temuta cetate cădeau,
ca la noi acasă.

CĂMILELE

Pe culmea domoală, plecate pe boltă
se leagănă cămilele în asfinţit
cu gîturile întinse ca nişte lebede.
Sunt mii de ani de când merg aşa
şi nu mai obosesc şi nu se mai opresc.
Pe spinările lor s-au legănat
toate poverile lumii.
Păşind încet şi grav par însăşi soarta.
Sunt mari ca drumurile ce le străbat
şi triste ca iernile-n stepe.
Acum coboară spre râul Orhon
să bea apă şi să pornească mai departe.

Şi se leagănă odată cu cocoaşele lor
cocoaşele albastre ale Hangailor.

SPĂTARUL MILESCU

Parcă l-am mai văzut undeva pe acest călăreţ
ce-n faţa convoiului, straniu, prin lume trece.
De unde vine şi unde se duce atât de pierdut
în gânduri, sub steaua polară?
Mâna-i de mult nu mai simte frâul rece,
neodihnite umblă pe zări privirile,
barba, neomenească i-a crescut.

Sub sacii cu provizii cămilele au călcat supuse
încât mii de poşte sunt bătute la pas.
Pâclele Siberiei se trag înapoi învinse.
Dar cine poate spune cât drum a mai rămas!

El pluteşte aşa, ca-ntr-un vis de nebun, iscodind
zările pustii, pentru o Ţară a Chitailor.
Şi cum se lasă pe râul Selenga în jos
ai putea să juri că-i unul din ceata Crailor
care se duc să-l găsească pe Cristos.

Iar când ne-ntâlnim, şi eu mă feresc, să treacă,
şi umbra lui mare mă simte, în străinul pământ,
ceva ca un cântec uitat din visare-l deşteaptă
şi o lacrimă cade pe-o mână, arzând.

AM FOST ÎN ASIA

Am fost călător în Asia
şi poate n-am să mai fiu,
lung mă priviră oamenii
sub zări depărtate.

Am fost călător în Asia
cu anii mei tineri,
odată cenuşa uitării
va dormi peste toate.
Şi totuşi, acolo departe
vântul îmi poartă chipul,
lumina ochilor mei
îmbogăţeşte azurul;
peste munţii înalţi, peste ape,
unde umbra-mi trecu,
cuvintele mele mai susură
destrămându-se lin...
Nici n-am visat haotic
să aprind lumea,
nici n-am urât pe acei
care sunt mai frumoşi.
Am fost călător în Asia
sub cerul ei.
Pe acolo, desprins de mine,
umblu cu noaptea, cu ceaţa,
cu taifunurile.
Numai să nu se piardă
umila mea dragoste!
De-aş cădea cel puţin cu ploaia
peste ogoare arse,
cu punctele mii ale soarelui,
cu lacrimile când plânge roua...

EX TOTO ORBIS...

Sclavi şi-mpăraţi, soli şi-apostoli,
droaie pe Via Appia.
Feţele spre destin. Fericiţi.

Orbi printre oarbe pietre.
Rupți și-mpărțiți, dar pe Via Appia,
încă pe Via Appia.
Nimic nu-i aevea din ce-a urmat,
din ce urmează – cât mergem, cât timp vorbim,
cât tânjim după Via Appia.

LÂNGĂ COLUMNĂ

La lumânarea aceasta
unde totul
s-ar părea că s-a spus –

și cei de dincolo de fluviu
sunt tot mai strâns
în spaimă împinși
și-n cer –

încă un ceas,
cu privirile ațipind
prin burniță
de noiembrie...

cu istoria,
în timp ce grăbit
flirtează lumea latină veselă.

POETA ERANS

La revedere, acoperișuri ale Florenței.
Soarele ne-a zvântat, ploi cu soare ne-au aprins
candele,

Dumnezeu tot prin vârf de turle ca un leu care şi el
se caţără,
Pentru mine plâng rândunelele, pentru voi cântă
ţiglele,
Pentru mine plâng chiparoşii, pentru voi cântă
clopotele,
La revedere, edict şi terţine roşii –
Vă şi recitesc din gând.

14 iunie 1974

CARRARA

Coloşii-s aici, n-au plecat.
Oricât Michelangelo se-ndârjeşte,
e-n toată-ntâia-i perplexitate. Îşi spune
că încă n-a poruncit luminii
şi apei şi-azurului şi uscatului
să fie altceva decât Alb.

25 iunie 1974

TRISTEŢE PE CANAL GRANDE

Oltei

Am constatat că n-am trăit la Veneţia.
Să-i duc pe mări faima sau să aclam
când cruciaţii se întorc cu capiteluri din Sfânta Sofia.
Să lupt pe corăbii sau lângă leu
împotriva lui Barbarosa, Împăratul sau Piratul.

Din contra, numai în câteva după-amiezi am stat
sub miliardele de oglinjoare de aur din San Marco
ori am privit întruchipările lui Cronos – bărbaţii
cu baroase, cum intră şi ies din moarte.
Şi totuşi, n-am rătăcit zadarnic printre plutirile
de umbre, care subt poduri se-ndepărtează dureros
şi frumos, fiindcă nu se mai ştiu întoarce.
M-am zidit între alte ape şi-am practicat alt rit.
Mai fericit n-am fost, fiindcă nimic din tinereţe
nu răscumperi cu o Veneţie, şi din vântul de larg.
Că nu voi mai sta-ntre voi niciodată, porumbei
pomanagii, cine-ar putea să jure; că toamna
e pe aproape, cine-ar putea să uite; că mergem
pe valuri, în ce punct de pe pământ am putea nega?

REGII IAGELONI

Poate aveau dreptate aceşti regi orgolioşi
care intrând în piatră şi-au pus coroana, sceptrul
cu vultur, monogram înflorit,
hlamidă, brâu strâns, spadă dreaptă
şi au luat o mină gravă, solemnă, de parcă nu ei
s-au supus atunci morţii, ci moartea e cea supusă
voinţei lor.

Poate aveau dreptate.
Prin tot ce-au durat în veac
îşi pregăteau această nouă neatârnare – mai durabilă
decât prima – când trecem copleşiţi de o grea derută
prin faţa marii lor convingeri. Acum stinsele

domnii
le vin bine-n povestea lungă
pe care-o spun.

ÎN MUZEUL CZARTORYSKY

Ea coboară şi urcă scările
în muzeul Czartoryski.

Atâtea lunecări de felină
printre degetele culori.

Poetul e-n lacrima lui dintâi,
vede şarpele, mărul

şi Femeia cu nevăstuică de Leonardo
da Vinci. Ea trece lin

ca printr-o apă, prin faţa tabloului,
unde-o pierzi.

CHOPIN

Acum ţara e în posesia inimii Poetului.
O casetă
În Catedrala Sfintei Cruci.
Stăpâniţi de lumina albă
de lună
a muzicii lui cereşti,
ei vin pe băncile de lemn, îşi aşează în cruce mâinile
şi au din nou conştiinţa de sine, acum şi-n vecii
vecilor,
Amin.

PLÂNS TÂRZIU

Îi ziceau scriitoarea. După tatăl ei tăcut, funcţionar la
primărie –
scriitorul, pentru că zilnic scria hârtiile ţăranilor
şi actele de deces şi de nuntă şi de naştere
şi ducea cu el sigiliul acasă la ora trei
unde aprindeau lumânările şi stăteau în jurul mesei
în aurirea târzie a soarelui în satul
care suia prelung spre munţi.
Scriitoarea. Nici înaltă de statură, nici scundă.
Cu o uşoară umbră în jurul ochilor şi gura
într-un surâs, căci mergea înspre vârsta dragostei.
Cu trunchiul incert, ca al Sarei, cu privirea
mereu pierdută în negura rasei ei,
când îi luară deodată departe... Să-i aflu cum
sub fulguirea înaltă la Oswiecim numele
scriitoarei, printre atâtea păreri de glasuri, în vaierul
de spectre al plopilor pe pământ?

ORAŞ HANSEATIC

La jumătatea vieţii. Printre portaluri
vântul bate din faţă. Cobor grăbit
spre piaţa Casei lui Arthus. Intru, când?
Cu cât scad la Poarta Verde?

Pe-un turn, Sfântul Gheorghe răpune fiara
lângă o floare de fier imensă, uşor mişcată
de lună. Se măsoară în chihlimbaruri
femeia lungă din nord.

Au să mă culce pe punte-ntre halebarde
până soseşte răspuns că pot trece
pe lângă stânci. În zadar se ascund de ochii
lampadarelor. Crâncen mă scrie ceasul
cu gheara penelor lui adânci.

Iar noaptea suie pe dâra vechilor corăbii,
sau unelteşte din oala Lacurilor Mazure
cu zvon de păsări, de ceaţă. Cobor grăbit
Îi spune „Casa lui Arthus".

MUNTELE FUJI

Tot stând cu somnul de vorbă,
lumina m-a-nvăluit.

Voindu-mi scrise impresiile,
strivind în litere florile
zilei duse,
m-a prins târziul orei şapte.

Şi, ridicându-mi din pagini privirile, iată muntele
Fuji:
zeu alb
prin albastru.

Îl văd cum ieri Hokusai, în plan secund.

Tokyo

Pod roşu-arcuit.
Vine ziua spre mine
în straie Shinto.

Kamakura

Şi păsări ţipând.
Când vor şti şi să cânte
voi fi departe.

Nara

Ochi oblic miraţi.
surâsul răsare vag,
trenul pleacă.

Yamato

Orezării, stânci.
Pământul urcă-n noapte
un gynko singur.

Ueno

„...S-a născut
Bashô.
În acest loc,
în anul ...“
spun vrăbiile.

Osaka

Şi dorul războ.
Pe-o masă vin şi mâini dragi,
în inimi lună.

Kyoto

Culori în bazin.
Ca să cred iar în basme,
Un crap de aur.

Templul Kiyomizu

Zei de lemn, bătrâni,
adânc în suflet, sub timp,
aceeaşi spaimă.

Epilog

În tren spre ocean.
Irump idei, aleanuri.
Seara maşteră.

ÎN GRĂDINA SHUGAKU-IN

În grădina Shugaku-in, în ţara Soarelui-Răsare, „vizitator", mă odihnesc. Din prispa Casei de Ceai am iată Munţii de Apus şi subt priviri, la câţiva paşi, faţa lacului.

Şi lacul scris cu cerneli de China, pentru-mpăraţi, e un adaos la cele şapte minuni ale lumii vechi.

Şi privirile, poduri sacre, rămân deasupra, abstracte şi
poate zei trec prin noi între lut şi cer. Nu-ţi dai seama

dacă acum ori niciodată e „satorì" (spuneau: cauţi
necăutând),

în timp ce-n dreapta bărbaţi de toate rasele, femei
mai frumoase decât în visele preoţilor exclamă vesel –
gândeşti că păsări *kalavinka* – sub un copac înroşit de
toamnă, avându-şi frunzele mai frumoase decât petalele
de cireşi, primăvara. E-n legea locului.

să nu se schimbe. Rămâne totul ca... sunt trei sute de
ani. Cu mâini uitate pe genunchi, mă odihnesc. În faţă
Munţii de Apus, pe care-i vezi strălucind străini, când
ziua-i clară. În spate Munţii de Răsărit.

PRIVIND PORŢELANURILE DE SAXA

Ele strălucesc şi nu mor
Ele au ars şi trăiesc
Ele pot fi numai frumoase
Ele pot exprima iubirea
Ele se dăruie făr-a-şi risca albastrurile
Ele se ştie cui aparţin
Ele sfidează şi nu plătesc pentru asta
Ele nu pot fi contestate

Dresda, 15 aprilie 1975

AMURG LA STRALSUND

Faţadele-n cer ca violoncele
primesc cifrul vântului.
Ha-ha, spune Baltica, ha!
Ei da! spun cocoşii turlelor.
Şi soarele, scripete-nţepenit,
ridică la el Pământul.
Cu gheare îl zgârie, urcând, valurile,
cu lupinguri, runic, lebăda.
Şi omul e singur cu Dumnezeu
care pune căluş, pe rând,
la bolţi şi ogive şi pe sub strune.
Şi moarte e vremea, gând.

TRUVER LA FÂNTÂNĂ

Vroiam să se ştie că
mi-a fost greu
în veacul şi locul dat.
Cu zalele nu pentru
corpul meu
forjate,
ce le-am purtat.

Şi-am dus prin vis
spadă
şi prin păduri
şi-am slujit floarea crinului.
Şi chipul pe-o piatră
mi-i scrijelat
într-un dom de sub valul
Rinului.

Acum, ostenit şi
puţin
încărunţit,
numai câţiva paşi
pân-la Castel -

forma pasăre
forma nume
forma lume...
Amin.

GROTA URŞILOR

stalactitele plâng după bătrânii urşi
pupilele lor clare cad în candele aburite
care cu moartea pre moarte călcând urcă
până se fac lumânări de nuntă

iar oasele bătrânilor urşi sunt şi ele-aievea
cum au pornit vii la drum acum 10.000 de ani
şi sunt fier ruginit printre străluciri
de porţelanuri şi de cristaluri şi de iluzie

Rübeland (Hartz), 24 aprilie 1975

INSULA RÜGEN

Trece
scâncind, chiţcăind, vâslind,
cotcodăcind, scheunându-se
pasărea de mare

Şi pe sub ea, adormit, în maşină,
trec eu, furat o clipă de o forţă
a locului

Şi trece insula însăşi ca un pirat
sau ca un „Roşu de foc"[1]
cu toate àcele şi panaşele
şi aripile şi antenele maiestăţii sale de apă,
de navă cosmică

PLAJĂ LA KNOKKE-LE-ZOUTE

Mă urmăreşte o amintire – era în zori
şi ei ţâşniseră deodată între pământ şi mare
ca o dovadă că fericirea e a prezentului, fapt palpabil,
perceptibil,

pe fâşia mereu scăzând
sub luciri şi vibraţii trecute, din vuiet scoase.

Mă urmăreşte-alerteţea lor
şi prospeţimea acelei ore şi necuvântul deşi cu toţii
erau în spaima trufaşă-a adolescenţei, odraslele
lumii bune; în culori sidefii,
contrastante, în linii lungi ale trupurilor
lucrate zilnic de scribi profesori de gimnastică
spre un lung rai al vieţii.

Zarea şi valuri cântau din griuri
soarele-un punct încă turbure le aprindea timid umbre
stâlpi negri-n armuri de scoici ieşeau din dune şi se-necau
rotiri de păsări oficiau

---

1 *Pterois volitans*, peşte înrudit cu „dragonul mării" (n.a.).

în timp ce fiii mecenaţilor Europei, de zori loviţi,
extatici, se depărtau pe lucrarea fluxului,
pe ametiste şi pe porfire, cabrându-şi caii, pe-ngăduinţa
ce dimineaţa mi-o trimitea – fluturare pierdută.

Şi sigiliile adânci ale urmelor de copite
şi râsul vesel al şahurilor
şi sânii fetelor jucând...

Pentru maica noastră tristeţea, ce din reflex se izvodeşte.

1963

LUNĂ RĂSĂRIND

Vine de peste dune rotundă
cum s-ar rostogoli
şi găseşte
cuibul călduţ al mării

Întâi o zgârie câteva fire de trestie
care îi sunt ca şuviţe
apoi e liberă de terestru

feroce

indiferentă.

STELE DE MARE

Stelele de mare ruginesc pe dig
după această retragere a fluxului
roşie
cu sâni de gorgonă
spre Anglia

Stelele de mare ruginesc pe piatra
spongioasă şi neagră
a digului
polizor
unde valul spasmodic venind dinspre Anglia
îngână
un Ave necunoscut.

Stele de mare sunt stele de mare
de-a pururi
Din apă te-ai întrupat şi în apă
te vei întoarce
Sufletul omului ca o vâslă
de santal
prin atâtea fără-linişte. Nu ard
în slavă
dar tainice pun şi ele craii
pe drumuri
stârniţi din toate vânturile.

Stelele de mare ruginesc până vasul
roşu
al soarelui
se varsă
duh de foc
pe albastra tălăzuire a cuvintelor
dinspre Anglia.
Plâns în cinci colţuri
arţari
biciuiţi cu tridentul
secundă
când cugetul coboară lin spre castelele
foarte verzi

Knokke-le-Zoute, 1970.

MODERN ODISEU

De prin cer privesc insula Psarà,
dintr-un car al lui Helios...
Dintr-un car de oţel – are numele
„Insula Ithaca".

De pe Insula Ithaca văd insula
Psarà în oglinzi de-albastru
(exact ca o stranie stea de mare,
ca o stea ce-a căzut în mare).

Deci buna Ithaca o port cu mine
şi din ea privesc lumea;
prin ferestrele ei văd eu lumea,
cum insula Psarà.

Şi astfel din cale-mi vă pierdeţi,
Lestrigoni şi Ciclopi;
eu trec într-un car al lui Helios,
infern sfânt de ape!

Lesbos – Atena, 23 noiembrie 1972

BAIA LUI ALEXANDRU

„A droite de la route, on aperçoit une fontaine,
dite Bain d'Alexandre, dont le réservoir
fut construit avant la conquête romaine..."
„GRÈCE" *(Les Guides bleus)*

Aici este baia lui Alexandru,
a celui mai mare – spune apa
cristalină – împărat
din lume. Valuri de foc în soarele
ce învăluie vertical.

Să-i dăm prin urmare împăratului
celui mai mare din lume
o monetă, o drahmă, drept taxă
de trecere, prin scurta noastră viaţă.

Un dans graţios
(de hetairă, de zână a Persiei,
a Frigiei, a divinului
Babilon), scrie frunza de aluminiu
rotundă, în drumul ei
dedesubt, şi odată ajunsă
ne contemplă străin.

Aici este baia lui Alexandru,
a celui mai mare – spune apa
cristalină – împărat,
în timp ce purcedem spre Edessa
mai trişti
mai bătrâni.

FOCILE

Ies din apă să mă privească.
– Acelaşi! îşi spun. Ochii-aruncă
asupra-mi laţuri de nedescris
şi rătăceşte o vreme în creierul lor sub apă
imaginea mea întoarsă.

Un punct uitat, de pământ. Marea arde
arome albe-mprejur sub vânt. Din bazinul
descoperit ies din nou cele două
sirene. Se-ntorc şi-noată
un timp pe spate. Şi iar mă privesc subit
îngheţându-mă prin tăcere.

PERIVLEPTOS

Văzând că păstorii s-au dat pe brazdă şi-au renunţat
la nimfele lor şi la zeul Pan
şi că-n straiul de piei de capră se ţin sfioşi
când se feresc, să încapă Craii,
iconarul mai pune un smoc de ocru
mai trage un strat de aur
şi urcă să doarmă-n turn pe tăişurile
de munţi din fervoarea lui.

PIATRĂ DIN RODOS

Era ca un ou de pasăre.
O găsisem la pragul plajei între altele, miliarde, în
jocul mării.
Ştiţi, marea vine şi pleacă schimbându-şi singură
ritmul din clipă-n clipă,
întorcând făclii soarelui.
O găsisem din întâmplare când nu speram şi-mi spusesem
că nici nu va exista – ea ţine strict de închipuire
şi rar şi-acolo
se hotărăşte pentru o expresie explicită.

După amiaza în Rodos la pragul plajei, în lucrările
mării.
Aducând c-o vioară, poate, pe care lumea cântă, dar
privită atent
văzând că visul o născoceşte, cifră 8
înscrisă vechi între rău şi bine, uşor culcată, mai mult
pierdută,
ducând cu gândul la butelii lansate-n valuri;
sau marca însăşi a nesfârşitului.

Efectul liniilor, culorilor, sta în nestare, după
cum fluxul
o întorcea. Ghiceai catarge, naturi
încă-n germen, creneluri, mijiri
de luceferi şi drumuri lungi,
în forma ei, ce se alegea. Un dar, vom spune, în ciuda
atâtor pierderi spre alte sensuri, venind din arta
de-a şlefui, milenară. Al unei păsări.
Pe urmă marea o smulse repede.

ASCLEPION

in memoriam

Aici izvoare sacre încă sună,
Bolnavi veniţi pe mare-aduc prinos.
Ion Pillat, iau toana ta drept bună,
Mă-nchin smerit luminii mari din Cos.

Cu zece drahme pot să duc la gură
Acest cleştar fluid trimis de zeu.
Sunt munţii-n zori. Şi stanţa mea, impură
Urcând, e-n şcoli la odă în Alceu.

Clădim altare ca şi-atunci nădejdii
Şi frumuseţii îi cioplim statui.
Dar drumu-ales foieşte de primejdii,
Cunosc la cotituri flecari destui.

Un rug de portocali pe rod, sub focul
Tâşnit din Halicarnas, îţi aprind.
Tămăduind cât stă-n puteri; ştii, locul,
De mii de ani, şi el e suferind.

Ci de crezut eu cred. Cu preţul sfadei
De rime-arhee, scut stau, neclintit.
Sticlească, dar, coloanele Eladei,
O clipă, pentru neofitul scit!

Insula Coș, noiembrie 1972

CURMALI

I

Potire de frunze verzi.
Din care bei cerul locului
până-l pierzi.

Cu care mături trecutul plumburiu.
Şi eşti
sacral şi pustiu.

În care cari
omenirii un mesaj
forjat de nomazi tâlhari.

II

La rai chiar, făclii.
Intacţi, între Tigru şi Eufrat,
prin religii şi dinastii.

Involţi peste fire.
Ca bolţi, prin amurguri şi aurori,
de smaragde şi de safire.

Proscrişi,
printr-un cod dispărut de demult,
cu ochii în noi deschişi.

III

Şi dând
rost felahilor şi poeţilor
ştiutori de când sunt,
la fel, că oricât osteneşti ori sui,
ziua şaptea din lume
nu-i.

Făcând, cum se poate,
să cânte-n sofore Cântarea Domnului,
totuşi, harfele spânzurate.

QUASIDĂ

Un palmier, de-o tristeţe-mi vorbeşte
în câmpia Mesopotamiei.

Seara stă să-l înghită. Îl voi lăsa
să-şi pună-abaie de negură şi de ploaie,
cum vin dinspre Kerbalà.

Iar el la rându-i mă uită simţind cum prind
să-i urce prin fibra dulce-a tulpinei iar
veşti de flori şi de fruct cu-alint.

„Un ceas, ca un mort, da, un ceas a stat,
cu faţa-n pumni lângă Eufrat",
pe când ca tobe sunt picurii din zenit

ai ploii. Iar seara l-a şi-nghiţit
în câmpia Mesopotamiei.

SARGON CEL MARE

Şi de la marea de miazănoapte la marea de miazăzi

Şi a pus în butuci regi

Şi ca un leu înaripat de la munţii smeriţi în cer
la hoardele rotitoare de pulberi ale deşertului

Şi l-au salvat nişte zdrenţe: scribii

DRUM SPRE BASRA

S-ajung la grădina lui Adam
şi la pomul maicii Eva,
mult nu mi-a lipsit.
Mergeam fluierând înspre Golful Persic,
decât
regii parţi mai fericit.

Doamne, smerit aş sta
sub fructele Tale-oprite!
Grăbit
ţi-aş răspunde când m-ai striga.

Să-ntorci, negreşit nu mai poţi
ale istoriei sfinte roţi.
Şi Ea când i-a-ntins mărul, ştiu,
El s-a făcut pirpiriu,
din voinic.
Şi-a muşcat.
Doamne, nici astăzi nu ne-ai iertat...

S-ajung la grădina lui Adam
şi la pomul maicii Eva,
mult nu mi-a lipsit.

Mergeam fluierând înspre Eritreea,
când soarta s-a răzgândit.

DÉJEUNER SUR L'HERBE

poetului Vittorio Sereni

Cât vezi, focuri albe, flori de bumbac.
Masa, prelungă şi-adevărată.
Oaia-n frigări; noi, da: lebede pe un lac.
A fost odată ca niciodată...

În om, pe om, ce incendiu galactic, vară,
Nu ger ca-n nord, triplusec!
Cu Tamerlan stăm pe scaune de ceară.
Dans din buric, vin uzbec.

Şi – piramidă – harbuji, nu ţeste. Prin bumbac
Zarea: faianţe persane iar.
Ca şi-acest loes, într-o floare azi să prefac
Rumori de nat liminar agrar.

Dar focul arde mocnit sub tălpi, ca-n azur; nici ştim,
Chiar, „ce-au vroit acel Apus“,
Că dintr-o clipă în alta ne prăbuşim,
Că veacul douăzeci s-a şi dus...

Samarkand, octombrie 1978

SEPTENTRION şi „...ALTE POEZII“ (1975)

ÎNSPRE 50 DE ANI

Umblă-n aprilie şi în mai, pe câmpuri,
frate statornic florilor de măr, de cireş, de prun;
adormi în plin soare pe stăvilar lângă undiţă.
Nimic nu e fără sens în dialectica devenirilor.

Şi lasă să te-ntreacă-n agoniseli toţi şi toate.
Din fuioare de sălcii groase îţi leagă la gât cravată
şi fredonează cu mestecenii şi cu plopii argintii.
O să vezi cât de simplu se-mpacă viaţa cu moartea.

De lilieci, de şopârle, de rouă, nu te feri.
Înspre 50 de ani se mai poate să fii nebun.
Nu pierde luna mai şi aprilie, ţine minte.
Cai fluturându-şi coama sunt semnul că n-ai greşit.

Şi că dreaptă răsplată îţi vestesc vizitiii serii –
berzele plutitoare – fântânile fără cumpănă,
turlele singuratice şi iubitul, iubita.
Orice s-ar spune, pleacă şi nu-ntreba cât jertfeşti.

PLIMBĂRI PE CÂMP

I

Ovesele au strâns bănuţi, nu glumă,
Şi-i zuruie, cheltuitor, la vânt.
Un vânt prin care-n ceas ţărâna mumă
Nici n-a-nţeles cum s-a trezit cântând.

Speriat, copil ce-am fost, sau sperietoare,
Strigoi poate, crâsnic, la mir să-i dai,
Pe seama mea iau tot, cu întristare.
Şi-i frig în arşiţi, izgoniri din rai!

II

Păr pădureţ, cap de-african, cu noduri,
Cu delirări de viespi, pe deal, în Poduri.
Priveşti, din slăvi, drum, case, naşteri, morţi
Şi neschimbat mă-ntâmpini. Ce hram porţi?

Îţi aminteşti? Intram în umbra-ţi roată
Ca într-un rit. Smerit eu, ea-nfricată,
Şi-am ieşit doi bătrâni. De crengi l-apuc.
Din asurzire-l smulg. La Cluj îl aduc.

III

Obrèjele. Când v-au dat nume, gravi,
Stăteau, subt patrafir, români şi slavi –
Trifoaie-acum, foşnind, părelnici paşi.
Glad, Gelu, Menumorut v-au fost naşi.

Iar celălalt cuvânt, mai vechi, latin
Sau dac, muri, de nu-n voi arde lin.
Ci-au sădit pomi unde-au fost mazări, grâu...
Cicori, noroc cu voi: şi-azi pân'la brâu!

IV

Abia laşi coasta. Flori de sare, broaşte,
Trestii arar foşnind. Şi-n neclintit,
Scripet, doar soarele. Intern, zgârcit,
Ochiul de apă, ochi spre a cunoaşte.

Luam slatină, de-aici. Sanceauă, cară
Buţi, fedeleşe, cofe duc lumini
Spre şuri, spre pivniţi, unde-ogrinji, slănini
– Ca de stegari, de druşte – se-nfioară.

V

Excelsior! Sărăţi, Zăpodii, Hrube
S-au clătinat, ca smei s-au luat la trântă
Şi-acum mesteceni cămeşi albe zvântă,
Mierle bagă-n sperieţi hribi hâzi, cu bube.

Cerbi, doi, vorbiţi, în mâine îşi au casa,
Străbat poiana, frica făr-s-o ştie.
Cu ochelari pe nas, strict, cum ar scrie,
În tâmpla-mi universul bate coasa.

VI

Guri rele, Arguşi răi, vine-o vâlcea.
În fine-aici nimeni nu ne-ar vedea,
De-ar auzi cine ştiu eu şi-ar vrea
Să-şi lase claustrările-i de stea.

Căci nu doar înapoi să mergi ţi-e dat,
Suflet, sub verzi văpăi ca re-ntrupat,
Câmp românesc de maci însângerat,
Împătimit azur pe mări arcat.

VII

Sub fag, şcolar, declini rar *silva, silvae,*
Eşti când Tityr, când Melibeu fugar.
Rodna, cad veşti, e-azi scrum sub han-tătar.
Un curcubeu nădejdi dă, dinspre Ilve.

Rugi, să mai ţină-n loc, mure îmbie;
Aluni, alune; cuiburile mii,
În cer, pestriţe, ouă. Pleci, revii,
Notar regesc, cuc doar de-o elegie...

VIII

Unde cad prunii grei de rod, de gând,
Crucile par doar cruci, tot oameni sînt.
E drept, puţin mai drepţi, ieşiţi să vadă
Cum le-ar sta,-n loc s-asude, ia, să şadă.

Văd, nu văd, nu ştii. De la zbor oprit
La zbor oprit, drumul e nesfârşit.
Un nor, ai crede. Stropi mari prind să sune.
Prunele nu sunt lacrimi, sunt doar prune.

IX

Şi munţii. Circumflexe-accente-n zare
Prin pâcle, prin senin, de nepătruns.
Fulger deasupra face întrebare,
Druidicul cerc n-a decis răspuns.

Îl vor tocmi pe fluiere-ntr-o doară,
Pe vreo cascadă, pe-un gherghef de nea.
Lampa va arde-ncet, cu trasă pară,
Noi vom fi-n somn de mult. Ei vor veghea..

NUNŢI DE CIORI

De ce le-aţi fost zis aşa, cum sparg lumina?
Din arbaletele unor turnuri peste feţele
de mese, albe deasupra caselor,
şi peste pomii buchete negre, de ce aşa,
grămezi de oase din amintire,
cum vin în hoarde de repezi strigăte, un minut
lictori nopţii spre miazănoapte,
stăpâni ai cheilor zilei,
căderi de pietre
prin adânc mov sacral?

FRIPTA

Veacul, cetatea, strămoşii, urmaşii, Statul
joacă cu mine fripta.

Întind palmele, ca un bătrân venit din ninsoare,
deasupra plitei,
ca un orb spre un punct de sprijin,
şi sunt plesnit.
Cu precizie.

Poc, face veacul.
Poc, mă cârpesc cetatea, strămoşii,
urmaşii, fraţii.
Poc, poc.

Ei, dacă-ai mei... Ei, se-ntâmplă,
mai pot surveni schimbări,
ei, asta-i situaţia, ochii
în patru,
ei, şi tu!
Şi îmi întind palmele iar.

Le întind, ca un bătrân venit din ninsoare,
deasupra plitei,
ca un orb spre un punct de sprijin,
le-agit, le trag,
de-acum fript.

Poc, face veacul.
Poc, mă cârpesc cetatea, strămoşii, Statul,
urmaşii, fraţii.

De-o viaţă.

PASĂREA DE APĂ

Sosit între casele mici, am
ieşit pe vechiul drum.
Vroiam să fac câţiva paşi până
în punctul din care vezi munţii.
Dar drumul copilăriei era acum închis
de troiene îngheţate şi neumblare.
Am luat atunci noul drum,
pe unde zoresc roţile.
Am ajuns până la pod, sub
cele mai mari stele.
Şi pentru o clipă sensul fericirii
a tresărit din nou.
Ca să dispară cu pasărea greoaie, de apă,
ce-o speriasem.

PORTRET ÎN 1696

Constantin Brankovan are 42 de ani.
Coroana nu-i stă pe cap, ci pe masă; la mâna dreaptă
distingi inel de rubin
şi sunt atât de trişti ochii
de ctitor
în muntele Sinai:
îl vor trece
în rândul sfinţilor recile iatagane ce-şi fierb oţelul
în Ţarigrad
în mărit Ţarigrad
pe când pe viaţă
şi pe moarte zoresc cioplitorii-n piatră,
zugravii greci...

ŞCHEII BRAŞOVULUI

Vin dinspre munţi, în oraş, pe jos.
Îmbrăcat somptuos în iarnă.
Cu sumanele albe ale măgurilor pe umeri
Cu pumnii azi „Pietrele lui Solomon"
Cu clar de izvoare-n creier.

Ne dăm deoparte, să zboare cei cu săniile,
Să zboare cei cu schiurile,
Să treacă viaţa şi tinereţea, orgolioase.
Şi iată primele calde hornuri.

Sunt deodată în mijlocul alor mei
Începe albastrul intim al caselor
Încep cuvintele străzi meşteşugăreşti
Licenţioase – „Fundul văduvei"
Evlavioase – „Fântâna Sfintei Treimi"
Cântăreţe – soborul clopotelor...

Vin spre oraş ca o pasăre
Ca un drapat saltimbanc pentru ca să nu se
Să nu se prindă cei dintre ziduri –
Ca un florar care seamănă pe hârtie
Ca un plugar care scrie cerul
Ca un zlătar care poartă la piept o flacără
Tâlhar Paroh Prinţ Tribun.

Cuib vechi, vatră, râşniţă!
„Să dăm dovezi la lume" „pururea fraţi"
Intrăm în Şcheii Braşovului dinspre măguri
Nu pe subt poarta Cetăţii
Ci din Proverbele Românilor şi din zonele
Înălţări să chitească marea
Dinspre corolele de migraţii
Din tunetul „Tricolori"! şi din gurile
Lupilor beţi de vânt.

CADOUL

Eu nu-ţi voi aduce daruri mâine.
E prea târziu s-o mai fac.
Noaptea de iarnă înaintează spre primii zori,
magazinele sunt închise.
Descifrez însă pentru tine prin vastul bolţii
un grup de stele albastre. Rarefiate
şi desenând aceeaşi formă,
ele sosesc până la urmă în dreptul geamului.
O oglinjoară cu mâner...
Şi aflu, luând o carte,
că vin doar iarna şi raportate la alte stele
sunt dintre cele mai depărtate.

LA O „GRĂDINĂ ROMANĂ"

Până la urmă te-am văzut *acolo,*
Subt pini, pe cer, marini – aievea deci.
Nimic, *aici*, schimbat. În somn departe
Cel mult doar umbra mea, prin care treci.

Fântâna ca şi-atunci suiri arată.
Pe banca scut lângă trecutul mort
Diana nu vânează, e vânată;
Viu trupu-i alb nu eu spre-altar îl port.

În sarcofag, misteru-ntreg şi-acuma;
Mult peste Via Appia-n mirat
Fiorul regăsit o clipă.
... Să bea-i spuneam. Şi s-a-nclinat

Peste ofranda horbote, de apă,
Gura prudentă, fruntea-n ţări de gând...
Ce-a strâns prin an, din mâini castanul scapă,
Sec lacrimariu, toamnă pe pământ!

ARPEGII

*

Mă duc pe unde-i mai frumoasă iarna
Asemănări cercând să-i dau zăpezii.
Aleg un câmp cu spini prin care lupii
Adevăraţi n-ar fi exclus să umble.

Şi-n urmă fum e-acum oraşul, susur,
Ca o femeie care-n drum ezită.
Pe scena albă, vastă, seara-şi face
Intrarea-n mantii mai de preţ ca vinul.

O clipă, nu ştii: Viaţa stă sau Moartea
În dosul zării, soarta să ţi-o latre.
Zeesc de-atot stăpân tronează-albastrul,
Prin care-ai scris un vers pân'la pădure.

Deodată-n suflet luna strigă: „Hombre!"
Şi-apasă pe trăgaciul ei năprasnic.
Asemănări zăpezii nu-i mai caut,
Începe vântul ori o altă vârstă.

*

„Tineri ce-au fiert", urcăm la sfada mării
Unde lumeşti carene zilnic sfat ţin
Cum să ne-arunce-n slăvi eşafodajul
Al omorârii-ncet, de sine, silnic.

Flori verzi, din iad, iau formă de sirene
Cu sâni rotunzi şi voci de-alean prin larguri.
Şarpanta, noaptea, cu ce fast cedează,
Fronton şi-ogive, lanţ, sfârşind în pulberi.

Şi câinii zori: mistrii, porunci, restrişte.
Catarge-n struguri grei pe-oglinzi albastre,
Spre sud; cocori, triunghi spre nord, ca nouri;
Ca împietriţi, sileni şi-atrizi pe punte.

„Nu pleacă nimeni, nimeni nu rămâne",
Cuvintele-ndrăznesc, suport sau aripi.
Plângeţi, făclii, prin lavre, negre-abaie;
În spasm dement dansaţi, menade furii!

*

Lumina ploii mi-a lovit fereastra
Şi-n oră, iată, n-am nimic mai sacru
Decât să ies între pământ şi sotnii
De nori roind cărora vraci li-i vântul.

Cercei roşcaţi şi-au prins arinii văii;
Fireturi galbene, pe deal, alunii;
Cruci noi, de verde, brazii-n vârf; mărgele,
În ţipăt, gaia; găitane, prunii.

Şi-urgia sură – scăpărări şi chiot
Şi plesne lungi – de-o transă umple munţii.
Sunt întâmplări mai mari decât credinţa
Că-n lemn de corn ai de-ncrestat un nume.

Mă las purtat aşa, ca stropii-n spulber,
Pieziş, pe-o creastă. Drumul drept voi ţine,
În lănci cădea-voi, ori pe-un braţ de muguri,
De cruguri? O, ştiind; o, încă bine...

*

Iubirea vine-n casă, umple strada,
Aprinde brusc sub bolţi făclii fiinţei,
Stăm împietriţi, are o grea, de raze,
Grenadă, gata să ne-o zvârlă-n faţă.

Cântaţi, cetăţi şi neamuri, lumi astrale:
Mireasă-nchide-n zări cărarea încă,
Zvântată kore de suflarea mării;
Posibil mire încă bardul nimburi.

Şi teama-n ropot. Sloiuri, munţi de teamă,
Bizoni de teamă zguduind pământul,
În loc ca theorii să stea elipsei,
Cu vin şi miere şi iasmin şi ambră.

Ne înzeuăm, ne înfăşăm în vorbe,
Călcăm pe vorbe ca pe albe pietre.
„Atunci şi nici atunci". Şi trage uşa
Şi pleacă cine-a râs cu dinţi de aur.

*

Stai ca pe tron în sufletul meu, Vară,
Iulie-aprins frumos să-mi mai dai zile;
Ierbi înflorite-agiţi, înfloriţi fluturi,
Prin care-n drum toiag mi-eşti, sfântă Vineri.

Unde-am de-ajuns, să n-ajung, zgripţori, cloanţe
Au otrăvit fântâni, au căscat vaduri,
Au clădit munţi, şi scăfârlii pun, codru,
Despre câţi au plătit scump, mărturie.

Pe culmi rotunde, pe stânci rupte, ninse,
Norii tăi focu-l fac şi-azi din amnare;
Colac de spice-i soarele, oştiri trec
De voci cereşti, cum larg mi-a citit gândul.

Ca Toma Alimoş îţi închin ţie
Chiar dacă Mane-adânc şi tropoteşte,
Vine şi-mi prinde-n piept steaua de seară
Pe când îi întind plosca de vin plină.

*

Nu, nu mi-aţi dat nimic, mi-am dat eu singur,
Din carnea mea rupând să hrănesc fiara
Înaripată. Înapoi de caut
E numai pentr-al vremii fum subţire.

Cu ce bună credinţă-am jertfit lustruri,
Pământ, cer, dragosti, zarişti, ţări, mied, turmă.
Cât neanturilor le-am surâs, pe faptă
Preţ nepunând – greşind? ghicind? Totuna.

Ipocrizii, ingratitudini, ură,
Drum sprâncenat! n-aţi rămas altor veacuri.
Ca Benvenuto ultimele strachini
De cositor în foc le-arunc, şi nu mor.

„Că forma se va umple-am ştiut", văd că...
Altfel, cum să mizezi totul pe-o carte?
Altfel, nu vorbeam singur ca nebunii.
Altfel, la ce-aş privi ochiul Meduzei?

*

Castane cad, le-aud bănci vechi, verzi poduri,
Lămpi scintilând, o priponită barcă.
Pani şi-Afrodite, iar prin ţări mai calde.
Sub cângi de corbi vacarm, cărbuni sting plopii.

Pe-alei în lung şi-n lat mă cred zadarnic
Strigat. Cel mult poetul Marii Treceri,
Anume relegat el într-o noapte,
Strigoi de bronz, hirsut, de-mi dă bineţe.

Mai bine-n somn cobor, cetăţi de frunze
Să-mi urce-ncet pe umeri şi pe frunte
Până ce bruma arde cu fier roşu,
Până ce brazi mici albi mii pe crengi cântă.

Oraş, în echinox ieri, spre solstiţiu
Azi, cum ne răsfăţăm, devenim spaţiu,
Ne destrămăm, ţeşi pânza ta de ritmuri,
Semnalizăm şi noi, eh! printre stele...

*

E fericirea fapt, miez crud şi crustă,
Da, n-am trecut frustaţi prin jarul humii:
Pe mâini ţin mânăstirea cu trei turle;
Doamna, cu jad şi perle-alungă noaptea.

Cât, ce-am plinit n-a fost spre izbăvire,
Spre preţ la Poartă altul, ori spre larmă.
Drept stau în faţa juzilor de piatră,
Cuconi sfioşi duc cerului o scară.

Dintru-nceput întru sfârşit, din ţărmuri
În ţărmuri cel hulit cârtiri aude
În rugi cum se prefac pe strânse buze,
În zvelte, lungi lumini, din pumni ca bulgări.

Forjaţi gesticii lui mai roşie mantă,
Ochilor ei, cât marea lacrimariu.
Îngeri din crucea bolţii somn presară.
Cum va sfârşi zugravul lucrul, nu ştim.

SUNETE

Aurică, spuneau
Aurele
Aurel
Aur
Au

Iar eu reuşisem
ca un câine
să fiu chiar aceste sunete

Hau, făceam
Ja
Da, spuneam
Si, spuneam
Ne

Nemaiştiind unde mi-e capul
de parcă cine ştie ce mare lucru
mi-ar fi dat

Rău
rău destul
destul de rău numai cu atât să te
mulţumeşti

Pe pământ

ELEGIE LÂNGĂ ZĂPADĂ

Tu eşti tot frumoasă şi stai în faţa mea
şi nimeni că povestim nu crede.
Luceferii iar sunt mai mici decât ochii-ţi grei,
salcia trece prin preajmă, şi ea ne vede.

Cuvintele, raiuri, cum le stârneşti, leagă
din nou continente, prin foarte sus.
Faţa ta palidă şi sfertul de lună
întreg, până la munţi m-au supus.

Să-ţi reţin mâinile aş putea, libere
cum din veac se retrag foşnind...
Un zimbru, cred, negru, sau o pasăre
la sticlirea inelului s-a făcut de argint.

Oraşele, marea, aceleaşi clopote,
ce nalte, să le mai sui!
Din glande, din sânge, sau doar din fosfor.
deodată gustu-amărui

spre dulce, al gurii tale: te găseşte
şi-i centru lumii. Sub vechii sângeri
până-n seminţe ajung, până-n rădăcini
acorduri de alb, voci de îngeri.

ROMANŢĂ VECHE

Ce-i vom cere poetului
să citească –
e sâmbătă seara,
va urma bineînţeles dans,
s-au îmbrăcat în taft fetele,
dar ce să citească poetul ca să fim
şi unii şi alţii
chit?

Să citească despre Coreea
să citească despre Plan
să citească despre Stalin
să citească despre Vietnam
să citească despre chiaburi
să citească despre pace
să citească despre trecutul
blestemat.

S-au îmbrăcat în taft fetele,
s-au strâns pâlc băieţii,
lampa arde cu pară –
un petromax.
Dar ce va citi poetul,
va citi nu va citi,
ce să citească poetul ca să fim
în leat
ca un răsărit?

Să citească despre Coreea
să citească despre Plan
să citească despre Stalin
să citească despre Vietnam
să citească despre chiaburi
să citească despre pace
să citească despre trecutul
blestemat

HRAMUL SFINTEI PARASCHIVA

Azi ei închină cu ţuică fiartă.
Au dus pe la case oile
care-au descins de prin munţi şi s-au despărţit
şi vor avea runda dragostei.

O, *Paraschiva*, doamnă aleasă, cu fir de crin,
în roşuri coapte sau în odăjdii,
care porţi cruce asemeni turlei unei biserici
sau nouă înşine, din memorie,

Ciobăncuţă cu ochii mari,
cu părul ace de brad şi mijlocul strâns,
desculţă prin somnul preotului,

Cum ştii să pui iar să macine râşniţe,
şi flori să picure printre lespezi,
şi dai o zi-n an constructorilor de imnuri
şi răzleţiţilor drum de-ntoarcere prin timp,
pe funigei şi pe frunze galbene!

Cu ţuică fiartă, acum în cerc ei alungă duhuri,
îmbună truda din lungul oaselor,
învârt cu grijă vârtejul porţilor, dinspre munţi,
vorbesc de cât e de mare luna.

OCHELARII

Să-i pun. Şi să ies iar din ceaţă.
Să fugă umbrele tulburi ale literelor
şi să-mi văd iar cuvintele.

Odinioară sticleau. Nu ştiam
de frontiere între aproape şi departe.
Iau formă pe rând, cântă.

Şi astfel preţul lor creşte. În dioptrii,
de-acum secretul, al trecerii dinspre mine
spre tine. Să-mi scrii...

AMINTIRI

Îmi vin în minte ani depărtaţi.
Bărbaţi treceau, până-n dinţi îmbrăcaţi în fier,
bărbaţi treceau desculţi, veseli,
întristaţi, însetaţi, bronzaţi.

Bucătăriile de campanie-n urma tunurilor,
fumând, gătind din mers cina,
şi caii grei trăgând tunurile prin ploi,
nervoşi, cabraţi spărgând nopţile.

*

Câte-nfrânări, cât vis!
Trompete, căşti, telegrame, pâini,
măşti la propriu – râturi de porc,
fete scriind, taşca roasă-a poştaşului...
De care toată lumea se teme.

*

Şi prea-plinul, şi pacea.
S-au stins treptat aceste imagini până la limita
unde devin încet muzică.
Flori de rugină, strigoi scăzuţi,
păsări în somn deasupra casei copilăriei,
aproape îngeri.

CÂNTEC DE DRAGOSTE

„Am să-ţi scot un ochişor... Am să-ţi fur un puişor".
Arcada ta, semn sfios de libraţie,
aburul greu al pupilelor, strălucirea
de foc de perle a dinţilor,
rotirea-ţi calmă, de nuferi prin somnul lebedei,
duc în ţara lui Niciodată!

Îţi spun baroană, hangiţă, ghenerăleasă,
îţi spun „columba mea de aur".
Lângă vertebre. Şi zeii toţi, sclavi pământului,
purtând din Sumer, pe umeri şi-n vârful degetelor
ofrande liniilor alpestre
şi deshămării de dune, ca nesfârşire
de caravane,
a gambei, coapsei,
a gleznei, coastei,
greşind: „columna mea de aur!" -

Am să te smulg maiestăţii satanic dulce,
făţărniciei
doar din fântâni ale fiinţei,
„Haideţi puii mamii, acasă..., Nu putem..."
Te-ntorci aşa înflorită din zborul pleoapelor,
îţi stă atât de bine oraşul cum îl fluturi
de sus luceafărului de seară,
te-nalţi uşor pân'la mărul lampă rotund roş luna,
mâncăm ştiinţă ca vârcolacii...

MORILE

Ca nişte boi tolăniţi de veacuri pe mal
stau şi ronţăie grâul câmpului.
Roata urneşte cristale de apă
care se sparg de barda lunii.
Prin întuneric mâna străină găseşte pulpa
străină. Câini răzleţi
sau vreun cocoş fără somn zăpsesc duhuri.
Făina-n saci – alte trupuri.
În ferestruică îşi fac ivirea cele trei stele
în chip de greblă cu dinţii rari
şi furişat, din zăpadă, într-o zvâcnire
de iscoadă rău-plătită
vântul sau anii o iau spre munţi trântind porţile.

CEAS CU CUC

Cucule,
verdele ne-nconjoară
iar tu din verde, din marile
tropotiri de vigori în arbori,
din fastul
pădurii
la mine strigi.

Desigur zbori dintr-o parte-ntr-alta
fiindcă sunetul,
seturi de gloanţe oarbe,
ţinteşte-n mine din toate
punctele cardinale,
îmi ţeşi adică un văl
de dragoste
sau o mai vie orbită decât
a verdelui
şi bani câţi penele tale n-am.

Că nu dansezi decât o vară
ştiu bine
şi toată tema haiducească
din folclor,
dar nu,
să rămân la taina
care te străjuie
până în Postul lui Sfântul Petru,
la legea care-ţi îngăduie
să cânţi prin crânguri
trei luni
şi apoi prin munte
un pumn de zile
şi să dispari.
Eşti mulţumit cu această soartă,
realizat,
că-ntregul an intri-n moarte
şi nu mai crezi necesar
un suspin să scoţi,
făpturii
un semn să-i dai –
un distih
un haiku
un rubaiat?
O, prin munte...
Se-ascunde-acolo
trufaşa,
tâlhăreasa,
împestriţata
de care arzi,
înainte de-a-ţi cădea-n braţe,
de-a-nnebuni
cu tine pe scutul artei?

Cucule,
verdele ne-nconjoară
(tu ştii că-i mai scump ca
aurul)
cu negrul său dulce
de prin aluni
şi stejari,
de aceea strigi.
Vino cu el spre mine
cât mai strâns,
înmoaie-ţi în el alicele,
suveicile,
firele de paianjen
cu care-mi ţeşi
dintr-un punct
cardinal într-altul,
concentric,
să fiu ca-n copilărie
la Sîngeorz
numai în frunze-mbrăcat,
amare,
zimţate,
aromitoare –
şi n-o să te-ntreb de-i
moartea
sau bătrâneţea
sau tinereţea
fără sfârşit.

CARTEA CU SEMN DE CARTE

O carte-a căzut din raft
Eram pe scară, n-o mai puteam opri
Reuşisem chiar s-o ating dar îmi scapă iar.
Cădea c-un fel de sadism
Fusese una din marile-mi iubiri
Ajunsă jos zăcea ruptă, un măcel
S-a hăcuit ca un samurai

SEPTENTRION

„Nişte paseri străine..."
M. Sadoveanu

Toată seara aţi şuşotit, aţi curs spre sud, tăinuind cu acoperişurile, cu hornurile, aţi desenat litere,

acum eu trebuie să mă culc,

vă scriu oricum acest răvaş pe care-l leg în vârful nucului, ba al plopilor jumuliţi de vânt,
să mai şi citiţi.

În felul acesta, de fapt, nu dorm, sunt cu voi în adieri, deasupra râului, între Orion şi Pleiade, la drum.

A fost bun, n-a fost bun programul, în delte, în munţi, lângă lacuri, în văi, pe Baltica-n sus

pe unde globul, ca un dovleac (sau ca o pară, după Columb), încărunţeşte până la alb (vezi bătrânii urşi)?
Şi ambianţa, prielnică iubirii? reproducerea, în formă?
vă întoarceţi sporiţi, înghiontiţi destul de noile generaţii?

în condiţiile vânatului, dar şi legilor de protecţie?
Într-un cuvânt v-a plăcut, nu v-a plăcut la vikingi, la slavi, la sarmaţi, la germani, la daci?

Stă în picioare, intact, calendarul vostru, mereu, ca şi ieri, de faraoni, de felahi, de scribi?

E un noroc, un blestem, să nu depinzi de samsari, de strămoşi, de urmaşi, de vameşi răi?

Toată seara aţi şuşotit, aţi curs spre sud, aţi schimbat impresii printr-un albastru ideal.

Semnele stelelor, în scădere, hieroglife! nu complică, în textul nou, de palimpset, dinspre zori?

Oricum nu-l voi descifra, aşa că nu ezitaţi, scrieţi, răspundeţi, deasupra hornurilor, caselor, sus, sus, în unghiuri, în romburi, în dreptunghiuri, în line elipse până, săgeţi în arcul Istrului, aveţi fortul Balcanilor în faţă, cunoscut, şi lunecaţi din Septentrion

şi mă lăsaţi părăsit şi amorţit şi fericit... să primesc iarna.

DRUMUL BUNICULUI CĂTRE CASĂ PRIMĂVARA

Bunicul vede un foc subţire
(fiindcă focul noi l-am aprins din frunze verzi);
se va ghida după acest punct de reper fix,
oricât un vânt s-a stârnit din faţă.

Bunicul trece printr-o-ncercare grea azi.
Se-avântă el, dar vântul culcă uneori flacăra
şi-atunci e-asemeni unei movile, fără putinţă
de-a smulge câmpul din rădăcini.
Ochii lui nu văd mai sus ca iarba.
Se opinteşte, însă picioarele-i ursuze
ascultă şi nu ascultă, ai zice:
jumătate de om călare, doamne sfinte,
pe jumătate de iepure şchiop!

Suflăm în foc să-i putem scurta bunicului
drumul prin an către casă.
N-are nici traistă pe umeri, nici săcure,
păsări îl strigă din toate crângurile.
Cunoaşte stelele, dacă seara va fi să-l prindă.
De rătăcit, negreşit nu încape vorbă.
Cal să-i trimitem, în tot ţinutul nu se găseşte.
El vede focul, un foc subţire.

WESTERN

S-a reprimat cât s-a reprimat,
s-a păzit cât s-a păzit
şi acum trece cu trupu-ntins, cu toţi nervii-ntinşi,
piaţa-n oraşul de carton.

Ştim, de carton sunt şi stâlpii
după care se-ascund
cei ce urmează cu el odată să smulgă colţurile
şi să tragă prelung, rotund.

De carton până şi casele
unde, ajuns, aş fi salvat,
spre care merge, ca-n somn, pe un fir subţire
sufletul meu de acrobat.

Şi totuşi stăm unu-ntr-altul,
înnebunim aşa mari şi tari;
la drept vorbind, iată, e singura noastră clipă,
de carton, când trăim.

TRANSILVANIEI

Pământ unde baladele-s colinzi,
Unde clopotniţe, de vânt se-nclină,
Unde luceferi mari şi suferinzi
Pun mari, în blide, bulgări de lumină,

Unde sub râuri au ascuns comori
Bărbaţi cu trup de piatră, ochi văpaie,
Şi unde, gând, întunecat cobori
Să te întorci curat în chip de ploaie;

Pământ ce libertăţii-i dai tribut
Şi flori şi braţe tari şi altă soarte,
Unde în amfore, în pumni, tăcut,
Viaţă seminţe duc prin vremi, nu moarte,

Unde, din bronz desprinse, pajeri stau
Ca-n strane-mpărăteşti, pe brazi, himeric
Şi la nedei de gheaţă lostriţi iau
Zimbrilor apărarea pe-ntuneric;

Pământ unde frăţia-i hronic scris
Cu vetre, cu fântâni, cu nunţi, cu oase,
Şi din înverşunări, trădare, vis
Prin lănci s-a mers la cer, pe roţi tăioase,

Soarele unde, luna, iar şi iar,
Cu penele lor lungi, de ceas, ne-nseamnă
Şi de pe culmi în văi oracular,
Anii sau turmele au semn de toamnă.

Primeşte-acest prinos! Rămân plecat
Deasupra ta ca peste-un ochi de mare
În care om şi pom s-au răsturnat
Şi lari pâlpâie lin, fără-ncetare.

ÎN JURUL FOCULUI

Se desprinde un cuvânt dintre cuvinte
şi mă arată cu degetul.
„I-a uitat – râd cuvintele – numele".
Îmi fusese ca un sprijin.
„Aflu eu", sare papagalul
dintr-un punct cardinal într-altul.
„Aş!", urlă toate, mă numără,
bat din palme în jurul focului.

OMUL DE ZĂPADĂ

I

Să ne grăbim. Dau anii-n brânci, grămadă,
Îngheţ pândeşte, lupi colindă iar.
Băieţi, vom face omul de zăpadă
– Vă chem pe toţi – în noaptea asta chiar.
Să stea-ntre el şi noi de-acum nu-i Clipă,
Genune, Spânz, Balaur, Cnut, Alint.
O oală, un cartof, cărbuni, o pipă –
Şi vastul dens cât vezi mortar de-argint!

Spre-a-l smulge-ntreg, spre-a-l scoate ţării-n cale,
Din staniţa-i de fum, de brad, de somn,
Cu nimeni încuscrit, cu luni pe poale
Şi sufletu-n Pleiade, rob şi domn;
Spre-a-ncepe lucrul nostru, orb, de Graţii
Condus: un bob întâi, ca de orez,
Un ou de struţ, rostogolit prin spaţii,
Un creier uriaş cu cerul miez,
Ştiinţă-avem, şi zestre de tăgadă
Din veac, şi gust al jertfei dulce-amar.
Băieţi, vom face omul de zăpadă
– Cu orice preţ – în noaptea asta chiar.

II

Atâtea-n vuiet linii. Straşnic fugă
Rumoarea, timorări din anii grei!
Palmele-ntinse mut, cum pentru rugă,
Vor stabili, prielnic, crugul de-i.
Vor bâjbâi puţin, ca-n însăşi iaduri,
Cu stăpânire totuşi, şi-ascultând
Cum el spre noi prin branişti trece vaduri
Şi are primul clar răsuflet blând.
În rest, ca-n orice rit. Vrăjmaşe duhuri,
Păduri trosnind sub paşii săi, hirsut,
O redresare brusc lângă produhuri,
Şi gândul spasm că da! l-am mai văzut.
E drept, mai copleşit de luare-aminte,
Mai scânteios, la piept când ne-a fost strâns,
Mai nenfricat, la strigătul fierbinte
Al soarelui, mai pus pe râs, pe plâns.
Ci altfel, fără seamăn, teamă nu mi-i.
Împurpurat de sens, fratern, trufaş.
Martor frumos fruntariilor lumii.
Şi, c-am vorbit cu el prin timp, chezaş.

III

Aşa, băieţi. Dau anii-n brânci, grămadă,
Dezgheţ pândeşte, nervi colindă iar.
Veniţi, vom face omul de zăpadă
– Ori vom pieri – în noaptea asta chiar!
Cât încă-s fulgii fulgi, şi leagă-n voie,
Cât taţii acri dorm cu-adevărat,
Cât între mări stă Robinson Crusoe,
Cât şarpele blazării n-a muşcat,
Cât încă n-am sărit de pe planetă,
În geam cât ciocul negru n-a lovit,
Cât polurilor, prinse-n piruetă
Blana de urs alb nu le-a năpârlit,
Un ultim bulgăr, deci, în salt, de-a dura,
Arzând sticlind prin simţuri ne-ntrerupt,
Mai net ca pumnul morţii, ori ca ura,
Pufos ca sânul mamei când l-ai supt,
Şi nepândit de zmei la pod, monadă,
Lămpaş în centrul bolţii-n loc de stea.
Voi toţi, rămâne omul de zăpadă,
Iar restul nu contează, veţi vedea.

ATESTARE

Acel oraş îndepărtat C l u s
Îl străvăd de la un balcon
Florile de petunii şi crizanteme
îi ornează-n gând turlele
Verile lui
şi iernile lui
şi toamnele
şi primăverile lui
în vuiet

ÎNAINTE DE-A RIDICA ANCORA

Înainte de-a ridica ancora încărcat ca o albină roagă-te ca
un port cum este acesta să mai găseşti.
Înghite puţină apă sărată, grămădeşte puţin soare în
săculeţul
de lână aspră ce-ţi taie umerii.
Spune-ţi că-i bine pe pământ, că-i mai bine, cu
toate nopţile fără cărbuni, gaz, petrol,
fără femeie, fără o stare a sănătăţii perfectă,
fără noroc şi fără bani,
cu condiţia ca din nou să ai valuri înnebunite,
cântând de vânt,
zbârnâitoare de dinţi albi şi înfloriţi ca-n
desenul lui Hokusai.
Şi sub rezerva că nu vei da niciodată nimănui amuleta
din simplă piatră, cu noduri, cu-ncolăciri şi răspântii,
care nu înseamnă nimic, sau la nimic nu duc şi pe care
singur, să omori vremea, pe când toţi se bucurau şi
vărsau de vin şi dormeau, ai şlefuit-o cu o jumătate de
potcoavă găsită sau cu partea nevăzută a inimii.

VERSURI (1982)

JOCURI DE APĂ

1

Vremea rea pe pământ şi subt pământ,
Vreme bună la mine-n gând.

2

Ursul avea o mină tristă
când de prin uşile prăvăliilor nu cădea
pe tava-ntinsă nici o parà
Paşii ţineau totuşi ritmul

3

Vestida, desnuda...
Dacă vrei să ai, nu da:

?

Dacă vrei să ai, dă – gângurea
Maja, gunoi şi stea.

4

fulgi noi, fluşturatici
printre migrene
în noiembrie
când ieşim
din clădiri unde-am dat răspuns

5

Cu faţa turtită stă fostul gâde
priveşte păsările lui Klee.
E ora ogivelor, plecaţi
hirsuţi vânători de monştri!

6

Şi totuşi, ca dracii
Ca un rastel de căţei orbi şi surzi
Între ţâţele lumii noi

7

Celui ce are i s-o mai da
(Dacă nu i se ia cumva).

8

Unde-i, să zicem,
mijirea
de coarne de melc
a sânilor?

Fiindcă-n rest
munţii,
râul,
alunii
împung în lună ca nebunii.

9

De sus
păreau toate ca la-nceput,
unde suport ne sunt
cuvintele...

POM DE IARNĂ

Să-mi vii ca un pom de iarnă.
Colorată cu toate florile şi steluţele,
toţi clopoţeii şi fluturii
şi cămilele toate şi petardele,
beteala, părul de îngeri
şi lampioanele chinezeşti şi emisferele
şi să-mi pui mâinile pe ochi
mici şi fine şi reci şi parfumate
şi să-mi dai chiar şi un sărut,
dar să fii negreşit iubirea, să nu fii moartea
şi să nu văd ridicolul
şi să nu te laşi aşteptată ca alte dăţi.
Ar fi absolut greşit...

ÎN LUNGUL ŢĂRMULUI

„...tout seuls et légèrs..."

Se duce darul cel mai frumos
Lucrul cel mai adevărat.
Încă îl poţi atinge cu vârful genelor
Încă îi poţi sperla somnul.

Roţi, tălpi de sanie aripi.
Noi stăm în chenare de ploi de aur
Şi vă slăvim cu întristare
Nu-ncetiniţi, frânaţi
Cerul priveşte, înţeles cu ţărâna,
În noi ca pe un ecran
Frunţile iată se fac sunet,
Scade ca fluxul – ca-ntr-un rănit, treptat, sângele –
Pata proptită pe turn de soare

Acum, ca mâine, ca şi-altădată
Sculptăm fumul denunţând focul
Mizăm pe vânt, pe dinar ori pe aromate
Foşnesc cum şerpii sus sânzâienele

CĂTRE PĂIANJEN

Prietene, semnul tăriei tale,
de-o-fiinţimii cu Totul,
nu-i pânza pe care o ţeşi
oglindind în ea universul
ci faptul că orişicând te iveşti
din vânt sau de sub pământ
îmi va sosi un musafir negreşit.

Şi că nu ştim cum ai ghicit.

Cu ochii-i de huhurez
cu pupilele
prelungului u latin
acel sălaş din patru litere depărtat
Se-nfiripase ca un miraj

LEAGĂN

Eu aş fi vrut să mai rămân,
Eu trebuie să plec.

Lent, Carul Mare-ncărcat cu fân
Suie ca un culbec.

Pentru că mâine nu mai pot,
Măre, să vă vorbesc

Iau azi Pleiadele şi pe tot
Românul îl sorcovesc.

De o iubire să mai scriu
Dat îmi e nu mi-e dat

Cu ochii tăi înflorind pustiu,
Orion, Zmeu săltat.

Mult de mai mers n-a rămas.
Cel mult doar cât

Din Andromeda până-n Pegas.
Sau nici atât.

MIEL ALB

Dacă vezi un miel alb – şi eu am văzut –
vei avea un an bun.
Era primul pe care-l vedeam, pe un drum de munţi.
„Un miel!", au înflorit voci, şi-atunci mi-am întors
capul, şi l-am văzut. Era alb.
Era primul, şi alb, în an.

Arătaţi-ne, cât se mai poate, numai miei albi.
Şi pentru toţi să fie şi primii.
Şi cu toţii să aveţi ani cum am eu: buni,
când vorbesc despre un miel alb.

ISTORIA CĂRŢII

Iau în mână o carte frumoasă.
Este Istoria Cărţii.
Mă adâncesc toată seara în toate scrisurile,
ca un profet în viitorime.
Sunt ore line şi ore grele.
Zac amorţit până un alt Abbas sau Akbar
sau popor saturat de sânge
deprinde gustul letrinelor.

„Şi ce?"
îi arunc inimii
care ar vrea un statut omenesc,
„Numeşte-mi ideograma ta!"
Când apare, solemn, îmbrăcat în raze,
Dioscoride din Bagdad.
Beau repede leacul de somn
(mult timp i-au ţinut locul
Amintirile unor şefi de state, până s-au rupt)
şi gata cu arta coptă,
cu pietrele mari din Nippur,
cu discul solar din Phaestos,
cu Peştera celor o mie de Buddha...
Voi dormi
într-o carte frumoasă.

CU PĂRINŢII ÎN SAT ÎN CĂRUŢĂ NOAPTEA

Am venit să-mi văd părinţii în sat.
Mama vrea să-mi dea un covor.
Tata vrea să-mi dea pământuri, grădini.
Deasupra, stelele – martori.
Mamă, lasă-mi dreptul să cred că mai pot
să-l iau
încă cinci mii de ani;
Tată, lasă-mi dreptul să cred că nime-n lume
nu-mi ia
şi nu-ţi ia nimic.
Eu am venit pentru acest poem.
Toţi leali şi deodată podul. Caii reali şi zeii
potcoavelor
care joacă leapşa cu munţii...

ŞASE-ŞASE

Faptul că nu pot să spun nimic
şi că pot spune orice

Faptul că trecutul este prezent
şi prezentul este trecut

Faptul că nimeni nu găseşte
şi căutăm totuşi

DOAMNĂ DE VÂRSTĂ ÎNALTĂ

O doamnă de vârstă înaltă, o bătrânică
salută ea prima, zâmbeşte.
„Servus, Aurel!“ îmi spune
cu un joc, pe silabe, de clape, un ton cunoscut,
o cheie în, poate, uşi
ce se lasă şi nu prea, deschise, un glăscior
de duh de scorburi travestit în copil
care te ia pe genunchi ca o mamă, te sărută greţos
şi-ţi pune-n palme doi sori mici, albi,
rotunzi şi îmboldind, „răule!“,
sfioşi şi deodată răzvrătiţi, porumbei sălbatici
cu care fugi printr-un şir nesfârşit
de odăi, de oglinzi, de vieţi.
„Servus, Aurel!“ m-au luat
într-o ţară de deasupra norilor clopoţei subţiri
din vuietul străzii, un vârtej,
am parat cu un sfert de nimb
scorojit, din icoanele ţărăneşti,
căderea lungă printr-un tunel de râsete, de fapt
plâns
cântec de lebede pentru surzi.

O bătrânică, o doamnă de vârstă înaltă ţâşneşte
în plină vară când nu te aştepţi
îţi atârnă pe după cap un colier de flori veştede
pe care pururi nu-l mai desprinzi
şi se pierde nevăzută-n mulţime.

ÎN LAVRA NOASTRĂ

Am resfirat pe cu totul alte graniţi
şumanele-mi negre de gânduri
Încât atunci când apare fosta mea dragoste
noua mea carte
– mă înrobise de-a binelea –
să nu găsească nici cea mai mică fisură
Ca o căţea pe lângă puiul ei
dat la străini
înstrăinate mi-au lunecat privirile
pe lângă titlu şi copertă şi nume.
Am apăsat cum apeşi scara
într-un crengiş
până la tare
în partea opusă a bolţii printre zodii
O stea murmurând încet
care-ar părea să-mi reţină atenţia amuţeşte
reîncepe.
Să mă mai gândesc.

CÂNTEC DE CĂLĂREŢ

Îngândurat, prin pădurea verde
Trece cine nu trece.

Calul zdrobeşte cu potcoava
Lacrimi de lună rece.

„Ah, neam al păsărilor pe sus,
Ce vrăşmaş v-a tocmit
Să îndoiţi nesfârşit meste cenii
Din Apus până-n Răsărit?"

CORONA BOREALIS

Nu e adevărat că n-am fost
Împărat şi Împărătească

Şi că n-am stat o dată cel puţin
prin echinoxul atroce
în jilţuri numai porfiră. Jertfim
la fel de mult toţi. Şi totuşi

Ne-a pus pe cap fiecărui
o mână în fier şi heliu
pe rând
acest arc înalt de ferestre.

Păsări cu ochi de somn
în partea de sus a nopţii
de nu de jos

ocoliţi prisăcile noastre
uniunea noastră de scări şi de aliori
Alexandriile noastre

C-am fost mai mult decât împăraţi am aflat azi
putea fi mai din timp.
Sărutaţi-vă! zice luna sfâşiind moaruri.
N-am văzut! zice cometa.

„NOTAŢI O ÎNTÂMPLARE FRUMOASĂ DINTR-UN POPAS ÎN JUDEŢUL NOSTRU"

Între pietrele care înconjurau biserica veche,
învelite în muşchi verde,
una nu părea a fi piatră.
Am răsturnat-o, era *Cazania* lui Varlaam.
Aici, în Ardeal, peste munţi.
Cea mai recentă însemnare, scrisă de-un preot:
din anul '912,
„un an de ploi şi incendii..."
Proptit în coaste, adulmec mirozna veacurilor.
Privesc la Sfântul Ioan cel Nou
care ţine o spadă lungă cum ar lupta
cu o altă-ntrupare a ciumei.
Şi mă-ncălzesc la grecesc iar soare chirilic.
„Valuri multe ridică furtuna pe mare,
Şi mai vârtos gândul omului..."
Apoi „grija şi frica începutului"
şi „grija şi primejdia sfârşitului" –
cum aş fi plâns pur şi simplu eu.

O amintire mai frumoasă pentru moment nu ştiu
să-nfăţişez la cinstit judeţ.
Am răsturnat-o, era *Cazania* lui Varlaam.
Nu părea a fi piatră.

IARMAROC

Pasărea ce se ţine pe creangă.
Durerea din ochii ei,
Licărirea din ochii ei, care parează.
Încordarea din ochii ei.
Cât se mai ţine. Dar se mai ţine? Pe creangă.
Cine ia pasărea...

GAZEL

În boarea voastră ies, flori de cireşi,
Aşa, cum, Cireşar în cale-mi ieşi.
V-aţi pus, negre tulpini, dalbe cămeşi
Cu tiv de borangic, dus fără greş.
Deodată juni şi moşi, cuconi şi uncheşi,
Altoi de soi, sunteţi în leat direşi –
Ca domni moldavi ce au lovit pe leşi
Ori pe spahii ori de-un alt crai megieş
Şi-n Ieşi, în Râm, la frânc trimit depeşi
Şi-n orice loc de vâlhvă, peş sau teş.
Linţolii reci, iarnă, în darn îmi ţeşi!
Cu sori de grai şi eu, de sârg trimeşi,
Ca Feţi-Frumoşi la curţi de smei urieşi,
Te-abat. Cum, plumb, pe gând nu mai apeşi!

C
L
A
I
E

Am
stat
unde-i
titlul
unde s-a
oprit şi
se clatină
fără larmă
Duh al gliei
căci se lăsa
noaptea pe văi
şi crugul mare
al zilei nu ne-a
fost pe-o măsură
am jucat acest rol
de ac de ceasornic
pe-ntinsul cadran al
stelelor într-o foarte
de tari arome lungă vară
când doi ochi negri de foc
au reflectat zării mele mult
mai înalte lumi decât cele
din susurul greu de osii
şi de blânde adevăruri
Am fost fericiţi cât
n-am ştiut că luăm
pulsul timpului şi
nu oasele ierbii
Mai mai să lunec
în sus Dar mai
întâi podina
Şi abia apoi linia orizontului

FLOAREA DE BUMBAC

De... nopți
se deschide-ncet

S-a făcut cât o barbă de patriarh
era numai cât o nucă
deasupra vazei de Boemia
fără apă

O adusesem
din Samarkand

Sunt... ani
Povestește în felul ei
Shahrazad
Și-o mai ține.

GIRUETĂ

M-au orbit dealurile la Cluj
Dintrodată de jur împrejur liturghii de alb
(Noi care stăm într-o pâlnie
dar și-ntr-o piatră de moară
e firesc să nu observăm)
Crini
îngeri în geamul străzilor
Veneau prin zi
convergent
încât am simțit că aș putea
să zbor
de jur împrejur și să scriu
pe atâta rotire lentă și sens contrar
și vastitate și iluzie

ca pe pereți din peșteri pajeri urcând trenând
săgeți și sălcii scoțând din veac
Le-am privit albul de papirus
în primu-i an de la fabricație
și m-am gândit la
Origen
și la alți bărbați care s-au distrus hărțuiți de cer
Autobuzul vira smucit
făcea spirale
cum aceste versuri
aceste bare
de care mă țin
să nu fiu strivit
să nu cad cum atâtea o cer
Și să primesc
în priviri
în sânge
în glas
ca muzici
stigmatele

Din toate punctele cardinale la Cluj

SCAMATORUL

Vă voi face o poezie

În unul din aceste cuvinte
pe care le întorc de pe o parte pe alta
nu spun în care
ați putea să o recunoașteți
și să știm în sfârșit cu toții
ce este ea

Simplă iuţeală de mână
şi puţină
neatenţie
şi iluzie
În orice caz nimic supranatural

Dar v-a scăpat...

NOPŢI ALBE, CU LUNĂ PLINĂ...

în care nu dormi, cu toate c-ar trebui,
îndreptăţi – câte stau să vină.

De hârtie, prin crengile încă goale,
străbătute de spleen canin.

Şi pustii. Veacul scade, dările cresc
pe norocul tot mai în clin.

Şi va fi echinoxul. Când prin cuvinte
e, cât cuprinzi, zvonul rege,

al sevelor. Nervi, precum flori de mină;
ziceri că urma alege...

UN OM DE LINIŞTE

Îmi amintesc de un om de liniște.
Dormea pe un fel de prispă la intrarea unei hrube
unde ardea un foc nestins.
Văpăile dădeau mult de lucru feţei în a primi
un croi pământesc.
Dar până la urmă a reuşit.

Veneam seară de seară să-l văd învârtind în
pietrele mari şi roşii
ca un drac în căldarea lui.
Aţi înţeles că făcea var.
Cunoştea clipa, din bătrâni, în care focul ajungea
la un rezultat precis.
Îi plăcea să repet că singur
o hotărăşte
sau că
nu este timp
şi nu sunt oraşe şi zboruri în stele şi războaie,
numai căciulile-stânci, de munţi
şi pârâul care îmblânzeşte singurătatea
ca să nu poarte
nenoroc
înainte de-a cădea somnul şi de-a intra în sat, însuşi
de demonstrat.
Viaţa apoi ne-a despărţit.
S-au scris poeme de toate mâinile: cu formă, fără
formă,
cu conţinut, fără conţinut,
pe efemer mizând, pe sordid –
în locuinţe dar şi-n cabane de munte unde versurile
sunt foarte lungi
şi sorţii nu mi l-au scos în cale, oricâte noi sihăstrii am
bătut cu... varul meu.
Nu ştiu: trăieşte, s-a dus în alte lumi mai destoinice
ori mai bune
şi unde totul e la-nceput
iar el e iar viitor, unul din focurile care mă ard şi
nu se plâng de un rezultat
precis.

Doar să-l gândesc – şi am regăsit liniştea.

SUZANA LA BAIE

De prea multe ori am tot amânat,
Plâng cefele lor pleşuve.

De ce numai lanţ cuvântul pe drum
Nu cheie care descuie?

Eram totdeauna cum ne-aţi văzut,
Râd coapsele ei pluşate.

Oricât de târziu nu-i prea târziu.
Ci viaţa, numai cu viaţa...

SCRIIND CU PIXUL

pe ultimul milimetru de pastă
se face această-nsemnare

ca
să

nu se stingă nici o fereastră
din câte ard prin înserare

ca
să

rămână dovadă că epoca
hidrocarburilor a fost

că
a-

tât cât a ţinut numai de noi
n-am cedat

DINTR-UN APRILIE

Colocviul Amintirii şi al Culorilor
trecut pe sub Sfânta Masă.
Lucrarea de Ţesătoare ce-o ţes Albinele.
Râul, cu Gust de Lut.
Absenţa celui care a plantat Pomii.
Docilitatea de Fete rustice a Staminelor.
Cai rontăind Lumini.
Busna de Fluturi a noilor Generaţii.
Din când în când leneş lovind Aromele
ca Smocuri într-o Bandură de Vânt
adormite.
Singurătatea în Cer a Plopului.

VIERMI DE MĂTASE

„Ah nu!" strigau frunzele
„scutiţi-ne!"
Ale ochilor,
ale mâinilor,
ale fălcilor,
ale inimii,
ale pielii,
ale lumilor de circuite din creier.
„Cel puţin
să nu vedem!"
În odaia de-un foşnet lung
ca un sfârşit
pe stratul de frunze
proaspete,
în satul
novice-n cultura viermilor.

„Ei da!“
de acum cu toatele
(de dud le ziceau şi frunze)
în lucru
cu mult dichis prefirate
pe drumul lung
al
mătăsii...

DUMINICĂ BURGHEZĂ

Lăsăm în noi să cânte şi-n ceas un liber cânt
Cum am flana prin ganguri de amintiri, spectrale –
Tei sting la vânt miresme ce-atât de line sînt
Că-n aripi turmele-atârnă, nu-n cruci, pe catedrale.

Un Puck din case-n scuaruri a scos numai pitici
Şi-un nor, de fapt seninuri, doar scutură şi pace.
O, un năvalnic să ne fi convocat aici,
Şi lanţul dintre *este* şi *nu-i* să-l poţi desface!

La împlinirea-i cată, toată-armonii (dar, vai,
Zeii cu-arc dorm în standuri, ca morţii), cea mai pură
Lucire a părerii de şansă. Fostul crai,
Poncif, martir, bard, retor – biet bronz pe-o piatră dură.

Nu pot guri rele spune c-am trecut orbi prin veac
Şi-a lâncezit în zale ce-n iad sta scris să ardă.
Dar orgile, zadarnic, sub bolţi, ca faguri, tac.
Şi vălul, semn să cadă, de kore, în zadar dă.

PLEIADELE

Sunt şase sau şapte
Depinde
Mi-aţi lipsit şase luni
ori şapte
Unde-aţi umblat
din mai până în octombrie
Bine-aţi venit cuvioaselor
Paraschivelor
Aparenţe prin aparenţă
aparenţei
Care ne numără

CU CÂINELE

Aş putea să-ţi dau un os
pentru cum te răstorni în Moarte
cu nepăsare
şi frumos
prin atâta lumină rece
să-ţi serbezi şirurile de fracţii
ale dinţilor tăi perfecţi,
blana, sexul,
printre şoaptele nesfârşite
ale toamnei
ce învârtesc la roata pământului.

Aş! ar putea el
să-mi răspundă,
sunt numai paşii lui Dumnezeu,
numai prin arbori se ţine azi
iar frunzele
care la trecerea-i se desprind,
se aştern
să nu-l doară
pernele
tălpilor –

ca să-ţi dau un os eu...

TREN PRIN MARAMUREŞ

Ce frumos e Cristos pe aceste cruci
Cu genunchii uşor arcuiţi
ca un copil tocmai gata să sară coarda
de corole şi de clopoţei

Din loc în loc printre plopi ce se desfrunzesc
turle subţiri ca săgeţi vibrând
Rup cu verdele câmpului prin albastru
Rup din noi

AVEC LA ROSE

Aplecat
cum ai inhala
peste ultima cupă galbenă
în octombrie
şi rotindu-te-n pas cu ea

Şi rotindu-vă
şi rotindu-vă
şi rotindu-vă
Fără să te mai poţi opri

*

încă

*

Pierdut cum ai fura
un ultim sărut
tipar
pe credinţă
de credinţă numai în clipă
între brume
care strâng cercul
şi pe care
le-nţepenesc pe unghii
cuvintele

*

Un trandafir
palid
culoarea frasinului
Într-un cerc
de triunghiuri stelare
Strângând şi el cu toţi nervii
ţinându-se
Ţinându-se
Şi trecând.

Îţi trimit o carte amânată
Întâmplător e şi numele meu pe ea
Întâmplător sunt vreo cinci ani închişi în ea
Întâmplător este nedatată

*

M-a durut
Am luat un calmant
şi mi-a trecut
Dacă nu te mai doare
la ce mai iei?

*

Omul ce nu se uită la mine
când dă mâna cu mine
fiindcă se uită la altul, cu care dă
mâna,
şi ce vorbea cu mine

*

Geniul ei: genunchii
Şi-i duce într-un mod tendenţios
Terori de prin ani când se vorbea mult
despre arta cu tendinţă

*

Se lasă cu primăvară
Cad stropi de unde-a stat gheaţa
Se-aud
din nou
când asculţi
încordat
trenurile

*

Dar astea nu zi de zi
Coborâm un tăpşan ocolim un zid
mai bătrân decât stareţul
Pavilionul într-un pâlc de pomi
unde s-au scris poeziile *O, mamă...*
şi *Singurătate*
Roţi pe asfaltul ud

*

Şi mai ştiu şi alte... alte
Dar tocmai pentru aceasta
sunt trist
azi

Şi pentru aceasta
îmi
trimit
eu
mie

scrisori

IARNA

Atât de viscolit ningea
Prin noaptea veche, submontană,
Că însuşi Dumnezeu mergea
Îngârbovit împovărat ca o cabană...

Văzându-i ochii-aprinşi, la fel
Cu două geamuri, sau ogeacuri,
Am stat şi-am colindat sub el,
Cu el, de el, mai multe veacuri...

Ningea atât de strâns, că vad
N-au mai găsit, la-ntors, de mână.
Făt-Frumos s-a făcut un brad
Şi Cosânzeana o fântână...

POEMUL OBIECT

Acesta nu-i un poem ca să poată fi folosit.
Ca să îndrepte, să surpe ori să înlăture
Sau să distreze, să mântuie, să deschidă
Poteci, spre adus din pădure lemne
Prin zăpadă. Să oprească intrări de fluturi
Şi de albine, din alte ţări, mai voioase,
Mai depărtate decât poveştile. Un obiect.
Şi ca orice obiect, doar pentru privit.
Pentru atins cu auzul, ca un parfum.
La nimic altceva să servească nu ne-am gândit.

FIŞĂ

Cu ochii, în aripi de mori de vânt
.....
Cu pielea crestată de mori de vânt
.....
Apt pentru mori de vânt
.....

PORUMBEL

Ce frumos
doarme
un porumbel
mort
pe trotuar

între paşii
grăbiţi
şi ca şi
pierduţi

ai secolului
XX

BISERICĂ ÎN MOSUL

„... Şi câmpiile Asire."
Am mai trecut pe aici, vaste nopţi.
Pe-această piatră voi zidi biserica mea
românească
în Mosul.
Aripi subţiri, generoase prin tării,
un bufnet surd sumbru luna.
Se încreţeşte pământul ca o mare,
se-nvolburează stins inima.

PĂRESIMI

I

Măr pădureț
lunguieț
mălăieț

Câte chipuri
de retragere din
istorie

Străpeziților

II

A venit
a venit tras de patru roți
de doi cai
a venit
tras de omida unui tren

În beci
a vorbit

III

Ghici
ghicitoarea mea:

Un cerb
un mistreț
un hultan

beți
din cleștar să bea

IV

Prin grădina vrăjită din pădure
stând

deghizaţi în viespi

Toma Alimoş
Harap Alb
Negru Vodă

inima să ne-o fure

V

Ductul acesta de elipsă
roşul ăsta de Vama

Izvodind

Cum de nu ne-am dat seama
până acum?

VI

În totul un om perfect

Lemn sălbatic sau lemn domnesc
îi era egal

Avea prăsele de sidef
şi tăişul tăiat la vârf
cum s-ar fi tăiat –
cuţitu-i de schimbat legi

În totul urmărit rodul

VII

Sus în crengi de stejar

Stufoase
ca o scară la cer

Cât cuprinzi cu ochii
jurîmprejur
îţi este ţară

S-ar putea
să se reîntoarcă

spun frunzele

VIII

Măr crescut între ulmi

Vorbind fagi
vorbind carpeni
vorbind mestecini

În casă
pe masă
lângă pâine

Lângă chitară

IX

Beţi Mâncaţi

Trece

în semn de voie bună

un plâns

prin Munţii Carpaţi

BUFNIŢE

Huuu
huhuru huu
Câte
buciume
Şi
tot
dragostea

MĂREŢIA ZĂPEZII

Săracii, săracii pruni, săracii frasini,
bietele sălcii! spune, bătrânul,
mergând pe străzi, cu popasuri, şontâc-şontâc,
mirat privind la crengi rupte,
la tulpini din rădăcini smulse, printre troiene.
Săracii...! Alunecă, se agaţă
de aer, cade şi moare.

HAIDUCEASCĂ

Mi se bate ochiul drept,
Ies la drum deschis şi-aştept.

Munţii mari şi mările
Nu-şi mai sting cântările

De vulcani priori, sub lună
Mereu plină, care sună.

Mi se bate ochiul stâng,
Nici nu râd şi nici nu plâng.

Fac din mână, nu mă ia,
Deşi goi trec, nimenea.

Boreselor, frazelor
Ritmuri, podghiazurilor,

Domni răi cu feţe de ceară
Din durde nu ne omoară

Că-n glonţ n-au grâu nici secară,
Ne-om trage din codru-afară

Pân-la altă primăvară
Ca frunza când roim iară.

ORA MEA DE ASTROMETRIE

I

După ce le-am găsit şi le-am slovenit
cu greu şi cu mult tact
raportate la Ursa Major constelaţiile
zodiacului
la-ntâmplare
treceau puncte luminoase ca în zilele
de târg de ţară din copilărie
m-a potopit ca un cor de îngeri şi am adormit

II

Am visat că sunt într-un punct luminos
din acelea pe care râvnindu-le mai mult le alungi
m-am răsucit prin cârja Leului
am întins un cort cu Bootes
mi-am frânt prin Casiopeea în zig-zag oasele
m-am întins deşirat cât Draco

III

„Să fim al naibii!" strigau
strigând
cu ochi de lunete
cu pâlpâiri ocrotitor trase – pară a lămpilor
„Vira Lira!" făcu un zeu
„Şi tu!" le loveam cu degetul
mijlociu
săgeată în unghiul de arc al degetului
mare
ca pe mingi de hârtie colorată
sub sfori de gumă
„Şi doamna Rariţa!"

IV

De-atâtea focuri m-am trezit lac de apă
şi chiar priveam într-un luciu
în care cerul din nou aprindea stingea
cărbuni
Pe la Scorpion
m-am pomenit cu imaginea mea
speriată
mii de secvenţe

„Cât spirit de metodă!“ auzeai
critici literari virtuali
pe câte-un nor sau morman de cărţi
luând premii în loc să dea
la mese ale raiului
Tot câte patru cu ochii în patru.

VERDE

Am ieşit la munţi la verde.
Ce-am râvnit am găsit: verde
frunza, iarba, ploaia. Verde
până şi pălinca. Pier de
verde, dacă nu zic verde,
căci până şi doi ochi – cer de
jad – stând jalea să-mi dezmierde
sunt tot verzi (vorbim de jder, de
brad, de lunci, de fag; Prier, de
ce râzi? Dor, mintea nu-ţi pierde!)
Verde verde verde verde

CĂŢELUŞA PECHI

A fost în călduri, întreg februarie.
A suferit ca un...om.
A dorit cu ochii în lacrimi, s-a rugat
în două labe, îngrijorată,
dar nu i s-a-ngăduit, după timp şi loc.
Apoi s-a stins, încet, focul.
Acum trece, absentă, de preţ, prin martie.
Ar putea perora sau scrie...

BIVOLII

lui V. Salanţiu

Desigur aşa cum umblaţi enormi,
îndoiţi sub nevăzute juguri,
negri,
sunteţi, „veniţi“;
şi adaptaţi,
căci păreţi însăşi străvechimea.
Ceea ce şi sunteţi de fapt. Intonând morţii,
ca-n stepe
cândva,
un cânt.
Ducând un soare roşu la munţi
şi scoţând din cadru
şi umplând Câmpia de somn.
Ce căutaţi,
lentori
printre lente dealuri,
şi nu găsiţi
şi întrebaţi dintr-o zare într-alta,
îngrijoraţi de căderea serii
şi fericiţi că ajungeţi în sat?

PERIODEUT[1]

Eu cu mine pe drum.

Aceasta nu e foarte bine
dar oricum
e mai bine decât deloc,
decât singur.

Decât oricum.

---

1 Călător cu pasul (grec.).

MONORIME

Să iau în mână şi să strâng
Ghimpii tăi toţi, floare de crâng,
Să-mi înflorească pumnul strâng
De tine, şi să nu plâng.

*

Tăifăsuiri prin Transilvanii
Că prea s-au grămădit anii.
Eh, dacă anii ar fi ca banii...
„L-am văzut la crâşma Stanii..."

*

Cine-nţelege de ce trăieşte
Lasă totul şi iubeşte
Chiar de greşeşte... Şi greşeşte,
Doamne fereşte!

*

Să mă acăţ de un acăţ
Să culeg flori de acăţ
Înnebunit ca şi alte dăţi
Că, Doamnă, nu te mai arăţi.

*

Dacă prin valea mea o să treci,
Treci cât încă nu-s reci
Pietrele, mustul fierbe în beci
Veacu-i tot douăzeci.

*

Ca la hangiţa lui un haiduc,
Ceas bate să mă duc,
Frunza e verde şi cântă cuc.
Om uituc...

*

Grai,
Mă trădai!
„Faptele, frate!“ te apărai.
Mai ştii drumul lor de rai?

*

Iarna o ţine într-un hei-rup.
Tup, pui de lup,
Îci pe genunchi la sărmanul trup.
Vino-n braţe să te pup!

*

Prin toate clinele şi dăţile
Prin toate cetăţile
Câte-ale tale sunt toate dă-ţi-le,
Bunătăţile!

*

Că am scăpat de grea furtună,
Să trecem puntea-mpreună.
Să te sărut, uite-aşa, pe... lună.
Cât cerul nu se răzbună.

*

Şi m-am urcat, cică, pe o şa.
Cum să plângem nu prea ţinea
Am râs, atât cât se cuvenea.
Mâine, vom mai vedea...

VIS CU CAI ROŞII

Se făcea că au trecut graniţa.
Păşteau printr-o iarbă verde necălcată de pas de om
Într-o margine de fântâni sărate
şi printre rare roţi de jnepeni ieşiţi din timp
vorbind numai cu huma
cu vagi miresme de genţiene
cu câte-o stea ce lua forma unei viespi galbene
îmbrăţişaţi din trei părţi de cer

Şi el întindea spre ei mâna

Să-i prindă, să-i cheme, să-i ia-napoi
Şi nu-i putea dobândi
Erau ai lui, îi recunoştea
din nopţi de catran şi foc
din zor la târguri de toamnă, din zbor de sănii
din mânat prin muncelele moi,
clisoase, când doar copitele ştiau vatra
complet pierdută a drumului

Dar pacea lor îl sfida
şi joaca, reuşita în a se da
huţa pe creasta spinării,
sporirea smalţului stacojiu al crupelor lor
ca-n arătările iconarilor

Totuşi încet, cum i-ar desena
prin aerul greu de iodoform
a stăruit încă mult timp – i-au spus vecinii
de pat în camera de spital
tatălui meu pentru care se scrie această rugă –
mâna cu vene tari, vrând
să-i ia-napoi, cum se depărtează
ca unici piloţi ai lumii
să-i împiedice
caii roşii

Am veşti că nu mai am veşti
Că duce iar cerul cu lună, cu stele,
cu ploaie, cu soare, cu ceaţă
între loitre, printre vâlcele, sub nişte munţi,
într-o ţară
unde-mi ţin aurul

IANCU (3)

Pentru un hoţ de împărat,
tot nedesupărat...

O, de-am scăpa de cei câni habsburgi,
di, caii noştri murgi!

poate aş duce şi eu la alţi
crai şi munţi mai înalţi

aur şi smirnă şi drum de fum –
pentru care jertfim şi-acum,

ştiţi voi, Buteanule şi Axinte,
tinereţe şi dor fierbinte.

Pentru un hoţ de împărat...
Di, măi copac rotat!

STÂLPĂRI DIN LUNA NEBUNILOR

„Dă-mi brânci să ies din codul eticii"!
ţiganul smolit râdea.
Şi-adăuga la mulţimile de inele,
în părul ei, încă unul.

*

„Noi ne iubeam ca bezmeticii",
traduc din Apollinaire.
Prin înalt de clopotniţi
de unde văd
şi-o spun lumii-ntregi
imensa scenă
în care stăm pe pământ imuni
în ierbi de fărădelegi.

*

Dă-mi un răspuns cât mai pot răspunde –
să-mi fie „stâlp" şi să-mi „zică moşu".
Nu-i semafor, de o viaţă, unde
roşul să nu-şi bată cocoşul.

*

„Să te am de turtit şi de umflat",
vorbea cu mingea un apucat.

*

Eh, extra muros, în cel boschet!
lucru de spus cât mai încet.
Strâmb, sfânt, cu silex desenată,
umblând, urmând a fi vânată.

*

Eh, buburuză spărgând prin bluză,
sfidând dinţii gerului!
Ochii, deodată,de Meduză,
ai Herrei, prin slava cerului.

*

La rugăminţi răspunzând, la glumă,
Diana arde pe-un rug de brumă.
„Cal mai de fildeş n-am călărit"...
Eşti şi-azi în şa, dacă n-ai minţit.

*

Doar la de-dulcele-ţi mă gândesc.
De care soarele, luna, stelele,
când intră-n post înnebunesc.
Şi-mi ard în Spanii toate castelele.

*

„Ci numai fruptul viei tale..."
Ochii-ţi fântâni, margarete.
Strânge, cu sete, la piept, Poete,
vorbe! şi valea! „Vale!"

„NUMIŢI PE CINEVA CARE SĂ VORBEASCĂ ÎN LOCUL DVS. ÎN CAZ CĂ LIPSIŢI"

Surprins şi rănit
de acest *în locul*
Mai bine-mi fac
puţin timp

Şi nu fiindcă n-aş şti
vechi dictoane
Sau că aş şti şi altceva
decât să numesc

Mi-ar părea rău
să nu pot vorbi
Cum atât de mult m-am temut
pentru orice literă

Vă numesc pe toţi şi pe toate
la urma urmelor
Nu este cazul
dar alt mod nu este

COLIND

Spre pomenirea numitului Gheorghe Şincai
din Şinca, sau la o nouă lectură a
Cronicii românilor şi a mai multor neamuri.

A pornit regele Decheval
Carele şi Diurpaneu s-a numit
şi a prădat peste Dunărea-n jos,
ci Traian ca un viteaz ce era
încă n-a întârziat

A întins dinspre Mèsii pod
pre douăzeci de stâlpi
în râu vâltoros plin de moală
a mirare îngust
(cu cât cură râul din lat
în mai îngust şi iarăşi din mai îngust
în mai lat, cu atât ... Să nu crezi!
Iar loc altul nu s-a aflat).

Şi în anul acesta 106
mai mult în Dachia a fost.
Stăpânind visteriile Streinului,
jărvind şi mulţămind zeilor,
diregând cetăţile şi făcând
căile şi-apedusurile.

Apoi s-au izbit în lănci schitele,
sarmatele, hunii,
alanii, taifalii, avarii, antele,
Paravatul şi Constantin.
A greşit, n-a greşit Aurelian –
nimeni acurat ştie.

Şi s-au zidit şi custă altare
câtă frunză şi iarbă.
Am trăit, cât am trăit, bine,
scrie Caiu Plautian.
Acum povestea mea s-a făcut,
acuşi se va face a voastră,
să trăiţi şi vă bucuraţi.

În felul acesta în anii lor
şi astăzi se ostenesc:
Craiul în Sarmizoghetuza,
care nu s-a lăsat şerbit;
Nerva, pe cele două ţărmuri,
cu soarele şi cu luna.
Cartea, ca drumul din poveste,
Ler oi Leo ...

RITUALURI (1987)

ROMANŢĂ LITERARĂ

Iunie, flori de tei şi de trandafiri
o lumină care citeşte
Cui să-i trimitem, inimă, o scrisoare
care să nu fie returnată
şi să ajungă la destinaţie totodată
pe fire de aur subţiri?

Iunie, prevestiri dinspre Eminescu
flori lungi peste izvoare adânci
trandafirii lui Macedonski lovindu-şi cupele
de forma de cupă a rondelurilor

Ne păstrăm în etern românesc.
A fost iarnă şi-i primăvară, tocmai trece
şi îţi cruţă, inimă, arginţii.
Sunt mai multe lumini care citesc
şi ne împing din vâltoare în vâltoare
Ci toate la nivelul minţii.

CUM?

Omul care vine purtând măciucă,
de raze,
spre noi.

Spre ţări,
spre copiii care duc Legea
prin ţarini,
spre apa râului.

El vine, cu măciucă de raze, falnic;
în raze îi arde faţa.
O mantă de scrum ţine loc de aripi.
De ce vine el spre noi?

Nu stă, oricât îi rotim oglinzi
şi-i înălţăm stavili, semne.
Vine încet şi sigur. Cum îl oprim?

Cum, deci, că nu-i făclie
ceea ce poartă,
besmetic,
deasupra capului,
să-l facem să înţeleagă – să-l întoarcem
pe omul în raze
din drum?

SCRIS CU PANA

Găsesc o pană de pasăre
în grădină
pe jos
printre foi
în superbe degradeuri
de
gri
O iau în mână
amiroase a cer
Fug în casă
o înmoi în cerneală
Şi ca de o mie de ani
scrie

SPADA LUI ŞTEFAN

E adusă pe-o masă din muzeul Porţii.
Ca-n statuile incredibile
grea şi lungă, un test pentru uriaşi,
şi inscripţia slavonească
Io Ştefan Voievoda, de peste graiuri.
Lăudat fie braţul lui!
Un pod înalt stă oţelul,
dar cel mult să-ngenunchezi,
nu să începi să mergi pe cerul
albastru al lamei reci, te-ai putea gândi.
Înţelegi că poţi să-l atingi.
M-aş năpusti să o fac cu buzele, aleg floarea
mânerului formă de cruce,
dar ... „degrabă a vărsa sânge nevinovat" –
şi cu toţii-n smerită evlavie.

PETRECERE

Vine un cuvânt din pădurea verde.
Povestind, ne prinde târziul.
La plecare, îl petrec până-n capul câmpului.
La întoarcere, mă conduce.
Îl petrec iar, nici ştim cum se scurge noaptea;
Şi cine conduce pe cine ...

CULEGĂTORII DE VÂSC

Sosesc,
îşi dau cu pumnul în frunte,
îşi spun „Este"
şi „Nu l-au luat"
şi fac un tur de onoare în jurul tulpinilor,
cu ochii măturând cerul.

Oraş,
om de bostan,
haită de blocuri şi ochii de lupi ai ferestrelor
unde ceasurile iau vamă,
arici cu ţepile-n nici o stea,
azvârlit iernii
ca un os după ce l-ai ros.

Iată-i
sosesc, îşi pun boccelele lângă Leagănul
de copii,
un gard viu,
ciorile reci şi de-un vid cu ei
le simt vârfurile de ţigări aprinse ale privirilor,
se ridică şi fug drăcuind,
pumnale în carnea frigului,
şi zvâcnirile cerc de flăcări ale tălpilor goale
muşcând din scoarţă ca gheare
dând o mână de ajutor palmelor bătucite,
dând cu sârg la porţile raiului.

Raiului,
florile dalbe,
ale tatălui devenit prunc şi-ale mamei pruncului
şi-ale pruncului tată în aur,
„fată de maior" tânără,

sânge tânăr, în lume, sânge,
cel ce veghează mai sus decât biciul,
şi făcliile
toate aprinse,
candelabre pe crengile moarte de uscate,
din baros şi din fier lucrate,
la-nălţime, în dreptul lunii – păzeşte, hei!
dinţii roşii ai secerii ei.

Vâsc,
vindem vâsc!
Dau buzna-n pieţe, în străzi vânzătorii de vâsc,
buni de gherlă şi răi de plisc –
o creangă ţie, cum ai desprinde-o din Carul Mare
până-n Cefeu
la-ntâmplare,
o creangă vouă, cum ai desprinde-o dinspre Perseu
până la Leu,
spânzurând de-un leu.

Şi coboară
pe glia care ni-i leagăn
la boccelele lor smucite
de lângă Leagănul de copii, cei doi fii
ai Vedelor,
şi mai negri.
Se-nalţă surd, glas nu scot,
leagă în linişte glob de glob, ca roiri
de sisteme solare,
aprind ţigări
şi lung printre clopote, printre maşini
umplu de sacru vieţile.

31 decembrie 1985

STROFE

Cum de eşti, Criş, atâta de stătut
Şi mort, subt poduri, la Oradea Mare,
Când Repede prin munţi te-am fost văzut
Şi Alb, sfărmând în stânci mărgăritare?

Cum de eşti, veac, atâta de zorit
Şi scurt, când nesfârşit urcai în zare,
Cum te opreai, vorbeai când am venit
Întâi în viaţă la Oradea Mare?

Părinte-al Poeziei Noastre, ce-i
Că le ciupim în treacăt, la-ntâmplare,
Nebuni, cu ochii numai, pe femei
Şi nu cu mâna, la Oradea Mare?

Cum de stai, Criş, atât de mohorât
Şi fix în strofe, la Oradea Mare,
Când de semnificant griji n-ai târât,
Când pe semnificat mergeai călare?

În turn Marşul lui Iancu a sunat
Să fim iar, poduri, gata de plecare.
Clădiri de turte dulci, m-aţi fermecat:
Nu se mai pleacă din Oradea Mare.

LUCRĂRI GOSPODĂREŞTI

I

E loc, îi spun grădinarului, care vine din parcul oraşului când şi când să zvântăm o ţuică, e loc, în unghiul ogrăzii unde-s agrişii, să sădim, mă gândesc, un nuc.

De fapt eram în cu totul alte lumi când se ivi cu surâsul lui de orz, dar paharul i-l pun rotund, şi c-un atare secret ascund cum nu se poate mai bine un iad de gând.

Loc ar fi, şi nu o pornim de la sâmburi, vă aduc unul mărişor, spune el, spre o rază ce-i taie unghiile, vă aduc un puiet semănat de ciori.

Semănat de ciori?

Semănat de ciori. Ştiţi, cum zboară spre cuiburi, purtând provizii, mai scapă câte o nucă, din clonţ, iar ploaia, vântul o-ngroapă, şi uite-aşa, unde nu te-aştepţi, în câţiva ani, aţi ajuns la rod.

Încă unul? îi torn licoarea de culoarea vieţii, maşinal, vieţii care se scrie aici singură şi-i mai bună decât moartea, oricum, încă, pe pământ, cu ochii la prunul cernându-şi frunzele peste masa ca o tăcere, de-afară.

Încă.

II

Iar la primăvară sădim un păr! vorbim privind înspre cealaltă parte a unghiului unde vezi după gard un bătrân care tocmai a isprăvit de clădit frunzele-n chip de mormânt, la putrezit, şi îşi suflă-n pumni mulţumit.

E un frig de să moară de râs vrăbiile, nu alta, în hârjoană pe crengile foarte strâmbe şi noi ale puiului de viteaz din poveştile copilăriei intrat proaspăt în viaţa ogrăzii şi încă neînvăţat cu vorbele noastre care lucesc la al doilea tur. Prună? Prună! Păr, de ce? Păr, c-aţi vrut; ştiţi, spuneaţi ... Ah, desigur! nu-mi amintesc, şi fac iar plinul, mai vechi cu o lună.

Nucul stă cât de cât, în ciuda grabei cu care pământul se învârteşte spre est şi pentru că zdravăn sub rădăcini i s-a pavat un fundal de piatră, cum e datina, să nu se tragă-n jos vlaga, în loc să ...

– Cra! trece un stol pe deasupra, negru, spre vest, cum ar lua în primire lucrul sau ar fixa.

Ne fixăm în călcâie bine şi stăm cât de cât, şi noi, în picioare, pe pământ, scânteind de brume.

III

Şi acum, că sunt primii fulgi, se va fi prins? Vom vedea la primăvară.

Acum doarme ...

Acum doarme, cu toţi ceilalţi ..., se descrie cu braţul o roată. Ei nu lucrează iarna.

Şi atunci frunza va fi dovada. Atunci frunza. „Eu nu ung gura cuptorului / Dar ung ochii ...", îţi aminteşti din Vovidenii[1]. Da, e Filipul cel şchiop, o sărbătoare care se ţine, „pentru vederi" şi în contra lupilor. Şi pe care n-o ţinem.

Atunci la primii ... La primii muguri! răspunde omul cu păr de orz, iluminat (Nu uitaţi părul!) de para focului ţuicii, această apă „la privegheat", şi (Cu sănătate!) văzând departe.

CÂND TRECI PARCUL SPRE CASĂ, MAI NOU, ALTFEL

vezi două eleve în uniforme, ca pinguinii,
vorbind lâng-un plop bătrân,

---

1 Fragment dintr-un descânt care se rostea la unsul cu lut al cuptoarelor şi pereţilor, spre a se unge ochii lupului – în ziua de 21 noiembrie, a ultimului dintre Filipi (nişte zei ai casei, nişte penaţi sau nişte foşti zei peste lupi) care se ţineau începând din 14 noiembrie. Cf. Tudor Pamfile, *Sărbătorile de toamnă* ..., Bucureşti, 1914.

vezi un filolog între două vârste, în pantaloni grena,

vezi o femeie râzând unui gând, străbătând aleea
în sens opus şi cu cercei verzi, însă nu poţi şti,

vezi o pereche de blugi strunind, ca pe-un cal de curse,
pe-o bancă, frenetic, o zveltă fată,

vezi dealul distilând rugini,

vezi printre gândurile tale o întrebare de un bon de
lemne de foc,

vezi stăpânii lătrându-şi câinii,

vezi o familie mâncând din pachet,

vezi o sfială redresându-şi bluza,

vezi o statuie încreţindu-şi sprâncenele pentru noi,

vezi o pasăre colorată ocolind o nuntă de ciori care
sunt negre

şi-o fereastră arzând,

auzi un sunet pe sus, de lemn, o chemare poate, un
semn –
întinzi mâna şi prinzi castana.

FOTOGRAFIE LA MINUT, VECHE

„alteori din unitate se formează iar o pluritate"
(Empedocle)

Suntem cu toţii, familie, în grădină,
Între meri şi peri înfloriţi.
Pe masă pâine şi vin şi oglinzi soarelui,
Dar tata se ridică şi pleacă.

Ştim toţi că lumea e bine alcătuită,
Din foc, pământ, aer, apă.
Dar el deodată, ca fript de-aceşti patru stâlpi
O ia pieptiş înspre ei.

Pentru pământ are-un plug de fier ce-l mai văd,
Iese cu el pe muncele.
Trece o vale şi-un deal, înc-un deal şi-o vale,
Întoarce şi-ntoarce gliile.

Pentru apă, îi ajung cele două râuri
Ce ne fac să fim între murmure.
Intră în ele cu caii, legaţi, să-i scalde.
Dar nu uit nici ploaia, roua.

Pentru foc, iese-n munte să taie lemne,
Molizi, dar şi frasin, carpen.
Le aduce pe sănii ori pe telegi,
Le zvârlim în cuptor ca-n soare.

Pentru aer, bate Ardealul şi Moldova,
Cu suflul lui îl sporeşte
Când suflă-n pumni, cum om la oaste, ori în lampă,
Când trece fumând din cuhnii.

Dar pentru aer mai are un fel, se face
Un caer în braţ de-arhanghel
Şi zboară din stea în stea până-n altă poartă.
De unde nu-l mai vezi, bunăoară.

De ce să nu poată fără ajutor, singure
Războiul, stihiile grecilor?
Tuspatru – în formă, la lucru, iarăşi
De când una-s prin el şi-i toate.

Ne adunăm, suntem vast prejmuiţi de tata
Între meri şi pruni lăcrimând.
Pe masă pâine şi vin, nimeni nu se-atinge,
La nesfârşit moartea-n lucruri ninge.

SINCRETISM

Vine o pasăre colorată
prin noiembrie fumuriu.
Ah da! mi-amintesc din ani,
eşti „pasărea colorată".
Eşti o mică surată şi tu,
tresar, imam
într-un turn solar solitar,
să te ci(ns)tesc cu voce tare;
să transformăm în culori focul.
Am şi uitat
de corbii ţopăind droaie,
de cutia lor neagră, scriind de noi;
de negrele lor abae ...

CASTANUL DIN GARĂ

Ne vom gândi mereu la castanul vast din gară
La care-un ins cu şapcă trudeşte, un lungan,
Să-l stingă, să-l doboare, să-l muşte din secure,
Ca un apocaliptic, sârguincios cloţan.

Doar în septembrie anul şi-n dimineaţă ziua
Iar viaţa, viersul, veacul – la ultimul pătrar.
Crima-şi urmează mersul: un colier subţire
Cutează-n scoarţă prime sticliri de chihlimbar.

Cum să oprim, prieteni cu ochi plini de iluzii,
Cu cărţi sub braţ, cu sânge ardent prin veşnicii,
Din zori cu fum şi şuier şi-acari, aceste grave
De telegraf semnale prin trunchi, spre frunze mii?

Lumea foieşte-n preajmă amnezică şi surdă,
Pe ramuri turturele se mută-n sus grăbit.
Din carapacea verde, cu ţepi, un fruct nu cade.
Un fierăstrău lucrarea va duce-o la sfârşit.

Şi trenul se urneşte. E semaforul verde.
Va fi lărgime-n lucruri mai multă, cât pofteşti.
Vor fi peroane goale şi mari, sau pline, vuiet.
Nimeni nu trage-alarma, urlând prin vămi cereşti.

Ne vom gândi mereu la castanul vast din gară
Cu gânguriri şi zboruri, înalt, stufos, pe rod,
Din care dinţi năpraznici, tăios, ca din planetă
Spăimoase infinituri, cu nepăsare rod.

Îl las, stă drept, e-acelaşi, desface braţe, – arată
Spre străzi şi bolţi cu şoapte şi munţi la zări mereu.
Coroană Boreală, colierul lui de toamnă
Crestat hirsut şi sigur sporeşte-n trunchiul meu.

Pun gări de gări să plângă şi sălcii lungi şi poduri
Din Săreţel la Cluj şi din Cluj la Săreţel.
Cum să uităm, prieteni, că vine-un ins cu şapcă
Şi cu secure mare, şi să scăpăm de el?

LIPSCANI

Cu bani, în vârsta de-a patra, de pe Şelari
şi Covaci
în strada Lipscani.

Haine-atârnate, muzică, flori
şi flori
pe strada Lipscani.

Pe când se poartă pantalonii de piele
la Ele
şi-s unduioase ca nişte iele.

Ce frumoasă rămâne strada Lipscani;
indiferent de sisteme
solare
nervoase,
filosofice,
monetare
şi fericită cu câţiva bani –

unde-ntre mari contraforturi
de viaţă
ca un turn gotic,
imun ca un cal în ploaie
la săgeţile anilor toate care cad roată,
turci în frescele Voroneţului

(Curtea Domnească la câţiva paşi, ţi-aminteşti deodată,
unde se taie nasu-ndrăzneţului),
să faci faţă să faci eforturi.
Un flux uman ne-ntrerupt care-şi schimbă sensul
ca taina mării la Halchis,
de nat pestriţ şi al nimănui,
de inşi ce cumpără şi vând, de
femei pietroase
cu pielea-n teci de piele lucioase,
şi săbii fulgere, când stau să fulgere.

Cu bani în vârsta de-a patra, de pe Şelari
pe Covaci,
vreun crai să pari;

căutând febril o ieşire, un colac
de salvare
pe-aşa o mare,
o uşă spartă
de mâna lui Dumnezeu ...
O firmă:
„Obiecte de artă"!

GRĂDINI REGĂSITE

Frunză, nici un vânt prin frunze, soare blând de mică vară,
Pomii spoliindu-şi ţara pentru cel mai scump chilim,
Brunul, galbenul şi ocrul, teracotul, roşul iară ...
Ce-ar fi-n noi azi, dor să ningă moartea multă, să primim;

Să luăm drept cântec plânsul şi drept flori gravele candeli
Ce vorbesc numai icoanelor din suflet, din trecut,
Ignorând în cer vestire bună, rea, tot de arhangheli,
Să uităm brumele ce-ascund în astralul, net sărut;

Să purtăm la fără pic de pătimire-n veac judeţuri
Şi de fără găici sau franjuri sau smerire alt veşmânt
Biata cât de la înecuri şi pârjoluri şi îngheţuri
Am salvat pe drumul mării şi-al mirării pe pământ?

Rău n-ar fi, răspund larg aur elamit, argint şi platini,
Agisymbe, cât timp noaptea bate margini, n-a muşcat,
Şi cât sar, să dea o mână de-ajutor, candori şi datini,
Păsări stoluri la rădvane de safir, pe bonuri dat.

Şi stau nimb să poarte tracici cavaleri ca-n anii tineri,
Corn de vânătoare prinde-n nervi contur desmărginit.
Plouă cu scrisori, cu dijme, cu stearini, cu sfinte vineri,
Frunză, fir de vânt prin frunze, răsărit şi asfinţit.

CEAŢĂ

Lasă să fie ceaţă, o ceaţă deasă,
să nu se vadă stelele,
să nu se îndrepte degetele care ne-arată,
nimicul,
din toate ... icurile,
să nu fie limpezi clopotele,
să nu ne vedem hotarele unul altuia
şi spaima ce-abia o ducem,
să nu ne oblige să stăm cu noi iar de vorbă,
în dosul chiar şi-al cuvintelor.
Deasă.
Să fim noi înşine.

BACONSKY

Te gândesc prin oraşe de frontieră,
„Poete!",
îţi aminteşti?
unde aranjam *vânătoarea* noastră *de noapte,* atâtea
nopţi,

ca-ntr-un text de García Lorca.
Îţi aminteşti, este vocativul tău,
care-ţi păstrează încă intonaţia, căci nimic în lume
nu era mai presus
în presupusele, tinereşti mantii
când puneam pe gări stăpânire, şi pe hoteluri
ca trimişi exclusiv ai liricii.

Femeia nu încăpea în rosturi.
Deşi „un incendiu somptuos" obseda Vinea,
aprindeau în vegheri amplu
„minunatele", da, Beniuc,
luând ades locul ciutelor
sau al superbei *Frumoase roşcate,* în crucea binoclului,
încăpeau un dor viforos
pentru Deschideri şi Primăvară, şi-o grea încredere,
legănări de crengi veneau ritmurile
şi la arhangheli, având Sodoma
şi Gomora să le treacă prin foc,
fugeau aluzii şi metafore, de prin Ady,
căci de dragul fluenţei suflului
metafora o vedeai ca pe Lot privind
înapoi,
deci pe veci pierdută ...

Şi-acum, încotro şi cine?
Un pat de pământ brutal, învelit cu iarbă,
citadin înrăit ce eşti
o clipă-n războiul giganţilor

sub marile pietre căzând prin toate oraşele
surpându-se din toate turnurile,
membrană de amplificare
la un vuiet spărgând din infern, de care vorbeai
într-un car de foc al profeţilor.

Acum, presimţirea ta,
cum s-ar opri brusc un film din vis şi m-aş trezi,
adierea unui refren dinspre munţii Rodnei
unde urnim de pe Corondiş roţi
de stânci, să ascultăm brazii,
rătăcirea ochilor roată din turnul Goliei
spre un nord ce-ţi răpeşte copilăria
şi unică irascibilă suportabilă
Poezia –
inexorabil,
care venea oricând o chemai,
prin care revii, cum spuneai odată, *cândva, ca luna ...*

Pe care-o scrii la o masă sigură.

HORĂ CU BA

Ba! răspunde, Ba! răspunde, Ba!
Cine trebuie şi el să-mi dea.

După ce eu zilnic totul dau-l,
Cum să te mai, Doamne, zău, cu Ba-ul?

Fire-ai tu să fii de Baul! Bau!
Fac deodată, şi iar ... au! şi Au!

Bau! la el şi Bau! la mine. Cine
Intră-n horă latră – şi nu-i bine.

HORĂ CU DA

Da şi Da şi Da şi Da şi Da –
Două litere, un D şi-un A.

Bine, domnule, n-ar fi mai bine
Să păstrezi ceva şi pentru tine?

A da totul. De, pe D mai zic
Să-l arunci, aşa, ca pe-un nimic.

Dar pe A? Când înspre Omega ...
Să-l vinzi, când ar fi să-l cumperi? A!

MONADĂ

A fost frumos Azi
dar mai frumos Mâine

Cu toate că va fi mai frumos
Ieri

unde amândoi
suntem mai frumoşi

PIETÀ

Pentru *Sărutul* lui Rodin
se cară această piatră.
În spate.
De câteva mii de ani.

Vei sta pe genunchii mei,
vor avea pâlpâiri de candelă pândele
conştiinţei cărnii tale.

Şi nimeni nu-i păgubit.

Singuri ca doi Crişti
care se sprijină unul pe altul coborând
de pe cruce
vom fi singuri.

NUMĂRĂTOAREA INVERSĂ

Grea este, foarte grea
Numărătoarea inversă, care-ncepe,
Viaţă cât cade-o stea.

Hotar – anul 2000.
Să zicem, un Cincisprezece,
Lacrimă, când te scrii

Pe vâltorile gândului meu.
70 de ani.
„Ce mai, a trăit tipul ca un leu!",

În langaj frumos de golani.

A trăit, n-a trăit, supus.
S-a gândit la o carte, nu s-a gândit
Şi Paisprezece ca dus.

Hai, paisprezece-jumate.
Ce titlu şi ăsta, înscris în aur!
Încă visa se poate.

S-a visat prin ţări streine.
A zis, s-a zbătut, a-ntrebat, a scris,
Şi Treisprezece! nu ţine ...

S-au brodit astrucări, nunţi
Bani iar, un concediu în munţi, o rată
Şi Doisprezece, mărunţi.

Şi Unsprezece, de glorii.
Când vezi înapoi un drum numai nestemate
Şi stai şi depeni istorii.

Şi Zece, curat zece.
O sorcovă, iarăşi, de ani, arzând;
Un alt chip de-a te petrece.

Şi-un ceas de bilanţuri, ninge-plouă!
Ai văzut? A trecut.
Şi şterge-l pe zero, pune Nouă.

Doar, cine scădea nu ştie!
Pythagora, punctul de sus al tău.
Ca o intrare-n copilărie.

Deodată Opt. De un an te-au trimis la şcoală,
Unde înveţi să asculţi vânt.
Suflet plin şi straiţă goală.

Deodată Şapte. Cât zilele săptămânii.
Cu ce începi să faci Kosmos-ul?
Cine sunt robii, cine stăpânii?

Deodată Şase. Ajun de sfârşit de rai.
Depeşe pe toate drumurile
Şi focuri – de jerăgai.

Şi-n fine Cinci. Pe degete se învaţă.
Ai sărutat prima fată-n joacă,
Mai ţine o dată-n braţă.

Atât! Căci cu Patru, cu Trei, cu Doi
Morişti se învârt zănatic
Şi prin poveşti despre Viaţa-de-Apoi,

Într-o ceaţă trandafirie,
Pământul fuge de mari zburători în astre,
Mintea simte şi inima ştie.

Contaminează, beţia de alte spaţii!
Sunt inelele lui Saturn,
Sunt toate noile generaţii

Care cu altfel de aripi, de pajuri, poate,
În clinchet şi bucurii, peste zid, trec –
Şi Unu, a tot şi toate.

Grea ne-a fost, foarte grea,
Numărătoarea inversă, soră lume,
Veşnicie cât cade-o stea.

1986

ÎN MUZEUL ETNOGRAFIC DIN NĂSĂUD

Mergeau în războaie bunicii noştri şi străbunicii.
Se antrenau înainte în „loagăre", îi luau
de lângă pluguri şi de la stâni şi de prin parchete
şi-i aruncau în linia-ntâia.

Vorbeau de ei şi-mpăraţii.

Mai mult mureau decât omorau.

Cei norocoşi se întorceau cu mustăţi răsfrânte şi purtând
coardă.
Cei mai puţini, cu picioare de lemn ţintate, umplând
târgurile
de amintiri, de bufniri de tun şi
vorbe nemţeşti.

Erau pururi ai Europei.

Ca la cărţi îşi schimbau duşmanii.

Dar toţi până la urmă se transformau în şcoli şi spitale
şi-n alte drepturi ale românilor ardeleni.
Deci învingeau într-o luptă proprie
până la urmă –

să le refacem din zdrenţe steagul.

Să le brodăm acum din cuvinte şi noi un steag.

SIGLĂ

Că anormalul e normal
că normalul e anormal
uit din când în când
şi plătesc
până la ultima centimă
Dar altă cale nu ştiu
spre ieşire
spun florii de agavă gândul

Va fi un vânt nou prin litere
cum s-a prezis
şi un vânt de voie bună
altfel de ce să ne istovim caii
din picturile rupestre
şi şoimii
printre sloiurile de gheaţă
ale focului

SPOROVĂIELI CU SERGHEI ESENIN

E-n februarie, ninge şi e-ntr-o zi de miercuri
Şi n-am murit de vreme, ca toţi în iad să fim.
Cum să scăpăm, surată, de cele grele cercuri?
Spun doagele-ntre ele, strângând în braţe vin.

Afară cerul palid ca-n basmul tău şi – semne
Dând – sateliţi prin stele crud ne despart, gândesc,
Spre beci când îmi tai calea după un braţ de lemne,
Cu crize de tot neamu-n război supralumesc.

Iubită am doar focul pe troznet pus, din vatră,
La care m-am întors insolit, definitiv –
Baudelaire, din Montparnasse cum, în epoca de piatră,
Să-şi scrie Uriaşa, ar regresa parşiv.

Bani nu, căci nu se poartă, să bat Americi groază,
Din minţi zvârlit de Eros în cel mai buf colind;
E drept, engleza n-o ştiu nici eu – ar fi o bază –
Aceste mici cârtiri despre miercuri când le prind.

Ca-n Gordion, cu barda, sufletu-mi un Vezuv e,
Izbesc, şi-arunc povara din braţe, şi-n şiştar
Pun gura, sugând laptele vieţii *uva, uvae* ...
Imaginari noi; vinul, şi el imaginar.

Ceea ce, lăsând gluma de-o parte, e chiar bine.
Şi că nu-n leat ni-i veacul, cum vezi, nu-s supărat.
Ninge, Serghei Esenin, cu spor, ca-n basm la tine.
A fost un dor de sănii – a fost „un paltin beat".

PESCĂRUŞI

Au zvâcnit de prin ceaţă şi au dansat
Pescăruşi peste râu.
Erau albi, de un alb din zăpezi lucrat
Pescăruşi peste râu.

Dănţuiau ca-ntr-o nuntă ori ca-ntr-un vis
Pescăruşi peste râu.
Iar sufletul meu era de un gri închis,
Pescăruşi peste râu.

Pregăteau un vânat, poate, cu noroc
Pescăruşi peste râu.
Sau era numai dragoste la mijloc,
Pescăruşi peste râu.

Sau un semn ne-nţeles că şi eu mă-ntomn,
Pescăruşi peste râu.
Şi că sălcile toate intrau în somn
Pescăruşi peste râu.

Ceaţa, iarna făceau înc-un pas pe chei,
Pescăruşi peste râu.
Dănţuiau, erau nici bărbaţi nici femei,
Pescăruşi peste râu.

LOCALISME

Zâne Dochii torc pe-un scaun jos,
Ca-n copilărie, grea, zăpadă.
Dacă nu-i, nimic nu-i mai frumos,
S-o privim cum cade pe livadă.

Să lăsăm să stea-ntre noi şi ea
Macrameuri vechi şi complicate.
Nu dăm, nu dăm un drăgan de nea
Pe-*acăstăile*, cu turnuri, toate.

Printre jocul dalb, nebun, de fulgi
Suntem, nu bărbat şi nu femeie:
Puiul târgului adus din bulgi,
Gata-gata-n cetini loc să ieie.

Focu-n sobă e din lemn de fag,
Şparcasa de lut burtoasă-i clopot;
Nu o spargem, nu, sireap şi pag,
Tot prin nori priori, al vremii tropot.

Vine-o *coce,* zări cu ea se-ntorc
Să ne treacă ţancuri, le vom trece.
Zâne Dochii jos pe-un scaun torc
Pentr-un rege brad hlamidă rece.

Nu urcăm, şi tot doi câte doi
Am urcat, stă lumea să ne vadă.
Cum de mii de ani, frumos, pe noi
Ai căzut, cazi, vei cădea, zăpadă ...

MINIATURI (1991)

ÎNCEPUT

Acum, că începutul a-nceput,
Să îţi întoarcem spatele, Trecut.
Să stăm spre Viitor, precişi sau vagi,
Cu ochii în văpăi, ca regii magi.

Dar, ce începe? Un castel pe mare,
O biată-agendă, marea traversare?
Cuvintelor, o şitiţi doar voi. Aşa?
Cel care crede mântui-se-va ...

1 ianuarie

LA RÂU

Ursuz, al urbei, peste cărţi plecat,
Deodată, iată un convoi de sat.
Îngust un râu, ca-n fiecare an
E-ntre icoane – nimburi, cruci, Ioan –
Ce, theofori, le-mpingem, la-ntâmplare,
Spre câte-o frunte, când şi când mai tare ...
Dar obşte, vârste, munţi, sub Duhul Sfânt
Adeverind tăria din Cuvânt.

6 ianuarie

LÂNGĂ STATUIE

Las frigul, strada, luatul curbei crunt,
Şi-s între porumbei c-un om cărunt.
Golind brusc două pungi, lângă statuie,
Doar aripi tot, mai sus ca regii suie.
„– Grâu?“ „–Varză! mâncă ei ... Ce-o mai doream
Când eram prizonier la ruşi!“ Eram?
E neamţ, şi după chip şi după grai.
Stau în foşniri, cu el. Va merge-n rai.

12 ianuarie

PRIN FULGI

Mă-ntorc, prin fulgi, de la şedinţe patru,
Cu un discurs, de scris chiar azi, în gând.

Mai mult, de-a pururi, viaţa e-un teatru,
Pe care-l joci crăpând ori surâzând.

Mi-au dat exemplele, scot fum roboţii
În scăfârlii de căpcăuni şi smei.

Urşi hibernând prin munţi, de-ar fi cu toţii
Să sforăiţi lung pe genunchii mei!

13 ianuarie

NATURĂ STATICĂ

Din august două mere ţin pe-o tavă

Culese-ntr-o grădină din pădure.

Galben şi lunguieţ, punctat, e unul;
Rotund cel'lalt, roşcat, punctat de-asemeni.

M-au ascultat, nu s-au supus pieirii.
Ridate şi-n scăderi, rezistă încă.
Ziua mi-o-ncep stând un minut cu ele.

Li-e greu, dar se mai ţin Pàrcele mele.

14 ianuarie

ZICALĂ

Cel care zice „slugă la dârloagă"
Nu soarta-şi blestemă cumva. Se roagă.

Fiindcă rar cuvinte-aşa puţine
Îşi vor fi petrecut, sub vremi, mai bine.

S-a nimerit să nu se afle glugă
Mai cu dichis, sau leac pentru răpciugă

Decât, ia, o zicală – juzi, paşale,
Cum coborâm la deal, suim la vale!

17 ianuarie

CERNEALĂ

Cerneală nu găsim de luni de zile.
„Nu-nvie morţii – e-n zadar, copile!"?
Însă, Serghei Esenin! nici cu sânge
În versuri opt, oricât de grav, a plânge!

E drept, „nici să trăieşti nu-i nou", dar dacă
Nimic pentru nimic, mai bine tacă
Al morţii-eterne vis, din veşnicie.
Cu fum, cu scrum – dar cum? – numai a scrie.

19 ianuarie

RUGĂ

Iarnă uşoară, soare, arbori goi.
Asprimile sunt toate doar în noi.

Ne au, Alecsandri,-n Siberia ta
unde trosnesc stejari şi-s lupi prin nea

doar inerţii şi troieniri de gând.
Dezgheaţă Doamne-acolo, pune-un vânt,

ca un potop, pe-acest punct de atac!
se roagă-n iarnă biet român sa(u)rac ...

21 ianuarie

SUNT VEŞTI

Sunt cântăreţi bolnavi de prea aproape
Sunt cântăreţi cu prea mult ieri pe pleoape
Sunt cântăreţi bolnavi de prea departe
Sunt cântăreţi cu sufletul din carte
Sunt cântăreţi care măresc vederea
Sunt cântăreţi care sleiesc puterea
Sunt cântăreţi cu ţara în poveste

Sunt veşti de nu mai este, mult mai este

23 ianuarie

CEAS GREU

Icoanele pe sticlă stau cu mine
Să nu fiu singur, părăsit şi trist.

Cuvântul prunc la piept Madona-l ţine,
Pe cruci de bronz nici nu clipeşte Crist.

Ca prin *Gândirea* purtător de ie,
Un înger varsă rime româneşti,

Creionul se urneşte spre hârtie
Şi ceasul greu, că nici n-a fost gândeşti.

24 ianuarie

EPOCI

„Când tu vei fi bătrână ..." – mic şi mare
Seară de seară, iar la lumânare.

La mese stil, la cină, musafiri
În fine cu temei, subt pâlpâiri,

Şi Boulle şi Chippendale – o clipă, certi.
Cu tine, Gânditor, în darn te certi,

Poţi căuta-napoi, oricând, la vatră.
Şi-alt cântec: „Piatră, piatră de eşti piatră ..."

28 ianuarie

INDEFINIT

Un plâns de pasăre, indefinit.
Da, poate că un semn. Bine-ai venit,

Ca pe-o batistă pete, trei, de sânge!
Numai că-n basm şi-n vremuri nu spre-a plânge

Se arătau, ci mai dârz smei să-nfrunţi.
Vă adunaţi în juru-mi, falnici munţi

Carpaţi – oştire; şi când par mai grei
Cei ce vă-mping, căderi greu peste ei!

4 februarie

STEARINA

Se taie gazul, ni se ia lumina ...
Prin vârste s-a gătat făina-n sac ...
Trepetnicul, în raft simţind stearina ...
Slugeru-i vina, l-au scurtat. I pak ...

Ştim: turcul. Pârjolim; la munţi ne tragem.
Ştim trucul: dai luând; zici hăis, iei cea.
Parăm. Preţ vieţii, vieţi. Stăm smirna, ragem.
Ci cât, judeţ, făr-de judeţ, sub stea?

5 februarie

TROLEU

Toţi teasc. Se uită-n ei, mă uit la ei,
Neraşi, negraşi, contemporanii mei.

Hei-rup! şi începem. Şi mai începe,
Explozii etnografice, hârtoape!
Dar fiindc-avem de dus ceva de preţ,
Uităm că suntem morţi, de vieţi de vieţi.
Un cuvinţel, acolo: Noi. Şi mână
Di! vreme, ori troleu cu bruscă frână.

6 februarie

TREN

Vagon neîncălzit, poţi îngheţa.
E regulă, spun toţi, merg toate-aşa.

Îmbraci febril cât, ce ai în valiză.
Îi zicem epocă, îi zicem criză.

Şi-n flori de gheaţă treci munţii Carpaţi,
În Bucureşti, şi ei înfiguraţi.

Nu ţi-ar mai fi, Blaga, în glorie,
Retragerea ta din istorie ...

12 februarie

CIVITAS

El urlă, numai sânge pe figură.
Ea cântă. Practic, amândoi înjură.

El, în şezut pe-un trotuar, turbează.
Ea, în picioare pe cel'lalt, valsează.

După cum ea-şi dă peste şold cu palma,
După cum răsuceşte el sudalma,

S-au bătut crunt, beţi – draci; sau, bieţii – îngeri,
Ce cad pentru noi toţi prin văi de plângeri.

20 februarie

IMN LUMINII

Lărgiri de-albastruri, daruri chiar prin frig.
Zeu al luminii, întru tine strig,
Ca Ifigenia, eu doar surdine;
De-un căprior fă rost şi-n preajmă-l ţine,
Bun pentru orice rug! Purced vrăjit
Prin sporul tău de roţi. Barbarul scit
Poate-asalta din parte-i cât socoate!

Nu *Tristele* ci *Formele schimbate* ...

24 februarie

PĂSTĂI

Vântul doboară, plimbă prin cetate,
De prin salcâmi bătrâni, păstăi uscate.

De ce numai acum aceste teci
Ca răsucite coarne de berbeci

Şi nu în pragul iernii, mai la vreme?
– Acum le-a venit vremea! vântul geme.

Culge vreo douăzeci, şi merg sunând
Din toate, până când ... Da, până când?

4 martie

BABE

Să ieşi din beznă şi din sloiuri, Doamne,
Pe care, frânt, în spate le-ai purtat,
Ce şansă, refuzată zeci de toamne;
Şi să-i fii însuşi martor, şi-n văleat!

Smuciţi căruţa soarelui prin jaduri
Şi Căi, poate răzbim, sirepi cereşti,
Şi-l rumpem, lanţul ferecat, de iaduri!
Eh Babe destrămări cu pumnii cleşti!

7 martie

FILME

Am lăsat scrisul, frigul, soba, strada.
Răsfăţ, nu alta: filme din Canada ...

Culori, belşug, firesc, iubire, vis.
„Toronto" unul, altul „Paradis".

„Ce bine-ales, domnule-ambasador!",
Aş vrea să-ngaim, dar un surâs uşor,

Subtil, îi joacă-n ochi. Renunţ, şi trist
Răzbesc să uit, ieşind, că nu exist ...

24 martie

LILIAC

Cu pomii seara-ntreagă-n ploaia blândă.
Aceeaşi frunză-mumă toţi la pândă.

Un luciu fuge pe tulpini, din geamuri,
Ţin loc de muguri stropii-n vârf de ramuri.

Dar, verzi, doi câte doi, şi tari, aeve,
S-au şi ivit câţiva, împinşi de seve,

În liliac. Burlanele surdine,
Pe el îl cântă, doar pe el, vezi-bine.

29 martie

EXTATICĂ

Noaptea şi-a îmbrăcat haina de gală,
Vezi ordinul Coroana Boreală,

Vezi luna nouă atârnând sticlit,
Vezi tot ce regii lumii-au născocit

Şi au lăsat, deveniţi fum, pe cer.
Să-mi spun ce, Şahryar, să nu disper,

Să amân cât, sub bolţi, Şeherezadă,
Când nimeni nu-i s-audă şi să vadă?

4 aprilie

CLIPĂ

Deschid fereastra, ies din raft o clipă,
Şi starea mea de-alt-an se înfiripă.

Păsări ce nu ştiu teama, flori de grai,
Cip-cip, iau act şi zboară, „Tu erai?"

Stropi mii pe crengi, ca perle, mari şi mici,
Spun: „Intră, suntem foarte prinşi aici".

Şi-nchid fereastra, clipa a fost bună,
Ziua-ncepută poate să şi-apună.

8 aprilie

PERECHE

Părinţii-mi, miri. I-am sechestrat, şi gata,
Din casa-n care se născuse tata.
Şi-ntre icoane-i ţin, la Cluj, ca sfinţi.
Mama, cu *şlaier* şi cu brâu de-arginţi,
Cu şire, trei, de taleri, drept mărgele.
Pe-un braţ, cu flori; pe degete, inele.
Că merg ei, pare-mi. Înspre mine, ştiu.
Veacul, un ţânc. Veacul, un vâj, când scriu.

11 aprilie

ATINGERI

Un cer numai safire, scânteios.
Ca-n Galileea, eşti iar viu, Hristos!

Mariile, doar crez, numai lumină,
Picioarele-ţi cuprind, blând ţi se-nchină.

Sunt vii şi-aleşii tăi, din nou văzând.
Toată puterea-n cer şi pe pământ

Datu-ţi-s-a. Oricine, ce, ne-nveţe,
De nu eşti Adevăr, eşti Frumuseţe.

19 aprilie

OASPEŢI

Păzeşte-te cum ştii de boala veche,
Dar teme-te cumplit de boala nouă.
Prima poate fi floare la ureche,
A doua un cosaş venind prin rouă.

Norocul tău e să sporeşti încete
Scurtările-ţi de sine, sumbră-avere;
Dă-i noului venit loc la vedere,
Dar singur nu-l lăsa, că pierzi, băiete!

22 aprilie

ACASĂ

Ca Alexandru Petöfi-mi dau seama
Că nu ştiu *cum să-ncep vorba cu mama*.

Dau casei un ocol, ce s-a zidit
În anul când în veac m-am fost ivit,

Apoi deschid larg uşa. Umple faţa
Mamei, de-un nimb, de-o miere, dimineaţa.

Sosit de-aseară, ştie,-s bun venit.
Cum mi-ar cădea ea-n braţe: „– Te-ai trezit?"

1 mai

SHAKESPEARE

Văd Hamlet. Iadul stă să mă cuprindă.
A fi şi *a nu fi*, într-o oglindă.

Stafia brusc prin noi viziera-şi scoate
Şi nu prin bolţi şi turnuri crenelate.

Bat şi doi clauni stepul – nevăzuturi –
Ca să fim când sub scuturi, când pe scuturi.

Ci lăcrimăm, când toţi zac prin unghere,
Nu că-s ei morţi: că restul e tăcere ...

11 mai

CIREŞE VERZI

Petalele s-au smuls, şi-au ars tot jarul
În oul verde, fructul lumii pui,
Se-aleg în tihnă dulcele şi-amarul.
Sfărâmi în dinţi de-a drept aroma,-ţi spui.

Păcat căzut din rai, altar de creşe,
Cu-ntreg misteru-n palme-n cale-mi ieşi.
Findcă ţi-am zis cireş, faci tot cireşe;
Sau, findcă faci cireşe, eşti cireş.

14 mai

TURNUL POMPIERILOR

E rândul turnului, să-l trec, de ani,
O forţă în cetate ieri, în carte.
Crunţi mustăcioşi, în ronduri de motani,
„Te văd, te văd!" strigau, conduşi de Marte.
Păzind de hoţi, de foc. Veneau tumult
Cântări de orgă, plâns de cucuvele.
Cu o lunetă, va vedea în stele...
Vroiam doar să nu-l uit. Îi dau prea mult?

15 mai

FLORI MOV

Arbustu-n încordări de discobol,
Această temă infinind Grădina,
Ba de arcaş, ajuns în ea din China,
Ecou, atâtea! cărui val mongol
Ce, rafinat ca hanul Kubilai,
A dat şi el în floare? Lungi rulouri
Scrise-n cerneluri mov, la chimonouri
Visând. Şi ochi genaţi, sub evantai.

18 mai

AICI

Ne-a zis rămas bun, să nu moară-aici
Cu noi care stăm să murim aici,
Stăm ca să nu doar moară-se aici
Şi pentru-aceasta chiar murim aici,
Dar, bun sau rău, e-aici numai aici
Şi pe aici îl strigi numai aici
Astfel încât să spună „Da, aici!"
Toţi care nu rămân să moară-aici.

25 mai

MOŞII DE VARĂ

Neobservaţi trec Moşii cei de vară
Şi toată ziua veste n-am avut
De arătarea lor dintru-nceput,
Că-s vii şi-s printre noi, din glii afară.

N-am aprins foc în prag, de drum spre casă,
Un strop din cupe n-am vărsat, sorbind;
Dar stelele tăceri, prinzând să iasă,
Îi pun din nou pe drum de mărgărint.

6 iunie

LES ROSES

Se urcă trandafirii-agăţători
Până la geamul meu, somn unde mori.

Flori roşii, iar albina aurie,
Care, pe geam cu diamantul scrie.

Ce şansă, ca-n rondelurile Franţei,
Să-mi cânte doar culorile speranţei

Şi când în călimară peana-nmoi
Să desluşesc, să simt: „Doar despre noi!"

13 iunie

SÂNZIENE

Doamne, azi, Sânzienele, acasă –
Când azvârlim cununi de flori pe casă

Cu inimi strânse:-a noastră să nu cadă,
Fiori jur-împrejur stau să ne vadă

Ca-n loje împăraţii la teatru!
Suntem imenşi, de-o şchioapă, suntem patru,

Şi se-nserează, cad din stele-n stele.
Cine greşeşte cade-n cer cu ele.

24 iunie

ECOURI

Da, nu-şi mai face casă cine n-are,
Cazi, umbră, peste ornice solare,

Prin tei doar moarte cornul cheamă dulce,
Pe jaruri carnea nu-i chip să se culce,

Nimeni vreun miel nu-mi trimite-acasă,
Griji de tot felul stau ca peştii-n leasă,

Orice-adieri de larg, o altă cursă.

Te raportezi din nou la Marea Ursă.

30 iunie

OFICIERE

Mă apăr, cum, de carnea ei de roză
De câte ori răsare-n Roza mea,
Orbiri, a Vânturilor, sub narcoză?
Exist-o... Doamne, scapăr cum, din stea?
Prin pielea roz văd floarea carnivoră
A cărnii ei. Zei nările, ce-o ţin
În frâu, sunt. Canibal, la sfânta floră
A unei cărni de roze raze-nchin.

6 iulie

MEDICAMENTE

Sunt omul care-nghite zi şi noapte
Medicamente – urs la mure coapte.

Unul în frunte-atacă, altu-n splină,
Altul unde se fabrică morfină,

Unul în inimă, altu-ntr-un umăr,
Unde-au dat iama turci fără de număr,

Altu-ntr-o venă, unde-un greu tun suie.
Război cum, să-l întreacă, altul nu e.

9 iulie

BOABE

Prin toate sevele, vestale, roabe,
slăvirea sferei, haru-n chip de boabe.

Sau, altfel spus, la foc pe scoarţa mea
cuvintele în clocot stând să dea,

spre miez şi-n sâmbure, cu întristare.
Mă rog de perle, de mărgăritare,

să-mi zvârlă haina lor, profet sărac ...
Şi mersul versul, cârtitor, prin Rac ...

15 iulie

GRĂDINĂRIT

Prin serile, din toate mai fierbinţi,
Ud zarzavaturi, flori, ieşit din minţi.

Dau vlagă, hrană, c-un zel demn de Cato,
Prin seri. Ci viţa mea nu mi-am udat-o.

Sau, şi mai grav, ca Solomon să spun
Că via mea n-o am păzit, nu-s bun

Deloc. Ci dragostei – cât totul arde
De ea – un vast prinos prin slăvi, petarde!

29 iulie

ŞEDINŢE

În vid, în clipă, la lungi mese-i vezi
Pe cei cu vază azi – seri, zori, nămiezi.
Dau ochii peste cap, iau gravă mină.
Deşurubează picsuri de lumină,
Şi când li-e rândul răsucesc palavra.
Nu spun o iotă din ce urlă lavra.

Şi uite-aşa prin vid ţi-e dâra ştearsă
În nesfârşit universala farsă ...

4 august

MUTAŢII

Degetul mic, strâmbat; al mâinii drepte,
Pe care stă, când scriu; putea s-aştepte.
Urmează-arătătorul mâinii stângi.
Fac noduri şi-alte două, strâns când strângi.
Eh, nai de os prin care-un plânset vine,
Viaţa şi moartea cum mai râd de mine!
În mine-le din care săruri scot
Ocnaşi părtaşi stăpânitori a tot.

5 august

SPRE BISTRIŢA

În Gherla. Un popas de-un sfert de ceas.
Cu chef, o bârgăuancă, de taifas.

La coadă. E-n ăst târg de trei decenii.
Dus Rubens, copia; plecaţi şi-armenii.

„Se dă slănină". Dar, despre-nchisoare:
Strângi ceva bani, ai pat, primeşti mâncare.

Sunt unii, care-anume ... Zău? Deci, mai ...?
Decât ...? Şi-n şa, şi hai, şaizeci de cai!

8 august

CONGRES

Vorbeşte-un general ce aer muşcă,
E-al păcii din galoane la vipuşcă.
Vorbeşte-un impostor despre valoare,
Vorbeşte o lichea despre morală,
Vorbeşte-un cap patrat despre candoare,
De ii, una care-i, crezi, bine, goală,
Vorbeşte de curaj o-nchisă gură –

Cum tot, ne/ tot, e doar literatură!

17 august

VĂRAR

Să-ţi intre-n cap odată: N-ai de ei
Nevoie-n nici un fel, de câinii smei.

Eşti între ei cât însuţi eşti, şi var
Să scoţi din piatră ştii, cu ochii-n jar.

Deci în coliba ta de lângă stânci,
De lângă râu rămâi, în munţii-adânci.

Cu Dumnezeu care îţi doarme-n sânge,
Cu Dumnezeu care în tine plânge.

18 august

BĂILE FELIX

Bătrânii. Despre junghiuri, despre şale.
Despre război. Li-i totul cunoscut.
Păr alb, calviţii, băşti şi pijamale.
În gara lor vin toate din trecut.
Ştiu caldul, recele, la cârma vanei.
Ursuzi sau vorbăreţi, cu ochii goi.
Eh, haine grele! să le vinzi Satanei
În târgul din Beiuş, ca azi e joi.

3 septembrie

ÎN ZAREA PUSTEI

În veacul şaisprezece m-au purtat
Plimbări pe câmp, lecturi întâmplătoare.
Doja pe tron de foc e-ncoronat,
Olahus e regent ţării ungare.
Turbane, fesuri, încă n-au intrat
În forma turnurilor, trec călare.

Columb ajunge-n Indii, fermecat,
Erasm, pe răni, sub imnuri, pune sare.

9 septembrie

SFINŢI STINŞI

S-au dus şi Stâlpnicul şi Ziua Crucii,
vin Teclele – iar noi nu batem nucii

nici strângem strugurii să-i facem vin.
Vezi câţiva *nova* peste-un gard străin,

dar gândurile-n alte calendare
colindă, fără şir vorbind, de pare

că-l ţin pe Haritonul cel nebun.
Ce vreau să spun, dar ce nu vreau să spun ...

25 septembrie

DE VATRĂ

Să aibă noaptea şi mai spornic pas,
Dăm toţi azi ceasul înapoi c-un ceas.

Toţi câţi la vatră stăm, pe lângă oale,
Deprinşi, precum s-a spus, cu-acel *deal-vale,*

Prin care ne-am retrage, elfi, din Timp.
O doză de atac, rece-anotimp,

Deci, spre-a te-ntâmpina, ca Dacii norii,
Spirale pe columne iluzorii.

27 septembrie

CA STRIDII

În clipă ... S-o pândeşti, să spună ea,
Ca pe o bobă verde s-o desghioci.
Înnebunit de miezuri, prin perdea
Cum vine pe alei s-o vezi. I proci.
S-o simţi în pumn zbătându-ţi-se vie
Şi-n dinţi, ca stridii, înflorit pe dig
Şi tânăr ... Spânzurat de veşnicie.
În cel mai spăimântat al clipei frig.

13 octombrie

DIN CÂND ÎN CÂND

Nu mi-am făcut o casă pe pământ,
Nici cât un degetar, să stau la soare,
Să sap, să ar, mi-a fost destul, se pare,
Sărmanu-mi creier, pentru câte sunt.

De-aceea, cum îl storc fără-ncetare
Şi-l locuiesc şi-l scutur şi-l frământ,
Din când în când ogorul meu mă doare
Şi-s la aman, ca azi, din când în când.

16 octombrie

MARGINI

Stând neguri să ne piardă, să înhaţe;
Sunt zile, ca pe-un prunc mă port în braţe,

Ori îmi descânt cărbuni, dinarul sunt
Până când, nedositul în pământ,

Din nou prin ere mâini şi inimi leagă.
Vă nu daţi Lună, Soare, Lume-ntreagă

Pe umbra doar, din vremuri de apoi.
Mă credeţi pe cuvânt, mă-ncred în voi.

18 octombrie

CĂRŢI DE POEME

Suspin şi spleen prin foi, dureri prin trup.
De-atât citit, poeţii mei se rup,
„Definitive",-Alese,-Antologii ...
Scriu, nu prea scriu, nu ştiu, gros Toamnă vii
Şi nemilos rupi, Vânt de alte cruguri.
Răni dragi, nu vă mai leg, cum vechi un vin
V-ating, mult n-a rămas, pe pălmi vă ţin
Şi pruni, minuni, furtuni, numai pe ruguri ...

24 octombrie

ÎN PĂDURE

Să las cu totul toamna să mă fure,
Cu graiul ei să mă deprind deplin,
Am dat oraş şi cărţi pe o pădure,
La fag şi paltin şi stejar mă-nchin.

Ştiu cât ger ştie frunza să îndure,
Ştiu ocrul greu când trece în carmin,
Mă prind de un mesteacăn şi mă ţin
Şi nu cad, păsări negre, ceruri sure!

27 octombrie

CASA DIN VIDRA

Când, suflet, cazi, când orice ţintă-i joasă
Ades lăsând oraşul, ies pe-un deal
Şi ore-ntregi am în priviri o casă,
Un templu-n care-ncape-ntregu-Ardeal.

Arcade câte zile-n săptămână
O unduire prind, de tulnic lin,
Acoperişul suie-n ceruri până
Iar cad căderile – şi mă-nsenin.

2 noiembrie

EMBLEME

Rimbaud, deviza ta – aveai dreptate?
Cu toate simţurile dereglate ...

Ce vezi, nu subtărâmuri, nu azur,
Mereu doar umbra lor fără contur.

Le poţi purta aşa arzând, bolid
În şuierări, până sfârşesc în zid.

Dar – anotimpuri, o! şi o, palate! –
Mai bune vânturile lumii toate.

4 noiembrie

PLUG

Un plug de lemn, un plug din meşteşug
Ursuz să-ţi faci, când toate-n tâmple tună,
Dar zi de zi să ţii de coarne-un plug,
Să ţină-te, prin ţarina străbună,
Cu care vrăjmăşii pe rod să-mbuni
În toamne socotind, şi-n vieţi, prin grindeni,
Prin izgonirea ta de pretutindeni;
Smerit, cu slavă dovedind genuni.

5 noiembrie

ICOANĂ PE STICLĂ

Voi doi cu săbii, cu potir şi cumpeni,
Pereche, despărţiţi de-un pom cu flori,
Şi-n mantii roşii peste poale albe,
Şi-n aripi albe şi călcând pe nori,
Arhangheli Gavriil şi Mihail,
Deodată iar din calendar intrând
În casa noastră, totul înnimbând,
Şi „La mulţi ani!“ rostind, nu „Iată-ni-l!“

8 noiembrie

TRAMVAI LA CLUJ

Pe străzi prin ploaie, roşu, un tramvai.
Nu ne-am privit de când mergea cu cai.

Cum ceaţa creşte, nu-mi dau seama bine:
Merg eu spre el sau el spre mine vine,

Îl văd acum ori m-a văzut atunci.
– Urcaţi? întreabă o umbrelă-n dungi

Pe care n-o mai ştiu şi ea mă ştie.
S-au scris acestea-n anul una mie ...

10 noiembrie

CARUSEL

„Ştiţi, domnilor, noi n-avem ce mânca
Ştiţi, domnilor, noi îngheţăm pe grui
Ştiţi, domnilor, noi suntem morţi în şa
Ştiţi, domnilor, noi n-avem bani destui
Ştiţi, domnilor, noi rătăcim uitaţi
Ştiţi, domnilor, noi să joim nu-i rost
Ştiţi, domnilor, noi suntem sorţii daţi
Ştiţi, domnilor, credinţa noastră-a fost"

31 octombrie

METOPĂ ROMANĂ

L-au luat pe-Augustus de pe soclu bust
Şi-l sparg, uitând că-i încă-n forţă, sus.
Surd sumbră gloata strigă „Jos August!",
Ei care în triumf la tron l-au dus.

Acuma, cine scut le-o sta, când frust
Plutòn, vor fi trimişi pontifi, îngust
Privind, spre-a-i îndrepta? Doar tu, Isus
Ce-n veac te naşti şi lui nu i s-a spus.

16 noiembrie 1987

ÎNTOARCERI

În zodie, în cea mai des cântată.
Gândiri să fim din nou ce-am fost odată ...

Să te întorci pe drumuri prin zăpadă
În casa Ei şi-n braţe vast să-ţi cadă –

Iubire, Tinereţe, Poezie.
Ori pe cărări prin verde pe-o câmpie

Ca un arici cu-ntreg pământu-n spate,
Spre-un prag unde un foc din aripi bate.

17 noiembrie

MĂR ROŞU

Un măr lăsat pe creangă-n iarnă-afară
Ca într-un pom de iarnă atârnat,
Afront superb prin albul-negrul zilei,
Mic astru roşu binecuvântat.

De teamă-i ştiu: zăpada (nedescinsă),
Frigul (amnezic), ciori (cernit măcel),
Ciocănitori (ca-n uşi, bătând), planeta
(Oprită parcă-n loc) ea însăşi el.

28 noiembrie

ANA ZACETENIA

Cuvinte vechi tresar, ectenia
Şi-o spun, şi în tăceri se înfăşoară.
La rând e Ana Zacetenia,
Şi a fost dimineaţă, şi-a fost seară.
Se logodeşte-n slăvi cu sân-Nicoară
(Ca ieri i-am străbătut vedenia).
Unde sunteţi, lumini de-odinioară?
Dar unde-i Ana Zacetenia?

10 decembrie

OCHI DE MARE

Bufniri de proaspăt, boare de pădure:
Un camion, zburând cu cherestea.

Desgrăniţat, al spaţiilor pure,
Spre zei-ţi, sufletul, silveştri,-o ia.

Leg, Alexandrii, între voi, de vase
Înalte poduri, ci în tot ce ştiu

Trăind sunt frunţi de munţi, bătăi sfioase
De cetini peste-un ochi-de-mare viu.

13 decembrie

EVADĂRI

Felicitări de Anul Nou, trimise.
„Mulţi ani" şi „Sănătate" şi „Noroc".
Cuvinte droguri: nu sunt bine scrise,
Când le-a şi smuls un vânt de larg, de foc.

Bătrânul Moş, un brad, o lumânare,
O sanie, un glob; le-ai şi uitat ...
Găsind cu toate-un *Dincolo de zare.*
Sporind în urmă zidul tău rotat.

15 decembrie

ŢUICA DE PRUNE

Rămasă-n urmă velniţa, domol
Pe uliţi sania, între oplene
Ciubărul plin, la trepte în *ocol*
Ţuica de prune trece-n damigene.

Ca de-un război cu hoţi sau cu tătari
Îmi amintesc de-această scenă vie,
Prin pâlnie când torn, de zile mari,
Grădini pe rod, până-n tării tărie.

18 decembrie

ÎNTREBĂRI

Deodată cum, din stăpâniţi, stăpâni,
Deodată, cum, din tineri, toţi bătrâni?

Din uşuratici, cum, pe loc profunzi,
Şi cum, din muritori, toţi muribunzi?

Din fără seamăn, cum, pe loc netoţi,
Şi cum, din aripi, în căpestre toţi?

Deodată, cum, ieri arşiţi toţi, răsfăţ,
Întru atâta frig şi-atât învăţ?

19 decembrie

NAŞTERE

O Naştere: de Laz, de Şchei, de Maieri,
Păstorii trei sau patru, craii trei
Stând smirna, sfântul prunc sub stea şi sfinţii
Părinţi în rugă, nou-născuţi şi ei.

Mai trebuiesc doi cai, ţapi, boi sau turma
De oi, şi oştile pe sus, cereşti ...

Şi neamul meu poate veni pe lume
Şi Moş Crăciun poate-asfinţi-n poveşti.

27 decembrie

PACE

Ninge pe Horia, Cloşca şi Crişan
Aşa cum i-a cioplit în bronz Vlasiu.
Întâiul poartă Cărţi, cu foc şi-alean,
O lance-coasă-al doilea, morţiu,
Şi-al treilea, oştean la viaţa-i, spadă.
În groase-opinci, ca-n rădăcini, tustrei.
Ninge pe vechi dureri, pe lungi alei,
Ninge frumos la Cluj ca-ntr-o baladă.

28 decembrie

CUPRINS

Prefață I
Notă biobibliografică XXI

FOCURILE SACRE (1956) și versuri anterioare

Grădini 1
Pastel 1
Floarea de colț 2
Moment rar 3
Izvorul 4
Undă 4
Ultima sforțare 5
Sălciile plângătoare 6
Mărul roșu 7
O turmă de oi trece prin oraș 8
Emoție de primăvară 9
Ploaia 10
Lângă râul clar 10

ZEII ASEDIAȚI (1972) și FOCURILE SACRE (1956)

Nox 12
Tablou vechi 12
Peste râu se apleacă salcia 13
Stanță 14
Focurile sacre 14
Clopotnițe 15

La Valea Albă 15
Lecţie deschisă 16
În Schitul Războieni 17
Ceas 17
Sfinţii lui Tonitza 18
Versuri săltăreţe pentru sentimentul morţii 19
Vagoane de marfă 20
Fragment 21
Presimţire 22
Camioane prin pasul Bran 22
Ovoid de Brâncuşi 23
Mais où sont...? 23
Febre 24
Joc de doi 25
Fabulă 26

UNDE APELE VORBESC CU PĂMÂNTUL (1961)

Inscripţie la Delta Dunării 27
Regii Sciţiei 27
Carpov pescarul 28
Ecou depărtat 31
Petroşelul 32
Prânz la cherhana 32
Fosforescenţă 33
Blestemul sturionilor 34
Fata cu cozile lungi 35
Insulă plutitoare 36
Despărţire 37
Escadră albă 38
Farul din Sulina 39
Cântec de trecere 39

JOCUL DE-A STELELE (1963)

Portret 42
Clipă 43

Tata se ducea în câmpia Ardealului 43
Dintr-o vară 44
Veac 45
Îmi pare mereu 46
Fructele pădurilor 47
Mediodía 49
Îmi scriu de acasă 50
Joc 51
Firavele fete 51
Whitmaniană 54
Săniile 54
Lipseşti în seara aceasta 56
Continente 56
Colină înaltă 59
Casa lui Crişan 60
Dor 61
Ploile prin oraşe 62
Salcâm 62
Vechile dansuri 63
Ghicitoare 64

PE ÎNALTELE RELIEFURI (1976)

Pe înaltele reliefuri 65
Fântâna 66
Cântec la lună 67
Rugă de râu 67
Pe-o inimă de ţărancă 68
Vasul miraculos 69
Muntele şi pasărea 69
Convalescenţă 70
Drum de noapte 71
Cântec şoptit 71
Moara de apă 72
Ziceri de lună roşie 74
Circuit 75
Descânt la venirea iernii 76

Fugind după himeră 78
Alb 78

TURN CU CEAS (1971)

Sub un lung turn cu ceas 80
Meditații în martie 81
Stilou 81
Experiență 82
Patruzeci de ani 83
Profil de iulie 84
Candelabru 85
Veveriţa se joacă 86
Iubire fără limită 87
Larg 88
Căruțe țărănești 88
Zi de noiembrie 89
Flori de gheață 90
Rustică 91
Între turle 92
Șoapta 92
Drumul în pădure 93
Istorie III 93
Străzile vechi 94
Cireşele 95
Lucian Balga 95
Vindecare 96
Pe un motiv de Mestrovici 97
Visul mic 97
Morminte turceşti 98
Provincie 99
Cuvânt la Arnota 99
Istorie IV 100
Zeu nevăzut 100

MICROPOEME (1975) şi SEPTENTRION (1976)

Condiţie 101
Naşterea perlei 101
Acupunctură 101
Baba-oarba 102
Biografie 102
Omul de bostan 102
7 vaci slabe 103
Nud din frescele „Judecăţii" 103
Raporturi 103
Regresiune I 104
Regresiune II 104
Bălcescu 104
În jurul ariciului 105
Agatârşii 105
Dans cu măşti 105
Sens pierdut 106
Comori 106
„O, rus!" (Horaţiu) 107
Diplomatul Miron Costin 107
Luna roză 108
Întors 108
Comuniune 108
Poeţii vechi 109
Exorcism 109
Pe spalieri 109
Joc de copii din munţi 110
Ciripit 110
De veac 110
Sarcofag 111
Atlas 111
Scenetă de primăvară 111
Iconostas 112
Vechi joc de copii din munţi 112
Lângă marile-mpărăţii 113

CUVINTE DEASUPRA VĂMII (1976)

L'Ile de la cité 114
Cloşarzii 116
Evocare Van Gogh 116
Catedrala din Strasbourg 117
Fântâni cu cumpănă 117
Insula dragostei 119
În peşterea Postumia 120
Podul din Mostar 120
La Karakorum 121
Cămilele 122
Spătarul Milescu 123
Am fost în Asia 123
Ex toto orbis 124
Lângă columnă 125
Poeta erans 125
Carrara 126
Tristeţe pe Canal Grande 126
Regii Iageloni 127
În muzeul Czartoryski 128
Chopin 128
Plâns târziu 129
Oraş hanseatic 129
Muntele Fuji 130
Jurnal haiku 131
În grădina Shugaku-in 132
Privind porţelanurile de Saxa 133
Amurg la Stralsund 134
Truver la fântână 134
Grota urşilor 135
Insula Rügen 135
Plajă la Knokke-le-Zoute 136
Lună răsărind 137
Stele de mare 137
Modern Odiseu 139
Baia lui Alexandru 139

Focile 140
Perivleptos 141
Piatră din Rodos 141
Asclepion 142
Curmali 143
Quasidă 144
Sargon cel Mare 145
Drum spre Basra 145
Déjeuner sur l'herbe 146

SEPTENTRION şi „... ALTE POEZII" (1975)

Înspre 50 de ani 147
Plimbări pe câmp (I-IX) 148
Nunţi de ciori 151
Fripta 151
Pasărea de apă 152
Portret în 1696 153
Şcheii Braşovului 153
Cadoul 154
La o „Grădină Romană" 155
Arpegii 155
Sunete 160
Elegie lângă zăpadă 161
Romanţă veche 162
Hramul Sfintei Paraschiva 163
Ochelarii 163
Amintiri 164
Cântec de dragoste 165
Morile 166
Ceas cu cuc 166
Cartea cu semn de carte 169
Septentrion 269
Drumul bunicului către casă primăvara 170
Western 171
Transilvaniei 172
În jurul focului 173

Omul de zăpadă 173
Atestare 175
Leagăn 176

VERSURI (1982)

Jocuri de apă 177
Pom de iarnă 179
În lungul ţărmului 180
Către păianjen 180
Înainte de-a ridica ancora 181

MIŞCAREA DE REVOLUŢIE (1985)

Miel alb 182
Istoria cărţii 182
Cu părinţii în sat în căruţă noaptea 183
Şase-şase 184
Doamnă de vârstă înaltă 184
În lavra noastră 185
Cântec de călăreţ 185
Corona Borealis 186
„Notaţi o întâmplare frumoasă
dintr-un popas în judeţul nostru“ 187
Iarmaroc 188
Gazel 188
Claie 189
Floarea de bumbac 190
Giruetă 190
Scamatorul 191
Nopţi albe, cu lună plină 192
Un om de linişte 192
Suzana la baie 194
Scriind cu pixul 194
Dintr-un aprilie 195
Viermi de mătase 195
Duminică burgheză 196

Pleiadele 198
Cu câinele 197
Tren prin Maramureş 198
Avec la rose 198
Scrisori 200
Iarna 201
Poemul obiect 202
Fişă 202
Porumbel 203
Biserică în Mosul 203
Păresimi 204
Bufniţe 207
Măreţia zăpezii 207
Haiducească 207
Ora mea de astrometrie 208
Verde 210
Căţeluşa Pechi 210
Bivolii 211
Periodeut 211
Monorime 212
Vis cu cai roşii 214
Iancu (3) 215
Stâlpări în luna nebunilor 216
„Numiţi pe cineva care să vorbească
în locul Dvs. în caz că lipsiţi" 217
Colind 218

RITUALURI

Romanţă literară 220
Cum? 220
Scris cu pana 221
Spada lui Ştefan 222
Petrecere 222
Culegătorii de vâsc 223
Strofe 225
Lucrări gospodăreşti 225

Când treci parcul spre casă, mai nou, altfel 227
Fotografie la minut, veche 229
Sincretism 230
Castanul din gară 231
Lipscani 232
Grădini regăsite 233
Ceaţă 234
Baconsky 235
Horă cu Ba 236
Horă cu Da 237
Monadă 237
Pietà 237
Numărătoarea inversă 238
În Muzeul etnografic din Năsăud 240
Siglă 241
Sporovăieli cu Serghei Esenin 242
Pescăruşi 243
Localisme 244

MINIATURI

Început 245
La râu 245
Lângă statuie 246
Prin fulgi 246
Natură statică 246
Zicală 247
Cerneală 247
Rugă 248
Sunt veşti 248
Ceas greu 249
Epoci 249
Indefinit 250
Stearina 250
Troleu 250
Tren 251
Civitas 251

Imn luminii 252
Păstăi 252
Babe 253
Filme 253
Liliac 254
Extatică 254
Clipă 255
Pereché 255
Atingeri 255
Oaspeţi 256
Acasă 256
Shakespeare 257
Cireşe verzi 257
Turnul pompierilor 258
Flori mov 258
Aici 259
Moşii de vară 259
Les roses 260
Sânziene 260
Ecouri 261
Oficiere 261
Medicamente 262
Boabe 262
Grădinărit 262
Şedinţe 263
Mutaţii 263
Spre Bistriţa 264
Congres 264
Vărar 264
Băile Felix 265
În zarea pustei 265
Sfinţi stinşi 266
De vatră 266
Ca stridii 267
Din când în când 267
Margini 268

Cărți de poeme 268
În pădure 268
Casa din Vidra 269
Embleme 269
Plug 270
Icoană pe sticlă 270
Tramvai la Cluj 271
Carusel 271
Metopă romană 271
Întoarceri 272
Măr roșu 272
Ana Zacetenia 273
Ochi de mare 273
Evadări 274
Țuica de prune 274
Întrebări 275
Naștere 275
Pace 276

Lector: Ecaterina Țarălungă-Răzvan
Tehnoredactor: Georgeta Cârstea

Bun de tipar: 16.01.1995
Coli tipar: 9,5 și 10 pag.

Întreprinderea poligrafică ARC
comanda nr.

Scanare și prelucrare digitală

de

Anonim

și

CAT Graur

Antwerpen 2026